

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra liturgické teologie

Diplomová práce

2011

Ing. arch. Monika Vávrová

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

**Katedra liturgické teologie
Křesťanská výchova**

Ing. arch. Monika Vávrová

**Petr Eben a uplatnění jeho liturgické hudby
v brněnské diecézi**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mag. Art. Ondřej Múčka

2011

*Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

.....

Podpis autora práce

Zde bych chtěla poděkovat vedoucímu práce Mag. Art. Ondřeji Múčkovi za jeho vedení a vstřícnost. Dále bych ráda poděkovala zpěvačce Elišce Prokschové, která mi zprostředkovala setkání s paní Ebenovou a zapůjčila mi materiály. V neposlední řadě chci poděkovat své rodině a přátelům za trpělivost během celé doby mého studia.

OBSAH

ÚVOD	11
PETR EBEN.....	13
SKLADATEL PETR EBEN.....	13
ŽIVOT PROFESORA PETRA EBENA.....	13
CHARAKTERISTIKA DÍLA PETRA EBENA.....	18
LITURGICKÁ HUDBA PETRA EBENA	21
<i>Obecně.....</i>	21
<i>Liturgická hudba Petra Ebena.....</i>	22
PETR EBEN OČIMA JEHO OSOBNÍ ASISTENTKY A JEHO DALŠÍCH INTERPRETŮ.....	25
LITURGICKÁ HUDBA.....	30
VÝZKUM - UPLATNĚNÍ LITURGICKÉ HUDBY PROFESORA PETRA EBENA V BRNĚNSKÉ DIECÉZI	41
ANALÝZA VYPLNĚNÝCH DOTAZNÍKŮ	42
<i>Dotazníky pro laiky:.....</i>	42
<i>Dotazníky pro varhaníky:.....</i>	45
ORDINÁRIA	46
<i>Cíle:.....</i>	47
<i>Ordinária – Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololánika.....</i>	48
<i>Vyhodnocení:.....</i>	55
PÍSNĚ PROFESORA PETRA EBENA V KANCIONÁLU	57
<i>Cíle:.....</i>	57
312 – <i>Nedejme se k spánku svěsti</i>	57
671 – <i>Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí.....</i>	60
683 – <i>Pane, smiluj se a sjednoť nás ze všech národů světa</i>	62
821 – <i>Dělníku Boží</i>	64
832 – <i>Ještě než vzpjal se první chrám</i>	66
907 – <i>Chvalte Pána, chvalte</i>	70
910 – <i>Jeden Pán.....</i>	72
927 – <i>Dej mi, Pane, bdělé srdce.....</i>	74
928 – <i>Učiň mě, Pane, nástrojem.....</i>	76
<i>Celkové vyhodnocení písní profesora Petra Ebena v Kancionálu</i>	78
<i>Vyhodnocení:.....</i>	81
ZÁVĚR.....	83
LITERATURA:	87
INTERNETOVÉ ZDROJE:	88
SEZNAM ZKRATEK:	89
SEZNAM GRAFŮ:.....	90
SEZNAM PŘÍLOH:	94
PŘÍLOHY.....	95

ÚVOD

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila „Petr Eben a uplatnění jeho liturgické hudby v brněnské diecézi“. Této konkrétní problematice se ještě dosud nikdo nevěnoval. Literatura se zabývá pouze celkově hudbou profesora Petra Ebena nebo je věnována obecně liturgické hudbě. Mým cílem je podívat se na skladatele a jeho dílo ne pohledem hudebního kritika, ale člověka, který tak jako on hledá a poznává Boha a směřuje k němu. V církvi jsou lidé s různými dary a každý je naprosto jedinečný. Mají však jedno společné, a to touhu být Bohu svým životem co nejbližší a dosáhnou spásy skrze Krista. Po rozhodnutí vydat se křesťanskou cestou následuje celoživotní úsilí a radost z dorůstání do Boží lásky. Na této cestě potřebujeme všichni světelné body, které nás vedou a posilují. Jedním z těchto bodů na cestě je dialog s Bohem. Tím, kdo tento dialog vždy začíná, je Bůh. On se svojí nesmírnou láskou přistupuje k člověku, nabízí mu své přátelství a ve svobodě ho nechává rozhodnout pro víru. Modlitba je pak rozhovor s Bohem. Tento dialog neprobíhá jen mezi jednotlivci a Bohem, ale jeho vrcholem je slavení liturgie v církvi a tím prožívání Božího dialogu.

Hudba jako nejemotivnější umění pak doprovází celou liturgii a zde pro ostatní vytvořil Petr Eben obrovské dílo. Dílo, které nás i dnes obohacuje a pomáhá nám Boha chválit, oslavovat, prosit a směřovat k němu.

Dalšími takovými společnými svítícími body na cestě je umění, krása a právě hudba.

Kdo se naučí obdivovat krásu přírody, může skrze ni poznat ještě mnohem krásnějšího jejího tvůrce. Samotné Krásno, na kterém veškerá krása participuje a tím je krásná, jak řekl už Aristoteles.

Tuto krásu nalzáme nejen v přírodě, ale i v lidském umění, které nám může Boha přiblížit. Celá historie církve je protknuta uměním. I dnes má umění své místo na cestě k Bohu a to včetně hudby, kterou vytvořil skladatel Petr Eben a která pramenila z Božích rukou.

Co se týká struktury mé práce, první část pojednává o Petru Ebenovi – osobnosti soudobé české i světové hudby a o jejím vlivu na další generace. Snaží se zde představit nejen jeho liturgickou hudbu a její uplatnění, ale i pohled na jejího tvůrce, na jeho život, který ji nepochybně dotvářel a ovlivňoval. Hudba je protknuta životním osudem, činností

a samotným profesorem Petrem Ebenem. Tak jak ho utvářel celý život, tak byla utvářena i jeho hudba. Byl to jedinečný člověk a jedinečné je i jeho dílo.

Toto vše jsem se pokusila lidem přiblížit i výstavou, která byla zahájena v Brně 15. 11. 2010 v aule Martina Středy na ulici Jezuitská. Kromě fotografií ze života Petra Ebena si návštěvníci mohli přečíst i několik jeho slov nebo si poslechnout jeho hudbu a dozvědět se o jeho životě od sopranistky Karlínského divadla Elišky Prokschové, která byla jeho osobní asistentkou od roku 2005 až do jeho smrti v roce 2007. Velice mě překvapily kladné ohlasy návštěvníků a několik osobních svědectví, jak je pro ně důležitá jeho hudba i celý jeho životní příklad. Z dotazníků, které jsem dala vyplnit jak varhaníkům brněnské diecéze, tak laikům, jsem chtěla zjistit ohlas odborníků i posluchačů na jeho práci.

Již zmíněná sopranistka Karlínského divadla Eliška Prokschová mi poskytla rozhovor o její osobní zkušenosti s umělcem Petrem Ebenem, jak ji obohatil jako člověk i v její profesní oblasti. Další osobní pohled mi zprostředkovala varhanice paní Alena Lavičková z farnosti Drásov.

V další části stručně nastíním, co je to liturgická hudba a jaký je a byl její vývoj. Jaká je obecně úloha hudby v roli každého člověka, jeho duchovním životě a náboženství, aby bylo pro čtenáře snadnější zorientovat se ve specifickém výběru z celé tvorby Petra Ebena.

Hlavní část je pak zaměřena na výzkum v brněnské diecézi, kde byli dotázáni jak varhaníci, tak laici. Snaží se nastínit současnou situaci uplatněné liturgické hudby v brněnské diecézi, to jak ze strany varhaníků, tak z pohledů laiků.

Výsledky, které vyplynuly z výzkumu, jsou pro lepší představu znázorněny barevnými grafy. Čtenář by se tak měl rychle a dobře zorientovat v této problematice a konfrontovat výsledek s vlastním postojem v této oblasti.

PETR EBEN

Skladatel Petr Eben

V této kapitole bych chtěla představit skladatele a profesora hudby Petra Ebena, přiblížit vám jeho osobnost, život a v neposlední řadě jeho dílo.

Přemýšlela jsem, jak co nejlépe vyjádřit, co je vlastně skladatel. Jaký je to člověk co do vlastností a schopností, ale hlavně co do podstaty, a jak on sám vnímá tento svůj dar od Boha. Domnívám se, že nejlépe to řekl pan Eben sám: „Myslím, že komponování je jedinou činností, která mě naplňuje a plně uspokojuje. Zdá se mi, že to, co dělá skladatele skladatelem, je vedle jeho schopnosti psát i neschopnost nepsat. A tak bych definoval skladatele ne jako člověka, který píše hudbu, nýbrž člověka, který musí psát hudbu. Který je celý nesvůj, když pár dní nic nenapíše a který by byl asi hluboce nešťastný, kdyby nemohl psát vůbec.“¹

Život profesora Petra Ebena

Rodiče Petra Ebena se jmenovali Vilém a Marie Ebenovi. Oba byli učitelé a působili na stejné škole v Ústí nad Labem. Měli šťastné manželství a na jejich rodinnou atmosféru Petr Eben velmi rád vzpomínal. Dokazují to jeho slova: „Mám ve fotografickém albu momentku, kde jsem zachytil, jak se v pozdním věku kdesi na procházce objali a líbali.“²

Svému otci věnoval SONATINU SEMPLICE pro flétnu (nebo housle) a klavír. Kromě Petra měli rodiče ještě prvorozeného syna Bedřicha, který profesionálně překládal Petrovy sbory, písně, opery a kantáty do němčiny. Měli velmi pěkný vztah a v koncentračním táboře se Bedřich o mladšího bratříčka – malého Petra – hezky staral. Zemřel v mladém věku padesáti šesti let. Rodiče i Bedřich Ebenovi jsou pohřbeni na hřbitově v Českém Krumlově.

Po kom profesor Petr Eben získal svůj talent k hudbě, se neví, ale hudebně velmi nadaný byl jeho bratranec Pavel Eben (syn tatínkova bratra Lea). Příímí předci měli mnoho hřiven a uměleckých darů, ale žádný nebyl hudebníkem ani skladatelem.

1 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 58

2 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 8

Petr Eben se narodil 22. ledna 1929 v Žemberku a 20. února téhož roku byl pokřtěn na Petra Antonína. Už v raném dětství se zajímal o hudbu. Svědčí i o tom jeho první vzpomínka. „Když se tak vracím po stopách vzpomínek a ohmatávám krajinu dětství, abych vypátral z těch mlhavých vzpomínek tu první, jak ke svému údivu objevuji, že právě ona je hudební. Aby se mi dobře usínalo, sedával tatínek někde vedle postýlky a zpíval mi jednu ukolébavku. Až za mnoho let jsem pak v ní poznal Brahmsovu ukolébavku Dobrou noc, sladce spi.“³

Další setkání s hudbou (nedaleká kasárna, odkud se šířil zpěv vojáků a zvuk trubky, famfáry z věže krumlovského zámku) ovlivnilo jeho tvorbu a můžeme je vypořádat v celé řadě jeho skladeb, jako je například symfonická věta VOX CLAMANTIS pro tři trubky a orchestr, OKNA, DUETTI PER DUE TROMBE.

Jeho dětství nemělo vliv jen na jeho hudební vývoj, ale i na jeho vztah k Bohu, který se taktéž celý život vyvíjel a rostl. Petr Eben vzpomínal na zážitek z dětství, kdy na ulici viděl ležet koně, jak sténá, a kolem něj bezradné dospělé, kteří nevědí, jak mu pomoci. V tuto chvíli si uvědomil, že dospělí nejsou těmi, co si vždy vědí se vším rady a naprosto vše dokáží, že je nutné hledat autoritu silnější a mocnější.

Ze Žemberka se rodina Ebenových po šesti letech přestěhovala do Prahy a v roce 1935 do Českého Krumlova. Středověké uličky a celé město, kde profesor Eben prožil své dětství, první lásky i ztrátu maminky, v něm probudilo gotické melodie, renesanční vícehlas, a tak vznikla díla jako ŠESTERO PÍSNÍ MILOSTNÝCH (na středověkou renesanční poezii), PÍSNĚ K LOUTNĚ, STARODÁVNÉ ČAROVÁNÍ MILÉMU, KRUMLOVSKÝ ZÁMEK a další. Profesor Petr Eben řekl o dětství: „Dětství je jako jádro ořechu, ze kterého vyrůstá strom života. Sám nacházím v krumlovské etapě svého života všechny inspirační zdroje svých kompozic.“⁴

Eben považoval své dětství za šťastné navzdory kruté době, kdy okupace způsobila ohrožení a bídu. Právě v tuto chvíli Eben zakoušel semknutí rodiny a v ní mír, pokoj a krásu světa navzdory sirénám houkajícím venku. Tato nelehká situace způsobila, že v Krumlově byl odveden varhaník a pan farář povolal desetiletého Petra k varhanám svatovítského kostela. Hrál při mši a nacvičoval i se sborem, což dokazuje jeho obrovský talent zastat v tomto věku tak velký úkol. Tento čas měl veliký vliv na jeho další tvorbu.

3 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 13

4 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 67

Eben pocítil ale i ztrátu kamarádů, odmítání učitelů a nucené práce. Události se stupňovaly. Jeho babička byla odvezena do Terezína, kde zemřela. I další příbuzní byli deportováni a mohli psát jen jedenkrát za čtvrt roku. Nacisté jim zabavili majetek a roku 1944 osobně odvedli jeho tatínka. Petrovi a jeho bratru přišel poštou rozkaz k transportu do koncentračního tábora v Buchenwaldu. Tam prožil svůj největší zážitek z války a to o Velikonocích: „ ... Viděl jsem smutnou kořist smrt, když jsme kopali masové hroby a ukládali do nich mrtvé po náletech. Ale jen jednou jsem se díval smrti opravdu do očí a na ten okamžik nikdy nezapomenu. Bylo to v táboře na Velký pátek roku 1945. Nacisté nás najednou odváželi místo práce někam do lesů, prý na odvšivení. Vynořila se budova s vysokým komínem. Při vstupu nás svlékli do naha, odebrali nám šatstvo a hnali do místnosti se sprchami. Věděli jsme dost, nepotřebovali jsme poučení. Nikdo to ovšem nevyslovil. Když se zavřely dveře, drželi jsme se s bratrem za ruce a čekali, co z těch sprch půjde. Byla to nekonečná chvíle v hrobovém tichu a smrt byla tak blízko, že jsme se jí mohli dotýkat. Pak najednou z těch sprch začala téct voda a já s tím proudem vody objímal život jako nesmírný dar. Snad musí člověk prožít ono absolutní ohrožení života, aby celým srdcem poznal jeho cenu.“⁵

To byl okamžik, který později Petr Eben označil za jeden ze stěžejních v jeho osobním vztahu k Bohu a jeho důvěře a lásce k němu. Tento silný vjem z války reflektuje komorní skladba pro violoncello a klavír SUITA BALLADICA. „Tohoto názvu se skladbě dostalo pro spodní baladický tón, který celým dílem prostupuje a prudkým střídáním s tanečními melodiemi tím naléhavěji uplatňuje svůj smutek a elegičnost. Třetí věta, Elegie, je panychidou za mrtvé této války.“⁶

Co se týká Ebenových hudebních studií, tak nejzajímavější je, že do svých šestnácti let byl neprofesionálně vyučován v klavíru a ve skladbě byl samoukem až do vstupu na Akademii múzických umění v Praze. V oblasti varhan byl vždy samoukem a přitom zde získal největšího věhlasu. Na klavír hrál od šesti let a od deseti už komponoval. Během války bylo obtížné se dostat k hudbě. Reprodukce byla velmi málo rozšířena a na malém městě chybělo kulturní vyžití. Snad proto si Petr Eben pamatoval tři hudební zážitky, které ho zasáhly a ovlivnily. Tím prvním byl hlas známého tenoristy Julia Patzaka. Tento zážitek Ebena tak nadchl, že hned začal komponovat. Druhý mu zprostředkoval

5 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 36

6 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 38

moderní tanečník, který tančil na Mozartova Zahradníka. Eben prohlásil, že byl víc hudebníkem než tanečníkem, jak citlivě vyjádřil každý detail skladby. Třetím zážitkem, ale ne posledním do významu, byla nenápadná událost, kdy rodiče malého Petra pro něco poslali. Cestou se zastavil u otevřeného okna, z něž se linuly tony Weberova Čarostřelce.

Eben věděl, že chce být hudebníkem, jen se ještě tápal, jestli u něj převládne klavír, varhany anebo skladba. V klavíru se cítil nejsilnější, a tak ho roku 1948 začal studovat na Akademii múzických umění v Praze u prof. F. Raucha. Pro tohoto učitele vznikl Ebenův klavírní koncert (KONCERT PRO KLAVÍR A ORCHESTR). Skladbu Eben studoval na Akademii později, a to v letech 1950-54 u P. Bořkovic. Během studií se odstěhoval k tetičce v Jinonicích, kde získal své první piano a klavír. S přáteli z výtvarné akademie měli tajný katolický kroužek.

Roku 1953 se oženil se Šárkou Hurníkovou – sestrou skladatele Ilji Hurníka. Od roku 1948 až do smrti žil v Praze, které věnoval své kantáty PRAGENSIA, POCTA KARLU IV. a PRAŽSKÉ NOKTURNO.

Jeho žena mu byla velkou láskou a oporou. Ideální byl nejen jejich osobní vztah, ale manželka mu hodně napomáhala i jako skladateli, neboť právě ona byla prvním posluchačem jeho skladeb. Byla skvělým rádcem. Přestože pocházela z hudební rodiny, neměla hudební vzdělání a to bylo ideální. Mohla tak nezájatě přesně popsat, co v ní hudba vyvolává za pocity, v čem ji oslovuje, kde se v ní nevyzná, v čem jí připadá moderní a kde zase čerpá z tradice. A to vše s vytríbeným vkusem a uchem cvičeným z domova. Svě ženě Eben věnoval několik skladeb. Například písňové cykly ŠESTERO PÍSNÍ MILOSTNÝCH, PÍSNĚ K LOUTNĚ, PÍSNĚ NEJTAJNĚJŠÍ.

Měli spolu tři syny. Nejstarší syn Kryštof se narodil 24. 12. 1954, prostřední Marek 18. 12. 1957 a nejmladší David 6. 1. 1965. Všichni tři podědili hudební geny, i když se profesionálně hudbou zabývá jen David, který vystudoval na konzervatoři klarinet. Všichni tři chlapci založili hudební skupinu Bratři Ebenové.

I pro své děti Eben psal. Vznikla tak sbírka instruktivních skladeb DEUTTINA pro Marka k pořadu v pražské Viole PÍSNÍČKA MEDVÍDKA PÚ, pro Davida skladba PROTIHRÁČI. Nepsal jen pro své děti, ale zabýval se i dětským sborem. Na hudbě pro děti ho fascinovalo, že dětský hlas je omezen jak v rozsahu (který je malý), tak i v intervalových postupech, a právě tyto ztížené podmínky byly pro něho výzvou a hnacím motorem, tím co ho vždy ke tvorbě pro děti vracelo.

Mezi jeho práce pro děti patří sbírka ELCE PELCE, KOTRMELCE; ZVĚDAVÉ PÍSNÍČKY PRO MATEŘSKÉ ŠKOLKY; CO SE ZA DEN ZAŽIJE; ZAMRZLÉ PÍSNÍČKY; JARNÍ POPĚVKY; ŠŤASTNOU CESTU; KOLOTOČ A HVĚZDY; VÁNOČNÍ PÍSNĚ; PŘÍBĚH PANA MOZARTA; V TRÁVĚ; ... a další.

Pan profesor k tvorbě pro děti řekl: „Dítě je ještě otevřené pro přijímání pravdy bez předsudků. Nebude se ptát, v jakém systému je skladba psána, zda je tradiční či avantgardní. Z dětských úst se dočkáte jenom velmi lapidárního posudku. Děti jsou naprosto pravdivé a nepodplatitelné, žádná zdvořilost je nezdrží, aby vám nedali znát, když se jim skladba nelíbí. A tak se pro děti píše dobře i těžce. Dobře pro tu jejich nezaujatou ochotu přijímat cokoli, disonanci či konsonanci, jen když je skladba zaujme – a těžce, protože jejich nároky jsou vysoké a jejich věk nezná slitování.“⁷

Petr Eben nebyl jen výborným otcem a skladatelem, ale i pedagogem. Od r. 1955 působil jako učitel katedry hudebních věd na pražské Filosofické fakultě University Karlovy. Zde vyučoval praktické předměty: klavír, intonaci, hru partitur a kompozici. Když padl totalitní režim v Československu, začal působit i na HAMU, kde učil skladbu a kde také získal nejprve docenturu a později také profesuru. Jeho učitelská působnost nebyla však omezena jen na Českou republiku, ale vyučoval i v zahraničí. Z jeho pedagogické činnosti se mohli těšit na College of Music Manchester, kde vyučoval skladbu a roku 1992 mu byl udělen čestný doktorát vévodkyní z Kentu. Další získal roku 1994 na Universitě Karlově. Pan profesor Petr Eben také předsedal třem ročníkům festivalu Pražské jaro. Je rovněž držitelem Řádu svatého Cyrila a Metoděje, který mu na Velehradě předala v roce 1994 Česká biskupská konference. Jako další ocenění získal profesor Petr Eben francouzský titul Rytíř umění a literatury roku 1991. Při příležitosti jeho pětasedmdesátých narozenin byla odhalena jeho pamětní deska v jeho rodném Žemberku.

Od roku 2000 se zhoršoval jeho zdravotní stav, když prožil několik drobných mozkových příhod a začal ztrácet paměť. Poslední část svého života strávil se svou rodinou v Praze, kde 24. října 2007 zemřel. Ačkoli se mu zdál a byl jeho život těžký, naznal, že „ona Boží schopnost, která je také jeho ospravedlněním tváří v tvář utrpení ve světě, totiž schopnost pro každého jedince obrátit zlo v dobro, vyzískat ze všeobecného zla pro jednotlivce požehnání“⁸.

7 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 57

8 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 40

Charakteristika díla Petra Ebena

Ráda bych povídání o profesoru Petru Ebenovi a jeho tvorbě uvedla jeho slovy. Řekl: „Napsal jsem. Ale byl jsem to opravdu já, který to psal? A kdo to všechno ve mně psal s sebou: Rodiče a mládí, učitelé, ke kterým jsem chodil, rodina, se kterou žiji, skladatelé, které mám rád ..., a kdo ještě, o kterém vím a o kterém nevím. Když začínáme psát skladbu, jsme tak naprosto bezmocní, chudí, oloupení o svoje řemeslo i umění, a tak bez milosti vydání napospas tomu, co nám jako almužna přijde odněkud a my ani nevíme odkud, že jenom blázen by mohl být pyšný na svoje schopnosti a že se zdá opravdu opovážlivé užít jednotného čísla a říci – Napsal jsem skladbu. A tak je skladba opravdu jako dítě, které také není výsledkem náhodného sblížení dvou bytostí, ale průsečíkem dvou drah, které od počátku času směřovaly tak, aby se v jednu chvíli setkaly.“⁹

Sám Petr Eben viděl v životě skladatele tři fáze. „V té první je volný a vybírá si skladby, které chce napsat, jen podle své chuti a potřeby. Když pak na sebe upozorní, přicházejí první objednávky a těch se ovšem rád chopí, protože mu zaručují brzké provedení – a autor potřebuje své skladby slyšet. Má-li skladatel štěstí, octne se ve třetí fázi, kdy má tolik objednávek, že si opět může vybírat podle toho, cítí-li se víc přitahován k orchestru, ke komornímu zvuku či k vokálnímu projevu. A je zvláště potěšitelné, když tyto objednávky přicházejí i z kdysi vytoužených dalek. Někdy se zdá jaksí smutné, že všechny ty zahraniční objednávky, festivaly a pozvání na autorské večery, ze kterých bychom v mládí byli celí nadšení, přicházejí až v poslední etapě našeho života, a tudíž pozdě. Ale snad je v tom kus moudrosti osudu, že nás brzdí v extenzivním způsobu života, že nám tu trošku pozlátka a slávy upírá v dobách, kdybychom je možná nestrávili, a že je uštědřuje až ve chvíli, kdy nám už nemohou poplést hlavu.“¹⁰

Výběr hudebních prostředků profesora Petra Ebena je vždy podřízen celkovému výrazu a myšlenkovému obsahu díla. Jeho harmonické cítění se odehrává převážně na diatonickém základě. Citlivé chápání tonality a smysl pro akordickou funkčnost mu ovšem nebrání v harmonické vynalézavosti. V místech dramaticky exponovaných užívá často bitonality jako silného gradačního prostředku. Typické je střídání harmonických funkcí na velmi krátkých úsecích, nezřídka i na ploše jediného taktu. Rytická a metrická složka díla jsou dalším významným činitelem spoluvytvářejícím

9 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 69

10 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 59

skladebnou konstrukci. V některých Ebenových skladbách hraje rytmus prvotní roli. Ostatní rytmus volí za vhodný prostředek k dosažení napětí posluchače. Kontrastu dosahuje střídáním rytmických ploch s místy fantazijně uvolněnými.

V tvorbě profesora Petra Ebena se vyskytují i reakce na novodobé hudební projevy. Eben se nebrání nejrůznějším vyjadřovacím prostředkům a nejmodernějším kompozičním technikám. Nestaví však na matematické vykonstruovanosti a samoučelném experimentování. Motivický zdroj nových nápadů nalézá v improvizaci, která po nelehké cestě přeměny v kompozici stojí u zrodu některých zejména varhanních děl.

Forma skladby respektuje požadavek maximální sdělnosti. Přes nutnost nacházet nové, dosud nepoužité formální principy, musí být forma pevná, zřetelná a vnímatelná.

Pro výrazovou stránku je typický lyrickodramatický ráz. Vedle tónů je autorovi rovnoprávným prostředkem slovo. Kde není součástí skladby jako ve skladbách vokálních, vstupuje do díla velmi často alespoň dotekem v podobě opatření kompozice motty.

K hlavním zdrojům inspirace profesora Petra Ebena patří převážně gregoriánský chorál – o jeho funkci pravzoru sakrální hudby se zmíním v kapitole o „liturgické hudbě“, a lidová píseň jako pravzor hudby profánní.

Jak jsem již zmiňovala v životopise Petra Ebena, s gregoriánským chorálem se potkal už v dětství, a to ve svatovítském chrámu v Českém Krumlově, kde byl varhaníkem již v deseti letech. Dále se s gregoriánským chorálem setkával v kláštorech ve Francii v Solesmes u benediktinů a ve Španělsku v Montserrat.

Na gregoriánském chorálu ho přitahovala hloubka a kvalita obsahu stejně jako jeho projekce do konkrétního hudebního výraziva. Z hlediska kompoziční techniky považoval za přínosné zejména jeho tři rysy: jednohlas, harmonickou labilnost a rytmickou uvolněnost. Hlavně je ovšem zaujat duchovním účinkem chorálu, jeho silou osvobozující člověka od hektičnosti dnešní doby a jeho čistou pokorou.

Touto jeho láskou ke gregoriánskému chorálu se nechal také inspirovat a posléze vést i jeho nejmladší syn David, který se už v druhém ročníku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy na oboru hudební věda zaměřil na gregoriánský chorál. V letech 1991-1992 byl pak sbormistr souboru Choeur grégorien de Paris. Nyní je uměleckým vedoucím sboru Schola Gregoriana Pragensis, jejímž je i zakladatelem. V září roku 2008 se stal profesorem gregoriánského chorálu na univerzitě v Lucernu (Švýcarsko).

Osobní setkání s lidovou písní se profesoru Ebenovi stalo plodným podnětem pro kompozice. Pro brněnský Ústav pro lidovou píseň zapsal poslední zbytky vokálního

projevu gorálů ve slezských Beskydech. Bohatství lidové písně považuje za poklad hodný nalezení po příkladu skladatelů Janáčka, Bartóka a jiných. Přestože sympatizuje s lidovou tvorbou různých národů, s největší oblibou se vrací k české písni. Lidová předloha, která je základem mnohých i umělejších Ebenových kompozic, dostává díky svému hudebnímu okolí stylizovaný tvar.

Paletu Ebenovy inspirace doplňuje antika, okouzlení středověkou atmosférou Českého Krumlova, gotické melodie, renesanční vícehlas i lidová poezie. Oslovením biblickými texty Starého i Nového zákona vznikají četná díla nadčasového charakteru. Vztah k Praze, kde od roku 1948 nepřetržitě žil, a k české zemi vůbec je dalším impulzem k tvůrčí činnosti. Samozřejmě těžko opomenutelné jsou ony velké inspirační momenty radosti, smutku, bolesti, lásky a celá jeho citlivá osobnost plná složitých citů a pohnutí. Nad tím vším se klene bytostná potřeba skladatele komponovat.

Petr Eben žil velmi hlubokým duchovním životem a to předal i do svého díla. Hloubka a opravdovost vyzařuje z celé jeho tvorby, ale asi nejvíce na nás působí v jeho duchovní hudbě. Měl obrovskou vnímavost a citlivost pro to, jak vyjádřit duchovní, spirituální a liturgické věci v hudbě. Dokázal k těmto tématům přistoupit velmi citlivě a pokorně. Jeho duchovní hudba předává křesťanské poselství podtržené jeho osobní velkou vírou a zbožností. Posлуhač je tak díky němu na chvíli vtažen do této oblasti ze světa materialismu a může zakusit toto obrovské bohatství a vyslechnout si tak i svědectví života skladatele. Liturgická hudba je naopak oproštěna o nějaké prvky seberealizace a je celá komponována v pokoře a ve služebném duchu tomuto velkému tajemství a zároveň obrovskému daru člověku od Boha.

Třetí etapu tvorby představují zralá, syntetická díla. Jejich řada začíná u symfonické věty VOX CLAMANTIS z roku 1969 a pokračuje přes kantátu PRAGENSIA (1972), komorní OKNA (1976) k SMYČCOVÉMU KVARTETU (1981). Velký filozofický cyklus FAUST (1979-80) je o dva roky později vystřídán až pohansky laděným KONCERTEM PRO VARHANY A ORCHESTR č. 2 (1982). V hlavní linii Ebenových děl následují 1981-82 MISSA CUM POPULO, 1984 orchestrální PRAŽSKÉ NOKTURNO, 1986 KLAVÍRNÍ TRIO, 1987 na Fausta navazující varhanní JOB, po revolučních událostech PRAŽSKÉ TE DEUM 1989 psané na přelomu roku 1989 a 1990, a konečně oratorium POSVÁTNÁ ZNAMENÍ z let 1992-93.¹¹

11 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 64

Liturgická hudba Petra Ebena

Obecně

Liturgická hudba není jen typem hudby, ale je to především modlitba člověka. Zahrnuje chválu, díky i prosby směřující k Bohu. A proto bych se chtěla zaměřit i na duchovní život a víru profesora Petra Ebena, na to, jak propojil své dary, a to jak víry, tak hudební talent.

Profesor Petr Eben nevyrostal v jednostranně zaměřené výchově. Jeho maminka byla velmi zbožná žena, ale tatínek svoji cestu víry našel až v koncentračním táboře. Hlavní úvahy o životě, jeho smyslu a Stvořiteli v sobě objevil Petr během války, kdy se setkal s bolestí, strachem a smrtí. Tyto zážitky ho posunuly a donutily nad těmito tématy uvažovat a zaujmout k nim určitý postoj. Nemalou roli v jeho rozhodování měly i jeho pobyty v cisterciáckém klášteře ve Schlierbachu v Horním Rakousku, kam jezdil v době prázdnin zastupovat varhaníka. Zde se setkal i s gregoriánským chorálem, který výrazně ovlivnil jeho tvorbu a jeho ordinárium. V dalším klášteře strávil nějaký čas i během studií, a to ve Francii v Solesmes u benediktinů, kde bylo středisko výzkumu pro gregoriánský chorál. Benediktiny navštívil ještě jednou, a to tentokrát v Španělsku v Montserrat, kde se konalo setkání skladatelů zabývajících se duchovní hudbou.

Hudbu považoval ze všeho umění za to, co má nejbližší k duchovní látce. Jak práce s materiálem a barvou, tak i se slovy (poezie) je vázaná na určitý prostředek. Hudba je proti tomu naprosto abstraktní, přitom však velmi reálná, nedá se ničím nahmatat, přesto má své zákony a existuje. A právě tento neuchopitelný a přesto velmi reálný a sugestivní svět hudby mu připomínal svět víry s nekonečně větším významem.

„V oblasti duchovní hudby profesor Eben rozlišuje hudbu spirituální a hudbu liturgickou.“¹² Spirituální hudbě věnoval celou svou tvůrčí činnost. Patří sem humanismus, vztahy mezi lidmi, krása, umění, ... Liturgickou hudbu cítil jako svůj úkol. Jako hudbu, která slouží, oproti komponování, které vnímal, že se v něm člověk realizuje. Setkání se sakrálními texty bylo pro něj „povznesením a očistou, vybočením ze všedního života s jeho vášněmi a starostmi. Je to pro mě dotek věčnosti, a kdo by po něm netoužil“¹³.

12 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 41

13 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 41

Skladatel Petr Eben za svůj život zhudebnil tři ordinária missae, a to: MISSA ADVENTUS ET QUADRAGESIMAE, ČESKÉ MEŠNÍ ORDINÁRIUM, MISSA CUM POPULO a čtyři propria missae: MŠE ZA ZEMŘELÉ, TRUVÉRSKÁ MŠE, POSVÁTNÁ ZNAMENÍ, PROPRIUM FESTIVUM MONASTERIENSE, MISSA ADVENTUS. V Čechách se používají tři zhudebněná ordinária: P. Karla Břízy, které je v lidovém duchu, P. Josefa Olejníka v gregoriánském duchu a Ebenovo, které je moderní s užitím starých tónin (např. lydická v Kyrie).

Liturgická hudba Petra Ebena

Když se podíváme na liturgickou hudbu profesora Petra Ebena – na počáteční tvorbu, na Akademii múzických umění v Praze vzniklo, a to pro adventní mši, dílo MISSA ADVENTUS ET QUADRAGESIMAE pro sbor a varhany.

Dále mezi liturgickou hudbu zařadíme tato díla: MISSA CUM POPULO, kterou si objednal festival v Avignu, VESPERAE (NEŠPORY) ke svátku narození Panny Marie na objednávku benediktinského kláštera Montserrat ve Španělsku. PRAŽSKÉ TE DEUM, sbírky LITURGICKÉ ZPĚVY, ANTIFONY A ŽALMY, LITURGICKÉ ZPĚVY, které vznikly na žádost umírajícího kněze k jeho příteli a zpěváku Jiřímu Boremu. Mezi další liturgické zpěvy patří například VESPERAE – liturgický text mariánských nešpor pro benediktinský klášter Montserrat ve Španělsku.

Pro své varhanní skladby se také inspiroval tématem svatováclavského chorálu, a to jak gregoriánskou verzí chorálu (DVĚ CHORÁLNÍ FANTAZIE), tak slavnostními variacemi (A FESTIVE VOLUNTARY) a barokní melodií chorálu (DVĚ INVOKACE PRO TROMBÓN A VARHANY).

Nesmíme opomenout ani jeho vokální duchovní díla, kam patří AVE RUTH, UBI CARITAS ET AMOR, SALVE REGINA, CANTICO DELLE CREATURE, DUCHOVNÍ PÍSNĚ PRO LIDOVÝ ZPĚV, ČTYŘI DUCHOVNÍ PÍSNĚ, ČTYŘI SBORY NA LATINSKÉ TEXTY, cyklus VERBA SAPIENTIAE na text knihy Kazatel a Přísloví. Výmluvná je taktéž jeho duchovní instrumentální hudba, kam řadíme gregoriánský chorál. Jsou to tato díla: FANTAZIE PRO VIOLU A VARHANY RORATE COELI, VERSETTI, TRES IUBILATIONES, CHORÁLNÍ FANTAZIE II, DVĚ INVOKACE PRO TROMBÓN A VARHANY.

V duchovní hudbě profesora Petra Ebena je velmi častá inspirace gregoriánským chorálem, a to ne jen v oblasti varhaní tvorby (NEDĚLNÍ HUDBA, LAUDES, JOB), ale i vokální hudby s varhanami (LITURGICKÉ ZPĚVY, ANTIFONY A ŽALMY, MISSA CUM POPULO, PRAŽSKÉ TE DEUM, PROPRIUM FESTIVUM MONASTERIENSE) a také v koncertních skladbách s varhanami (RORATE COELI), dále pak také v jeho hudbě orchestrální, sborové, komorní a v neposlední řadě i hudbě pro děti. Z hlediska kompoziční techniky poutají skladatele na gregoriánském chorálu zejména tři rysy:

- Jednohlas – místo rostoucí harmonie náhle skromnost jedné samotné melodie
- Harmonická labilita – využití mimotonálních akordů, odpoutávání se od hlavní tóniny, různé variační techniky harmonie
- Rytmická uvolněnost – místo pevného diktátu přízvučných, těžkých taktových dob se hudba volně line a ševelí v jednolitém proudu

O své práci s gregoriánským chorálem ve svém díle řekl skladatel Petr Eben toto: „Pracujeme-li dnes ve skladbě s principy gregoriánského chorálu, je zapotřebí suplovat kontrast jeho členění, který už dnes nevnímáme, kontrasty melodicko-harmonickými, které už samovolně při každé melodii cítíme. A tak může autor někdy vybavit gregoriánskou melodii chromatickými kroky, podložit jí harmonický děj a získává nový tvar, spojující požadavek duchovní objektivnosti s požadavky našeho soudobého hudebního vnímání. A tady se nabízejí ještě velké nezpracované možnosti.“¹⁴

A jeho pohled z citové stránky je takový: „To, co mě na gregoriánském zpěvu často jímá, je – vedle obsahu – jeho tak zjevná pokora. Tady skladatel ještě neví o slávě, tedy pracuje jako každý jiný – uprostřed společenství, kterému slouží, anonymně a bez nároků na originalitu. Jedno z kouzel gregoriánského zpěvu je i v tempu pomalejšího století. Hektičnost naší doby vnesla i do hudby jistou udýchanost a chvat, libujeme si v rychlém tempu a nesnášíme už dlouhé plochy. Už se nečtou romány o pěti stech stránkách. Pole ovládly novely, krátké povídky, vše musí být ve zkratce. A právě proto na nás působí tak uklidňujícím dojmem, octneme-li se náhle v prostoru hudby, který jakoby netíhl odněkud

14 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 73

někam, ale tiše stál na místě, hudby, jenž se jakoby pohybovala v kruhu – a jakmile do něho vstoupíme, zastaví se čas a utiší náš neklid.“¹⁵

Skladatel Petr Eben je znám svými improvizacemi, a to i na křesťanská témata. Například využívá starozákonní knihy Kazatel, Ester, Rút, Žalmy, Job, První a Druhé knihy královské, životopis sv. Václava a další.

Mnoho jeho písní zpívaných při liturgii nalezneme také v Kancionálu. Je autorem těchto kancionálových písní:

- 671 – Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí
- 683 – Pane, smiluj se a sjednot' nás ze všech národů světa
- 821 – Dělníku Boží
- 832 – Ještě než vzpjal se první chrám
- 902 – Chvalme Hospodáře všehomíra
- 907 – Chvalte Pána, chvalte
- 910 – Jeden Pán
- 927 – Dej mi, Pane, bdělé srdce
- 928 – Učiň mě, Pane, nástrojem
- 312 – Nedejme se k spánku svěsti - tuto píseň napsal pro svoji starší sestřenici Magdalenu, která je bosá karmelitka. Jedná se o zhudebnění slov sv. Terezie od Ježíše, zakladatelky a reformátorky bosých karmelitek.

Na začátku, když měl Petr Eben tvořit liturgickou hudbu, měl obavy z velké historické tradice. Tuto obavu pramenící ze skromnosti a uvědomění si posvátnosti tradice dokázal využít a použít ve svém díle k velkému bohatství, které bezpochyby v této oblasti zanechal.

15 KATEŘINA VONDROVICOVÁ, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, str. 73

Petr Eben očima jeho osobní asistentky a jeho dalších interpretů

Rozhovor se sólistkou Karlínského divadla Eliškou Prokschovou, která byla osobní asistentkou Petra Ebena od roku 2005 až do jeho smrti:

Jak jste se dostala k tomu, že jste jako zpěvačka dělala osobní asistentku panu profesoru Petru Ebenovi?

Na podzim 2004 jsem se v polském Krakově setkala s nejstarším synem Petra Ebena Kryštofem a jeho rodinou. O měsíc později jsem je navštívila v Praze. Seděly jsme s manželkou Kryštofa u kuchyňského stolu v Drtinově ulici a do noci si povídaly. Kolem druhé ráno se vrátil Kryštof z procházky a návštěvy u svého otce. Pochopila jsem, že zdravotní stav Petra Ebena není dobrý a jelikož jsem plánovala návrat do České republiky, nabídla jsem svou pomoc.

Jaký byl zdravotní stav Petra Ebena, když jste se o něj začala starat?

Moje první setkání s Petrem Ebenem bylo víc než překvapivé. Dostala jsem řádné instrukce a popis jeho zdravotního stavu. Očekávala jsem nemocného člověka v pokročilém stádiu Alzheimerova onemocnění, jako u lidí, s kterými jsem se měla možnost setkat při praxi v domovech pro seniory, jejichž myšlení logické i duševní je léty pokořeno stařeckou demencí.

Když jsem přišla k nim domů, přivítala mě paní Ebenová. Pověděla mi, že její manžel je dole a že za ním půjdeme později. Sedli jsme si v kuchyni a ona mi říkala o jeho stavu, jaký je, že je to žalostné, že si s ním už neví sama rady a potřebuje pomoci, což mě utvrdilo v tom, jak špatně na tom asi je. Sešly jsme za ním dolů a on seděl u varhan a hrál. Prostě hrál nějakou obtížnou skladbu s pedály, prostě všechno. Byla jsem z toho naprosto v šoku. Říkala jsem si, že je to dobrý vtip, že to bude dobrá práce, to bude v pohodě. Pak se na mě otočil, já jsem si myslela, že si budeme povídat a tak, ale zjistila jsem, že už nemluví. Jen občas něco řekne německy, nějakou větu z těch věcí, co zůstaly nejhlouběji. No, a že kromě té hudby, mu nezůstalo vůbec nic. Ani řeč, ani nějaké logické myšlení, ani vůbec nic, jen ta hudba.

Co jste očekávala, když jste již věděla, že se o něj budete starat? Bylo něco, z čeho jste měla strach nebo naopak z čeho jste se hodně těšila?

Čekala jsem smutnou a náročnou práci. Chystala jsem se na proces socializace, jak tomu s láskou říkáme u malých dětí a se strachem a obavami u lidí postižených úrazy nebo chorobou. Těšila jsem se a zároveň bála každého dne, kdy jsem se dotýkala faktu, že všechno, co dokážu s tímto člověkem, každý pokrok, nám do druhého dne zmizí a budeme muset začít znovu, úplně od začátku. Že všechny velké věci, které geniální člověk je schopen vytvořit, jsou pomíjivé a hodnotné stejně, jako voda protékající mezi prsty.

Většinou se říká, že v lidech na stáří zůstane jen to, co ukryvali na dně svého srdce. Ta hluboko skrytá tajemství a principy chování, která se dařilo více nebo méně ukrýt, potlačit a kontrolovat. Jakoby ta nemoc způsobila, že spadne závoj, který cloní naši tvář celý život. Jistě hoříte zvědavostí, jaký byl Petr Eben. (smích)

Petr byl laskavý. Čistá laskavá bytost. Nemohl laskavost normálně projevovat slovy, nebo uvědomělými gesty, jak jsme zvyklí u našich blízkých a přátel, ale byl strašně citlivý. Celý můj svět se motal kolem něj a já jsem mohla mít nekonečné výčitky, že dělám málo. Že odjet si odpočinout je špatné. Ale vždycky, když jsme se očima setkali, oba jsme věděli a znali pravdu. Byl to můj nejlepší přítel a navždy mi bude chybět jeho víra. Strašně se mě naotravoval s chozením do kostela, když během dne chtěl snad stokrát odejít na mši svatou. Často si na to vzpomenu, když mám teď plno jiných věcí na práci, než jít do kostela. Petr Eben mi svým postáváním u dveří a nekonečným taháním za kliku řekl o víře, jako o vztahu a teskném randění s naším nebeským Otcem, víc, než bych si mohla přečíst v jakémkoli tisícistránkovém životopise svatých.

Z vašeho vyprávění jsem nabyla dojmu, že na jeho prvním místě v životě byl Bůh a hned druhou velkou kapitolou byla láska k hudbě.

Ano, ta hudba mu zůstala až do konce. To byla pro mě nepochopitelná záležitost. Že ať jsem mu dala jakkoli těžké noty a ukázala, v jaké jsme tónině, tak mě byl schopen z listu doprovázet. Byly to naše rozhovory. Vzájemně jsme se dojíмали písněmi z Kancionálu. Vždycky udělal pauzu, třeba i uprostřed taktu, otřel slzy, které mu stékaly zpod brýlí, a hráli jsme zase dál. Hudba byla jeho život, hudba, která oslavovala Hospodina. A tak.

Dá se říct, kterou píseň měl nejoblíbenější, ať už ze svých, tak i ostatních?

Já si myslím, že strašně měl oblíbený takový ten červený Kancionál, co je v Praze. Různé písničky z Kancionálu, všechno možné. My jsme spolu přehráli ještě Vokalízy od Vaňhala, ale Učiň mě, Pane, nástrojem, to byl náš hit. Těžko říct, co měl nejraději. Jednou jsem cvičila na zkoušky Lístek odvanutý (od jeho kolegy Janáčka) a Petr seděl kousek ode mě. Celé si to se mnou pobrukoval a měl se mnou svatou trpělivost, protože mi to strašně trvalo, než to bylo to správné tempo, které se mu líbilo. Vždy hrál, co jsem mu dala na pult, a nerozlišoval, jestli je to jeho nebo cizí. Hrál, já jsem zpívala a měl z toho radost.

Co bylo pro vás těžké?

Já jsem měla velký problém s tím, že když jsem přišla k Ebenům, tak v Petrovi ctili neustále velkou osobnost. Celou tu dobu jeho nemoci, trvala asi deset let a ve chvíli, kdy jsem přišla, bylo pro mě moc těžké přemluvit a naučit jeho i celou rodinu, že potřebuje stejnou péči, jaká se mu dostávala od maminky, když byl úplně malé dítě. Nebylo možné a pro něj to bylo velice nebezpečné chovat se k němu, jako ke zdravému člověku. Byl vždy v obleku, krásně upravený. Nebylo mým záměrem obléci mu pyžamo, ale musela jsem nastartovat péči a hlavně řád dne takto nemocného člověka. Aby se mu nesvěřovalo třeba noční braní si prášků, protože jsem jednou cíhala v kuchyni a dívala se, jak si s tím poradí, a bral si úplně jiné prášky a bral si je třikrát, čtyřikrát za noc, protože nebyl už schopný si to uhlídat. Říkat a učit nejbližší, že jejich muž, otec je nemocný a naprosto nesoběstačný, je moc těžká věc.

Mohla byste jako zpěvačka a interpretka jeho hudby říci, jak se vám i jiným interpretům zpívá – hraje?

Nevím, jak se zpívá jiným interpretům, i když jsem už slyšela ledacos. Vůbec hudba dvacátého a jednadvacátého století je pro většinu zpěváků tak náročná na interpretaci, že i ti nevěřící se začínají modlit, aby to přežili. (smích)

Odpovím Vám na příkladu jeho ordinária. Na něm je pozoruhodné, že i když je pro většinu varhaníků velmi náročné, tak pro lid je to ordinárium nejlépe zapamatovatelné. I lidé, kteří hudbě vůbec nerozumí, cítí v tomto ordináriu díky Ebenově talentu a citu velice jasně dynamické i tempové nebo výrazové změny. Je to tak nádherně postavené celá ta melodická linka, že naprosto přirozeně plyne. Jeho kancionální písně

mi přijdou jednoduché na rozdíl od varhanní hudby, která je těžká interpretačně i na poslech. Já jsem třeba zpívala jeho píseň RUTH, která se nejvíce zpívá na svatbách. A přitom je vlastně založena na textu z Bible, kde Ruth říká své tchyni, že kamkoli půjde, půjde ona s ní a to se přebírá do toho vztahu manžel manželka. Myslím si, že to také může být mnoha zpěváky považováno za interpretačně náročnou skladbu. Jsou tam ty jeho typické intervaly tak zvláštní... Pro mě tak krásné, že úplně stačí zazpívat je pořádně čistě a zázrak hudby a lásky k Bohu, ke tchyni, nebo partneru naplní celý prostor. Když se to člověk jednou naučí, tak to do smrti nezapomene, je to svým způsobem geniální. Dobře se to zpívá, když to zpěvák má rád.

Jak podle vás obohatil (posunul) českou hudební scénu?

Českému hudebnímu umění přineslo dílo Petra Ebena opravdové umění. Umění, které obohacuje, těší, rozčiluje, vyvolává v posluchačích i interpretech celou škálu pozitivních i negativních emocí, tak jak to umí právě jen velké umění...

Jak obohatil (posunul) přímo vás?

Já osobně jsem mu vděčná za jeho odvahu v kompozici církevních varhanních skladeb ve velmi těžkém období naší kultury, naší země. Obdivuji ho za jeho kosmopolitní rozhled a pokoru. Obdivuji jeho pracovitost a neúnavnost. Jeho lásku k Bohu. Jeho tvrdohlavost a urputnost. Vše, co se skrývá v jeho hudbě.

Nejvíce však obohatil můj život Petr Eben umírající. Ale to je privilegium za moji lásku a moji službu, je jenom pro mě.

**Děkuji vám za rozhovor a za osobní svědectví o Petru Ebenovi a jeho hudbě.
Přeji hodně úspěchu nejen na hudebním poli.**

Děkuji a ať se daří i vám.

Rozhovor s varhanicí paní Alenou Lavičkovou z farnosti Drásov:

Chtěla bych se zeptat, od kterého skladatele hrajete nejčastěji ordinárium?

Milá Moniko, u nás v Drásově jsem postupně nacvičila s lidmi všechny ordinária, začali jsme Břízou, pak Olejníkem a pak jsme asi dva poslední roky zpívali Ebena včetně Creda, prostě vždycky všechno. Zpívali jsme to tak, jak je psáno, na střídačku lid-schola. Teď jsme ve fázi nácviku Pololánika, takže asi tak rok až dva roky budeme zpívat jen Pololánika a pak zamýšlím co rok to střídat, aby lidi měli stále v paměti všechna ordinária, takže vždy od adventu najet na celoroční užívání jednoho ordinária a další rok druhého a tak pořád, jako se střídají liturgické cykly A, B, C, tak nějak tak podobně.

Co se Vám na Ebenově ordináriu líbí, nebo naopak co vám nevyhovuje?

Musím za sebe říct, že se mi Eben velice líbí, a to nejen co se ordinária týče. Mám pro něj slabost už od mládí, osobně jsem se s ním kdysi setkala a fascinovala mě jeho hudba i celá jeho osobnost. Teď musím ale říct, že i Pololánik je mi blízký, jak jej nacvičujeme, jakože se mně do toho ani moc nechtělo, tak to jeho ordinárium je taky nesmírně krásné a třeba vysloveně Credo má tak citlivě laděnou melodii a rytmus ve vztahu ke slovům toho vyznání víry, že mě doslova okouznil a v této chvíli snad i jaksi předčil Ebena, asi proto, že je to nové. Jinak skutečně donedávna jsem považovala Ebena za vrchol a stále ještě jej za vrchol považuju. Olejník je pro lidi příliš mystický a nestravitelný, Bříza zase až moc lidový, Eben má v sobě všechno skloubené a navíc jakýsi mladistvý náboj.

Zpíváte při bohoslužbě s farníky některé z kancionálových písní od Ebena?

Tak tu Nedejme se k spánku svěsti – ta je u nás nejoblíbenější i mezi lidem, už jen proto, že taky slova sv. Terezie jsou nepřekonatelně krásná. A pak tu 832 Ještě než vzpjál se první chrám... To je všechno, v nejbližší době plánuju nacvičit tu úžasnou Učiň mě, Pane, nástrojem, tu znám a miluju, ale dosud nebyl čas. Takže odpověď je: Jenom ty dvě.

To je vše. Moc děkuji, že jste si na mě našla čas.

Takže, milá Moniko, z celého srdce Vám přeju, aby vaše práce byla oceněna a abyste měla dobrý pocit z toho všeho, do čeho jste se s nadšením pustila. Ať Vám Pán žehná a jeho Svatá Matka chrání.

LITURGICKÁ HUDBA

V této kapitole bych se ráda zaměřila na to, co je myšleno pod pojmem liturgická hudba, jaká je úloha hudby v roli každého člověka, v jeho duchovním životě, v náboženství a v liturgii, jakou historií prošla a co ji ovlivnilo, než se ustálila v dnešní podobě. Zastavím se u gregoriánského chorálu, protože má zásadní význam pro vývoj celé hudební kultury a je tisíciletí a půl zpěvem římské liturgie. Nabízí veškeré možnosti pro hlásání Božího slova a vyjádření víry a lásky. Z tohoto obrovského pokladu čerpal i skladatel Petr Eben.

„Hudba je od slova hust, hrátí. Je to organizovaný systém zvuků. Výběr zvuků, jejich rytmické členění a jejich uspořádání určují kvalitu a estetické působení hudby. Toto estetické působení hudby se může uplatnit pouze v rámci historicky proměnných pravidel a dobového vkusu. Hudba byla velmi dlouho vázána na ritus a za samostatné umění byla uznána poměrně pozdě.“¹⁶

Zvukový projev je součástí celého komplexu jednání a dorozumívání se člověka. Už malé dítě svým prvním křikem dává matce najevo, že je tady, a stává se jeho prvním dorozumívacím prostředkem. Když se mu něco nelíbí (pocítuje hlad, zimu, strach), vydává jiný zvuk, než když je šťastné a hlasem projevuje radost. Pomocí zpěvu, posléze hudby jsme schopni okolí sdělovat naše emoce a duchovní skutečnosti. Zpěv radostného člověka vzbudí radost v posluchači a pomůže mu vyjádřit své rozpoložení. Taktéž zpěv z bolesti a jiných emocí působí na posluchače a sděluje. Zpěv, posléze hudba má i stmelovací charakter. Proto se hudba objevuje na svatbách, pohřbech, při práci a mnoha dalších činnostech. Lidé dohromady praktikující hudbu mají jeden směr a celé společenství tak vyjadřuje radost, bolest. V této fázi bych ráda upřesnila dva termíny, a to pojem „duchovní hudba“ a pojem „liturgická hudba“. Pokud hovoříme o duchovní hudbě, máme na mysli tu hudbu, která se ubírá duchovním směrem – k Bohu a z pravidla bývá založená na biblických nebo jiných duchovních textech, případně na ně odkazuje. Můžeme sem řadit například varhanní chorálovou předeheru, někdy se také označuje jako předehra, varhanní preludium, symfonickou báseň na biblický příběh a další. Oproti tomu

16 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hudba>, staženo 13. 3. 2011

liturgická hudba je přesně určena pro svůj účel, kterým je oslava Boha a posvěcování věřících. Používá ji tak celé shromážděné společenství ke slavení bohoslužby – liturgie. Někdy se také označuje jako posvátná nebo církevní hudba.

Druhý vatikánský koncil uvádí: „Církevní hudební tradice představuje nedocenitelný poklad, který vyniká nad ostatní umělecké projevy především tím, že je to bohoslužebný zpěv, vázaný na slova liturgie, a tak tvoří nezbytnou nebo integrující součást slavné liturgie.

Bohoslužebnému zpěvu vyslovilo velkou chválu Písmo svaté (Ef 5,19; Ko 3,16.) a také svatí otcové a římské papežové, kteří v poslední době v čele se svatým Piem X. výstižně objasnili, jak má liturgická hudba sloužit bohoslužbě.

Liturgická hudba bude tedy tím posvátnější, čím těsněji bude spjata s liturgickým děním, ať vroucnějším vyjádřením modlitby nebo sjednocením srdcí, ať tím, že posvátným obřadům dodá slavnostnější ráz. Přitom církev schvaluje všechny formy pravého umění, pokud mají náležitě vlastnosti, a přijímá je do liturgie.“¹⁷

S hudbou se setkáváme ve všech kultech a náboženstvích. V přírodních náboženstvích se hudba používala nejen k ovlivnění přítomných, ale i bohů a různých duchů. A to jak zastrašováním, tak snahou je příjemně naladit a dosáhnout dobré úrody, lovu. Naopak účastníci se mají pomocí hudby (rytmu) dostat do stavu nakloněnému duchovnímu vnímání. Doc. Dr. František Kunetka ve své knize *STRUČNÉ DĚJINY HUDBY A ZPĚVU V LITURGIÍ* rozlišuje stav, který vede k ek-stázi (být mimo sebe) a na en-stázi (spočínout v sobě).

V židovství, z něhož křesťanství vychází, se oproti přírodním náboženstvím nesnažili Boha hudbou ovlivnit ani zastrašit. Bylo by to proti jejich teologii Boha, který je jediný svrchovaný Pán a stvořitel všeho, nadevše moudrý, dobrý a milosrdný, veškerá láska a bytí, pravý a jediný Bůh, který se ze své lásky sklání k člověku a uzavírá s ním smlouvu. Bůh, který se o svůj lid stará. „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.“ (Dt 5, 6). Po událostech vyvedení Izraelitů z Egypta v Písmu dále čteme: „Tu vzala prorokyně Mirjam, sestra Áronova, do ruky bubínek a všechny ženy vyšly za ní s bubínky v tanečním rejí. A Miriam střídavě s muži propěvovala: Zpívejte Hospodinu, neboť se vyvýšil, smetl do moře koně i s jezdcem.“

17 *Dokumenty II. vatikánského koncilu* – Konstituce o posvátné liturgii, kapitola 6, liturgická hudba článek 112

(Ex 15,20-21). Věřící Žid Boha chválí, obdivuje a prokazuje mu uznání. Odpovídá tak Bohu na jeho působení ve světě a na jeho lásku, milosrdenství a věrnost k němu. Důkazem je prostoupení celého Starého zákona těmito chvalozpěvy a žalmy. Například: „Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť učinil podivuhodné věci, zvítězil svou pravicí, svou svatou paží! Hospodin dal poznat svoji spásu, zjevil před očima pronárodů svoji spravedlnost, na své milosrdenství se rozpomenul, na svou věrnost domu Izraele. Spatřily všechny dálavy země spásu našeho Boha.

Hlahol Hospodinu, celá země, dej se do plesu, pějte žalmy, pějte Hospodinu žalmy při citaře, při citaře necht' zazvučí žalmy; s doprovodem trub a polnic hlaholte před Hospodinem Králem! Ať se moře s tím, co je v něm, rozburácí, svět i ti, kdo na něm sídlí, dlaněmi necht' zatleskají řeky, s nimi ať plesají hory vstříc Hospodinu, že přichází, aby soudil zemi. On bude soudit svět spravedlivě a národy podle práva.“ (Žalm 98) a další – Žalm 117, Žalm 105, Žalm 68.

Chválu na Hospodinovu velikost nalezneme v Žalmu 145, 3-4: „Veliký je Hospodin, nejvyšší chvály hodný, jeho velikost nelze vyzpytovat. Všechna pokolení chválí tvoje skutky zpěvem, hlásají tvé bohatýrské činy.“ A mnoho dalších žalmů. Chvalozpěvy najdeme i v jiných knihách Starého zákona, jako je například kniha Judit kapitola 16, kde je Juditin chvalozpěv, v jehož verši 13 zpívá: „Budu zpívat svému Bohu novou píseň: Hospodine veliký jsi a slavný, obdivuhodný v síle, nepřemožitelný!“¹⁸ Další knihou Starého zákona je např. Druhá Samuelova 7, 22 – 24 a další. Tyto chvály a chvalozpěvy pak spojovaly člověka s Bohem, vyjadřovaly uznání Boží velikosti a toho, že vše je závislé na něm. Že jen Bůh je zachráncem před protivníkem, nemocí, smrtí. Židé zpívají Bohu celým srdcem: „Mé srdce je připraveno, Bože, mé srdce je připraveno, budu zpívat, propěvovat žalmy“ (Ž 57,8), protože srdce je u nich chápáno jako střed a pramen bytí. Chválí tak celý člověk, přináší sebe samého a vše tak náleží velikému a mocnému Bohu. Celý člověk se mu daruje a raduje se z toho, že mu smí patřit.

Chvála Boha Izraelitům dodávala sílu a odvahu i v situacích, které se zdály beznadějně. Protože při uvědomění si Boží velikosti, moci, věrnosti, dobrotivosti a přimknutí se k němu nemůže být bolesti, strachu a smrti. Proto Židé chválí Boha nejen po jeho skutcích, ale i když jsou v nouzi, před bojem a v ohrožení. Nehemiáš píše:

18 JAN PAVEL II., *Pán Stvořitel světa, chrání svůj lid - Generální audience 29. 8. 2001*

<http://www.christnet.cz/magazin/clanek.asp?clanek=895>, staženo, 14 .3. 2011

„Radost z Hospodina bude vaší záštitou.“ (Neh 8,10) Také to vidíme v příběhu Mojžíše – když Mojžíš držel ruce nahoře, Izrael vítězil, když mu klesaly, Izraelité prohrávali. Vzepjaté ruce k nebi symbolizovaly chválu k Hospodinu.

Chvála k Hospodinu zaznívá nejen v těžkých životních situacích Izraelců, ale také i při pádu do hříchu. V Písmu čteme: „Dej, ať se zas veselím z Tvé spásy,... ať zaplesá jazyk pro Tvou spravedlnost,... ať má ústa hlásají tvou chválu.“ (Žalm 51)

Židovství dává přednost zpěvu před instrumentální hudbou. „Klasickým místem zpěvu v Izraeli je bohoslužebné shromáždění, klasickou formou je berakah (žehnání), klasickým repertoárem žaltář.“¹⁹

Židovská liturgie se dělí na chrámovou, synagogální a domácí.

V chrámové liturgii hráli velkou roli hudebníci, kteří tvořili samostatnou kastu mezi chrámovými služebníky. Oproti ostatním židovským liturgiím je chrámová liturgie specifická tím, že u ní jako jediné se používají hudební nástroje. Ty známe z jednotlivých nadpisků k žalmům a jiným biblickým textům. Mezi tyto nástroje patří zejména roh, trumpeta, harfa, lyra, citera, zvonky, cimbály, talíře, bubny a další. Tato instrumentální hudba doprovázela liturgický zpěv. Flétny a další dechové nástroje se používaly na svatbách a pohřbech.

U synagogální liturgie se oproti chrámové liturgii instrumentálních nástrojů nepoužívalo. Zde je čistý zpěv, a to převážně u žalmů a čtení z Písma. Bible byla vždy zpívána a nikdy se nečetla jako mluvené slovo. Předčítání vlastně znamenalo zpívání. „Text z písma je kantilován, jde o tzv. Sprechgesagt.“²⁰

Když vytvoříme obecné schéma, jak vypadala židovské synagogální liturgie v době Ježíše Krista, dostaneme toto:

- úvodní litanie a recitace Šema Jisrael
- Tefila – modlitba chvály, díky a proseb
- Áronské požehnání
- paraša – perikopa z Tóry, lectio continua
- haftara – perikopa z Proroků, ve vztahu ke ctěné paraše
- deraša – výklad čteného oddílu (targúm, midraše)²¹

19 FRANTIŠEK KUNETKA, *Stručné dějiny hudby a zpěvu* — Olomouc 1999- Matice Cyrilometodějská, str. 7

20 FRANTIŠEK KUNETKA, *Stručné dějiny hudby a zpěvu* — Olomouc 1999- Matice Cyrilometodějská, str. 7

21 <http://coena.edunix.cz/Members/grombi/vik/vikprace.pdf>, staženo 13. 3. 2011

Oproti chrámové liturgii neměla synagogová liturgie profesionální sbor, jak tomu bylo v chrámové liturgii, ale měla hlasatele shromáždění (šelich cibbur). Z něj se později vyvinul lektor (chazzana) se samostatným úřadem.

Rozlišuje se melodie pro čtení z Knihy proroků a pro čtení z Tóry. Je zde patrná určitá averze k používání instrumentální hudby, a to díky tomu, že byla zřejmě spojována s pohanskými kultury. V synagogální liturgii nacházíme kořeny zpívané liturgie a liturgického zpěvu křesťanské bohoslužby. Do prvotního křesťanského povědomí se dostala i tato spojitost instrumentální hudby s pohanskými kultury, a proto je instrumentální hudba odmítána. Tento přístup prvokřesťanských komunit je nám pak znám od církevních Otců a to od Klementa Alexandrijského, Řehoře z Nazianzu a dalších.

Prvotní církev tedy navazuje na židovskou tradici liturgického zpěvu s její náplní. I ona Boha chválí a děkuje mu za celé dějiny spásy a je odpovědí na Boží lásku k ní. To se odehrává v uvědomění celé trinitární teologie, kdy se Synem chválí Otce v Duchu svatém. Židé ve Starém zákoně znali Hospodina ve slově, který hovoří navenek, který je slovem věčně i sám v sobě. Jahve je pak Bůh Otec, který nemůže být bez Syna a Ducha. Pro starozákonního člověka byl ale nedokonale poznávaný. Oproti tomu křesťané poznávají jediného Boha Otce natolik, nakolik jsou v Synu a na kolik přijali Ducha. Dá se říci, že starozákonní člověk (Abrahám, židovský lid) se vztahem k Jahvem podílí na věčné vnitrobožské vztahovosti Otec – Syn, aniž by si to uvědomoval. Křesťané si to uvědomí, až na základě vtěleného Syna, a proto křesťanský liturgický zpěv na to reaguje, že skrze Krista s Duchem svatým chválí Boha Otce za zakoušenou spásu.

V prvotní církvi, která navazuje na židovství, se tedy v liturgii zpívalo z Písma svatého a Žalmů. Jak co zpívat se předávalo ústní formou. K prvním písemným záznamům dochází až v pátém století. Některé byly velmi primitivní (pár bodů a čar), až po hodně složité obrazce, které používali Babyloňané.

Můžeme rozlišit tři druhy zpěvů spojených s liturgií.

První je přímé konání liturgické hudby, jsou to vlastně prvky přímo vlastní liturgie. Patří sem například ordinárium, žalm a další. Mezi nejstarší zpěvy patří kristologické hymny.

Dalším typem zpěvu jsou zpěvy, které liturgii doprovází. Jsou to doprovodné zpěvy určitých úkonů při liturgii, jako je například nesení obětních darů, přijímání eucharistie, příchod a odchod celebrujícího a další.

Jako poslední typ zpěvu můžeme zařadit ty, které liturgické dění reflektují. Pod tímto typem rozumíme takový zpěv, který není zpíván při nějaké činnosti, ale připravuje na nějaký liturgický prvek (např. čtení z Písma) a uvádí do meditace. Takovým zpěvem je například *graduale*. *Graduale* bylo mezi prvním a druhým čtením. To čtení spojovalo a vyjadřovalo vděk za zprostředkované Boží slovo a zároveň odhodlání podle těchto slov žít. *Graduale* se používalo především v liturgii před II. vatikánským koncilem. Také sem patří *responsoriální žalm*.

Dnes můžeme rozlišit tři druhy liturgické hudby a to:

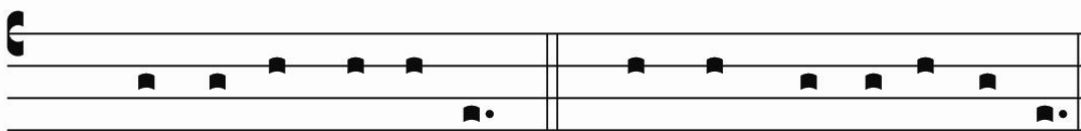
- Hudbu bohoslužby – sem řadíme gregoriánský chorál, nejranější duchovní písně v národní řeči
- Hudbu v bohoslužbě – do této kategorie patří skladby ordinárií, *proprií* a *oficií* v renesančním vícehlasu až po Palestrinu.
- Hudbu k bohoslužbě – ta se rozvíjí po tridentském koncilu, od raného baroka přes J. S. Bacha až po současnost. Tato hudba vyrůstá už nikoli na liturgickém základě, je nesena subjektivní afektovaností a výrazovostí. Způsobila rozlomení jednoty liturgie a hudby.

Starověké Řecko kolonizovalo a rozšiřovalo se, čímž získalo veliký vliv na celé Středomoří. V této oblasti roste vliv helénismu, který ovlivňuje i liturgickou hudbu křesťanů. A tak dochází k interakci mezi křesťanstvím a řeckou kulturou. V liturgii se objevuje antická forma hymnu, a tak jak celé umění i hudba je formována podle helénistických teorií. Je kladen velký důraz na matematiku (v sochařství se hledá kánon *proporcí*, architektura s malířstvím využívá *geometrie* a vědeckých poznatků své doby). To se promítá i do hudby, kde se využívá *akustických poznatků*. Do liturgického zpěvu byl vložen *diatonický tónový systém*, také proběhla redakce gregoriánského a karolinského chorálu. Helénismus ovlivnil i jazyk a až do třetího století se v Římě používala *řečtina*.

Od čtvrtého století se rozvíjejí hymny, které jsou převážně spjaty s milánským biskupem a církevním otcem sv. Ambrožem (339-397). „Jedná se o čtyřveršovou strofu v jambickém metru, kdy každý verš má osm slabik.“²² Tento typ hymnu dostal označení *metrum ambrosium*.

22 FRANTIŠEK KUNETKA, *Stručné dějiny hudby a zpěvu*, Olomouc 1999- Matice Cyrilometodějská, str. 12

„ambroziánské orace (příklady z Liber Vespertalis, cit. dle Anglese):

Ÿ Do-mi-nus vo-biscum. R Et cum spi-ri-tu tu-o.

Iube, Domine, benedicere. Deo gratias Amen.

Společným a nápadným znakem uvedených příkladů je finální interval kvarty dolů, kvarty mezi recitantou a finálou. To odlišuje ambroziánské liturgické recitativy od římských, které zakončují zpravidla spodní sekundou, tercií nebo kvintou. Obliba kvarty ukazuje právě na afinitu k východním melodiím, ve kterých je kvarta často strukturálně modálním prvkem (např. v byzantském žalmovém tónu plagiu proti, který má recitační tón na sol a finálu na re). Jiným charakteristickým znakem ambroziánského zpěvu jsou překvapivé melismatické „koncovky sylabických zpěvů nebo chybějící střední kadence v psalmodii“²³.

Dixit Dominus Domino meo: * sede a dextris meis.

Další vliv na liturgii a posléze liturgickou hudbu mělo vydání Milánského ediktu. Milánský edikt vydal císař Konstantin roku 313 v Miláně, a tím dal všem poddaným, tedy i křesťanům, náboženskou svobodu. Křesťané se již nemuseli skrývat a tak se zvýšila slavnostnost liturgie. Na zpěv se klade větší důraz, vznikají skupiny zpěváků. U katedrál

23 <http://coena.edunix.cz/Members/grombi/vik/vikprace.pdf>, str. 11, staženo 13. 3. 2011

a klášterů vznikají pěvecké školy, kde se cvičil tento druh umění a vychovávají se zde zpěváci pro bohoslužbu.

Za jeden z velkých předělů v liturgické hudbě můžeme považovat období za císaře Karla Velikého, kdy papež Řehoř I. dal řád mešní liturgii a tím i mešním zpěvům. Dále se snažil sjednotit římský ritus, a to tím, že vydal něco na způsob vzorového misálu (Sacramentaria gregoruna), od kterého se měl vyvíjet další směr ritu. Je zde popsán římský kánon a mešní řád a další věci se měly rozvíjet. Dokonce se spekuluje o tom, že sám Řehoř navrhoval jednotlivé melodie. Tato informace však není podložena a je spíše pravděpodobné, že jeho jméno bylo použito pro upevnění římské liturgie a jejich zpěvů. Podstatné je, že se Řehoř Veliký zasloužil o rozvoj zpěvu a pěvecké školy v Římě (scholy cantorum), která měla velký význam nejen v Římě, ale v celé západní církvi. Dokonce z ní vyšlo i několik papežů, protože v ní probíhala i příprava na vyšší svěcení jáhenské a kněžské. Schola měla pevný řád a sedm zpěváků. Zpěváci měli toto pořadí: „pricerius neboli prior scholae, secundarius, tertius, archiparafonista, tři parafonisté a sbor chlapců. První tři zpěváci byli sólisté, ostatní tvořili spolu s chlapci chór.“²⁴

Podle jména papeže Řehoře (odtud Gregory-Gregorian) byl pak pojmenován gregoriánský chorál. Takto vzniklý gregoriánský chorál se pak šířil po celé Evropě, a to hlavně zásluhou benediktinských klášterů, při kterých byly pěvecké školy. Jednalo se o tyto města: Dijon, Chartres, Paříž, Metz, Soissons a další.

Tonáře jsou nejstarším pramenem gregoriánského chorálu, kdy nejstarší pochází asi z roku 750. V tonáři jsou začátky textů seřazeny podle osmi chorálních tónin.

V gregoriánském chorálu jsou tři druhy zpěvů. První jsou zpěvy sylabické. Jejich název je odvozen od slabiky a napovídá, že na každou slabiku připadne vždy jedna nota. Tímto je zdůrazněn text. Používají se pro žalm, zpěvy kněze, jednoduchá ordinária.

Další jsou zpěvy neumatické, kde na jednu slabiku připadá více not. Jedná se o dvě až čtyři noty. Sem můžeme zařadit antifony a složitější ordinária. Pokud nám na jednu slabiku připadne více jak čtyři noty (několik tónů tvořících melodii), pak hovoříme o zpěvech melismatických. Tyto zpěvy jsou nejobtížnější. Patří k nim například aleluja mezi čteními (Alleluja-Jubilus).

Rytmus liturgického zpěvu má charakter služební a neměl by na sebe strhnout pozornost před textem. Gregoriánský chorál vychází z předlohy latinského textu a podle

24 FRANTIŠEK KUNETKA, *Stručné dějiny hudby a zpěvu*, Olomouc 1999- Matice Cyrilometodějská, str. 15

něj se rozvíjí melodická linka a pracuje s takzvanými „církevními tóninami“, které byly používány už ve starověkém Řecku. To můžeme vidět u Pythagora, který se zajímal o teorii matematiky a čísel a zároveň o hudbu. Hledal spojitost mezi těmito obory (matematikou a hudbou), kterou našel. Uplatnil v hudbě kosmickou šifru 7+1. Název jednotlivých církevních tónin je pak odvozen od kraje, kde byly poprvé použity: dórská d-d1, frygická e-e1, lydická f-f1, mixolydická g-g1, jónská c-c1, aiolská a-a1. Těchto osm módů můžeme rozdělit do dvou skupin – na autentické a na plagální.

„Mody autentické jsou vystavěny nad tóny d, e, f, g (tzv. finály).“²⁵

„Mody plagální (odvozené) a jejich metodický materiál krouží kolem těchto fál (od spodní kvarty do horní kvinty).“²⁶

K dalšímu vývoji dochází v 10. století a v českých zemích ve 12. století. Vytváří se tropy, sekvence, liturgická dramata. Vznikají i nová ordinária a propria. Pro 11. a 12. století jsou typické mariánské antifony. Poté nastupují veršovaná officia na témata svatých, která se ruší tridentskou reformou.

Reformou za dobu své existence prošel i gregoriánský zpěv, a to hlavně po tridentském koncilu, kdy byla nařízena revitalizace liturgických knih a tedy i chorálních knih. Reforma byla papežem Řehořem XIII. svěřena skladatelům Palestrinovi a Zoilovi. Hudba byla zcela podřízena textu, a tak došlo k velkému zásahu do melodie. Takto upravený chorál byl používán tři sta let až do roku 1868, kdy Pius IX. nařídil novou revizi sjednocující chorální zpěvy.

Ve 20. století vzniká velké množství duchovní hudby, jejíž většina není uplatněna přímo v liturgii. Ze světové scény sem patří například skladatel Artur Honeger a jeho díla KRÁL DAVID, JOHANA Z ARCU, dále skladatel Benjamin Britten, který složil VÁLEČNÉ REQUEM. Z českých autorů, kteří dosáhli uznání i ve světě, to je skladatel Petr Eben s díly JOB, JEREMIÁŠ, ARIE RUTH, NEDĚLNÍ HUDBA. Dalším významným českým skladatelem je Bohuslav Martinů, který je autorem HYMNU KE SVATÉMU JAKUBU, PROROCTVÍ IZAIÁŠOVO.

Jazykem duchovní hudby bývala tradičně latina. Národní jazyky se do duchovních písní dostávají až v misiích, kde pro tyto lidi bylo obtížné zpívat v latině a toužili Boha

25 FRANTIŠEK KUNETKA, *Stručné dějiny hudby a zpěvu*, Olomouc 1999- Matice Cyrilometodějská, str. 17

26 FRANTIŠEK KUNETKA, *Stručné dějiny hudby a zpěvu*, Olomouc 1999- Matice Cyrilometodějská, str. 17

chválit ve svém jazyku ve své tradici. Tato touha se neobjevuje jen v misiích, a tak vznikají překlady všude, kde je církev.

Profesor Kunetka rozlišuje tři stádia:

1. Lid se zapojuje aklamacemi do latinského zpěvu, který zpíval klérus. Většinou se překládá řecké Kyrie eleison.
2. dalším stádiem je tropus ke Kyrie eleison, kde aklamace byla rozšířena několika slovy a podložena i melodií.
3. v posledním stádiu se objevuje duchovní píseň v lidové řeči – sem například patří Hospodine, pomiluj ny.

Nejstarší lidové písně dnes zpívané pak nalezneme v Kancionálu. Tento soubor duchovních písní určených jak pro liturgii tak soukromou modlitbu se nejvíce rozšířil v době vynálezu knihtisku, což je 16. století. Od této doby prošel vývojem. Dnes se užívá Českého kancionálu Dobroslava Orla vydaného v roce 1921, na který navazují dnešní Mešní zpěvy z roku 1990. Nejčastěji se ale používá tzv. jednotný kancionál (Společný zpěvník českých a moravských diecézí), který byl vydán roku 1973 a nadále se vydává.

Dosud jsem se převážně věnovala zpěvu, proto bych se chtěla na tomto místě zaměřit na doprovodné nástroje.

Nejčastěji je v našich kostelech zpěv doprovázen píšťalovými varhanami.

Velkou výhodou doprovodu je to, že zpěvák je veden, a pokud se jedná o lid s větší či menší pěveckou přípravou, tak mu pomáhá překonat intonační obtíže, tóninu, jednotné tempo a rytmus, je mu oporou v jeho nejistotě.

Doprovod má však i svá úskalí. Patří sem především to, že hra na hudebním nástroji není schopna vyjádřit úplně všechny jemné dynamické a artikulační jevy zpěvu. To způsobuje, že určité typy doprovodů by mohly sjednotit prvky rytmické artikulace, a tím by se stalo nesrozumitelným to, co hlásá a předává liturgický text.

Z těchto důvodů se nedoprovází zpěv celebranta při zpívané mši svaté.

Je tedy nutné, aby doprovod vůči zpěvu měl služební charakter a aby tak zpěvu pomáhal a ne mu překážel nebo naopak měl hlavní roli. Doprovod má tedy služebnou funkci ke zpěvu a zpěv má služebnou funkci k textu.

V dnešní době se rozvíjí spousta alternativních liturgických písní s větší či menší kvalitou. Nadšení z této změny si žel někdy neuvědomuje problém, který plyne z toho, že tyto písně vznikají na základě spirituality nějaké dílčí skupiny a nepokrývá celé spektrum liturgické hudby, které je třeba. Není možné ze dne na den vyměnit něco, co vznikalo dva tisíce let, co se utvářelo, vyvíjelo a precizovalo do nejmenšího detailu. Nechci tyto tendence ale zcela zavrhnout. Jsou liturgie, kde je to přínosem. Mám na mysli třeba dětské mše svaté, kde se snažíme co nejvíce přiblížit dětem, pro něž je mnohem bližší si zazpívat nějakou vhodnou dětskou písničku než píseň z Kancionálu. Tato tvořivost má své dobré plody, ale vždy by měla mít na paměti jistá pravidla, kterých by se měla držet. I tato hudba by měla být služebnicí textu – Božího slova.

VÝZKUM - UPLATNĚNÍ LITURGICKÉ HUDBY PROFESORA PETRA EBENA V BRNĚNSKÉ DIECÉZI

Cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, jak se v brněnské diecézi uplatňuje liturgická hudba profesora Petra Ebena, jak se hraje v jednotlivých děkanstvích a v celé diecézi, zdali ji lidé znají a jak je oblíbená či neoblíbená. Zjištění těchto informací by mohlo posloužit ke zpětné reflexi této oblasti a upozornění, kterým směrem se dále ubírat.

Výzkum jsem prováděla formou dotazníků (formuláře dotazníků viz příloha). Dotazníky jsem měla dva. Jeden pro varhaníky a jeden pro laiky. Dotazníky pro varhaníky byly v převážné většině rozesílány mailem do jednotlivých farností brněnské diecéze. Dotazovanými tedy byli varhaníci ze všech farností brněnské diecéze, které mají e-mailovou adresu. Dotazovaní byli rozděleni pouze podle děkanství své působnosti. Získala jsem odpovědi z 83 farností ve 14 děkanstvích.

První dvě otázky se týkaly ordinária. První měla za cíl zjistit, které ordinárium hrají nejčastěji. Druhá otázka byla přímo zaměřena na ordinárium Petra Ebena, zda se hraje či nikoli a pokud se nehraje, jaká je toho příčina. Poslední otázka se týkala písní Petra Ebena v Kancionálu a opět zkoumala jejich hranost. Vzhledem k tomu, že se vyjádřilo pouze cca 62% varhaníků brněnské diecéze, a to pouze z těch farností, kde mají e-mailovou adresu, výsledek a hodnocení se váže k tomuto počtu a uskupení dotazovaných.

Dotazník pro laiky byl velmi podobný, aby bylo možné porovnat, jak koresponduje hranost ve farnostech s jejich znalostí, případně oblíbeností. Co preferují a co je jim nabízeno. Dotazník pro laiky byl rozdán na výstavě o Petru Ebenovi, kterou jsem uspořádala a která proběhla v listopadu 2010 v Brně. Dalšími dotazovanými byli lidé z mého okolí a přátelé mých přátel z brněnské diecéze. Takto jsem získala odpověď od 84 respondentů. Z celkového počtu vyplněných dotazníků od laiků jsem však musela vyloučit 14, kteří nebyli z brněnské diecéze. Zpracovaných dotazníků bylo tedy 70.

Dotazované jsem dělila podle pohlaví, tedy na muže a ženy. Dále podle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocenu pouze věkovou skupinu 19-62 let.

Dále jsem dotazované rozdělila podle děkanství. Největší část respondentů pocházela z brněnského děkanství. Důvodem bylo místo, kde se konala výstava, a také můj okruh známých. Proto jsem už dále tuto položku nevyhodnocovala.

Také jsem se snažila respondenty rozdělit podle jejich vztahu k hudbě. Všichni dotázaní zvolili kladný vztah, a proto i toto rozdělení vymizelo.

Malé rozdělení jsem získala podle vyznání, kde většina uvedla katolické, ale dva návštěvníci výstavy uvedli bez vyznání.

Další otázky byly již podobné s otázkami na dotazníku pro varhaníky. První se týkala oblíbenosti jednotlivých ordinárií a druhá oblíbeností Ebenových písní z Kancionálu. Z nevyplněných položek vyplynula znalost nebo neznalost jednotlivých písní. Návštěvníci výstavy mohli na závěr dotazníku napsat pár slov k výstavě.

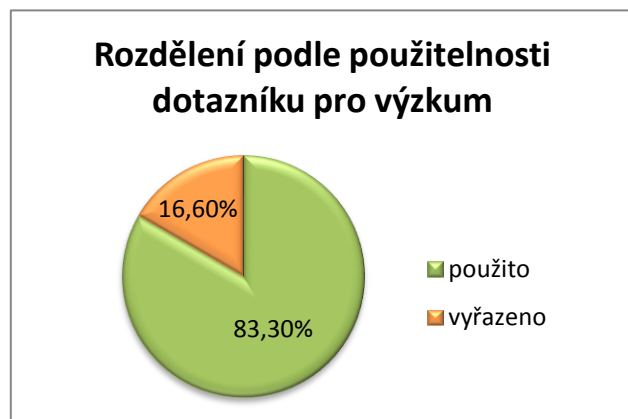
Pro vyjádření výsledků vyplývajících z průzkumu jsem zvolila grafy výšečové, sloupcové a pruhové. Dosazované hodnoty jsou v procentech vypočítaných z aritmetického průměru. Více informací uvádím přímo u grafu.

Analýza vyplněných dotazníků

Tato část slouží pro přehled o vyplněných dotaznících. První část se týká dotazníků pro laiky. Druhá část pak dotazníků, které vyplňovali varhaníci brněnské diecéze. Statistika vyplněných dotazníků je znázorněna grafy. Pro dobrou názornost jsem zvolila koláčové grafy s hodnotami v procentech.

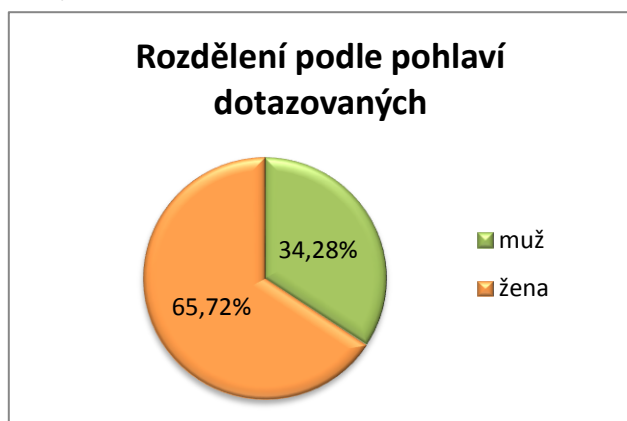
Dotazníky pro laiky:

Graf 1

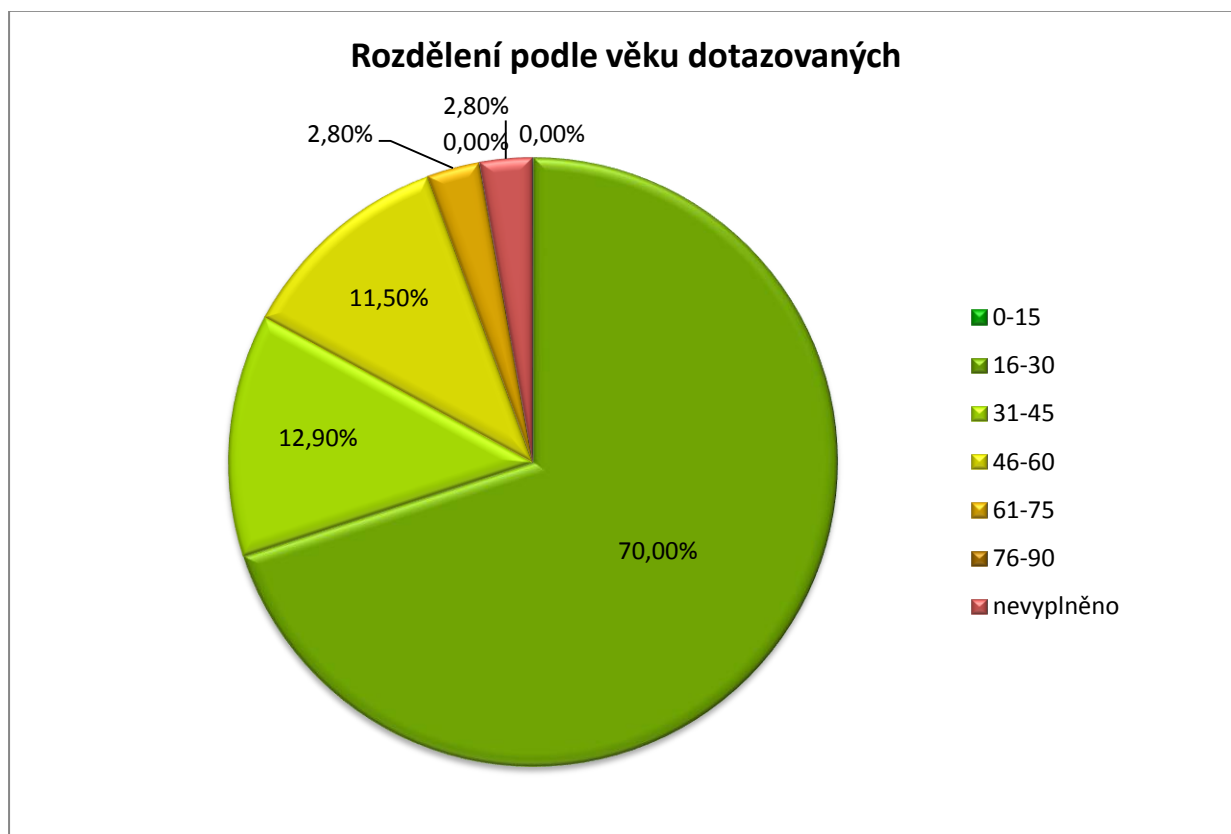
Graf 1 znázorňuje rozdělení dotazníků pro laiky podle jejich použitelnosti pro výzkum. Z celkového počtu 84 (100%) jsem použila 70 (83,3%) vrácených dotazníků. Zbýlých 14 (16,6%) dotazníků jsem vyřadila, protože respondenti těchto dotazníků nebyli z brněnské diecéze.

Graf 2

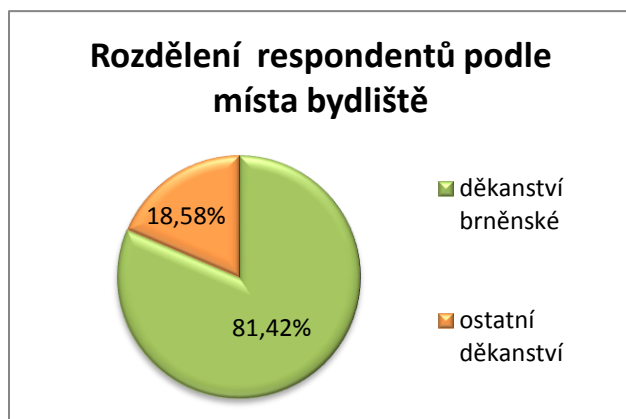
Graf 2 znázorňuje rozdělení dotazníků pro laiky podle pohlaví respondentů. Z celkového počtu 70 (100%) respondentů je 46 (65,72%) žen a 24 (34,28%) mužů.

Graf 3

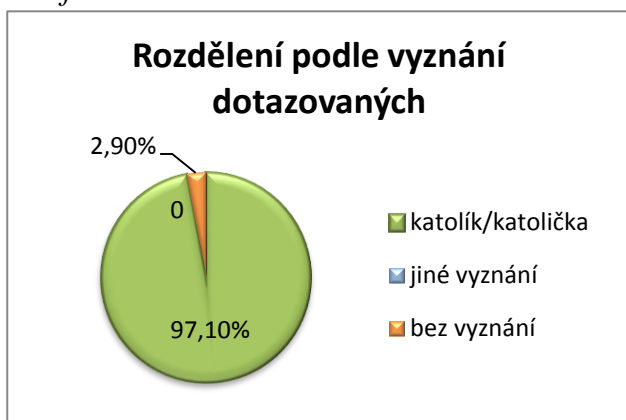
Graf 3 znázorňuje rozdělení dotazníků pro laiky podle věku respondentů. Z celkového počtu 70 (100%) respondentů je 0 (0%) ve věkové skupině 0-15 let, 49 (70,00%) ve věkové skupině 16-30 let, 9 (12,90%) ve věkové skupině 31-45let, 8 (11,50%) ve věkové skupině 46-60 let, 2 (2,80%) ve věkové skupině 61-75 let, 0 (0%) ve věkové skupině 76-90 let a 2 (2,80%) kteří věk neuvodili.

Graf 4

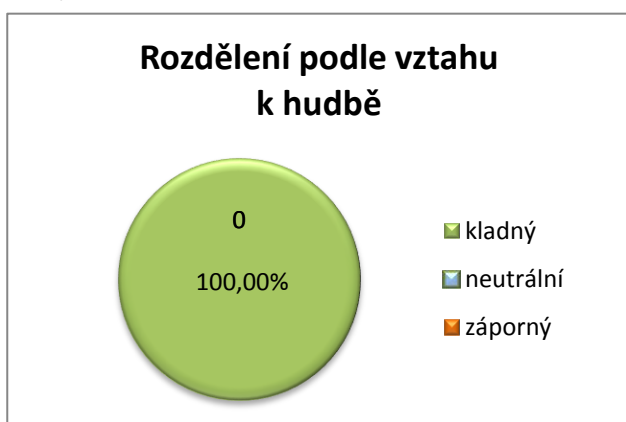
Graf 4 znázorňuje rozdělení dotazníků pro laiky podle místa bydliště respondentů. Z celkového počtu 70 (100%) respondentů je 57 (81,42%) z děkanství brněnského a 13 (18,58%) je z ostatních děkanství brněnské diecéze. Tento výsledek byl způsoben z největší pravděpodobností tím, že většina dotazníků byla vyplněna na výstavě profesora Ebena v Brně.

Graf 5

Graf 5 znázorňuje rozdělení dotazníků pro laiky podle vyznání respondentů. Z celkového počtu 70 (100%) respondentů se 68 (97,1%) hlásí ke katolické církvi, 0 (0,00%) se hlásí k jinému vyznání a 2 (2,90%) uvedli, že jsou bez vyznání.

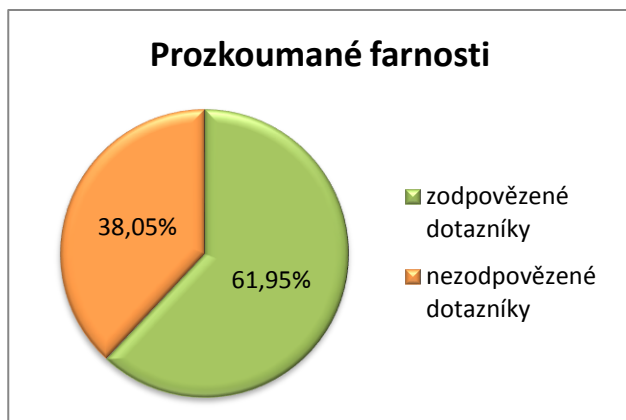
Graf 6

Graf 6 znázorňuje rozdělení dotazníků pro laiky podle vztahu k hudbě respondentů. Z celkového počtu 70 (100%) respondentů 70 (100%) uvedlo, že má kladný vztah k hudbě, 0 (0,00%) uvedlo, že má neutrální vztah k hudbě, 0 (0,00%) uvedlo, že má záporný vztah k hudbě.

Dotazníky pro varhaníky:

Graf 1

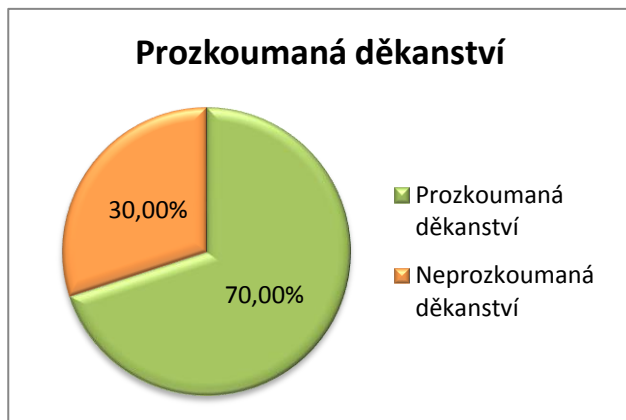

Graf 1 znázorňuje rozdělení dotazníků pro varhaníky podle množství vyplněných a vrácených dotazníků z jednotlivých farností brněnské diecéze.

Z celkového počtu farností s e-mailovou adresou 134 (100%), které jsem obeslala, se vrátilo 83 (61,95%) vyplněných dotazníků zpět.

Nevrátilo se 51 (38,05%).

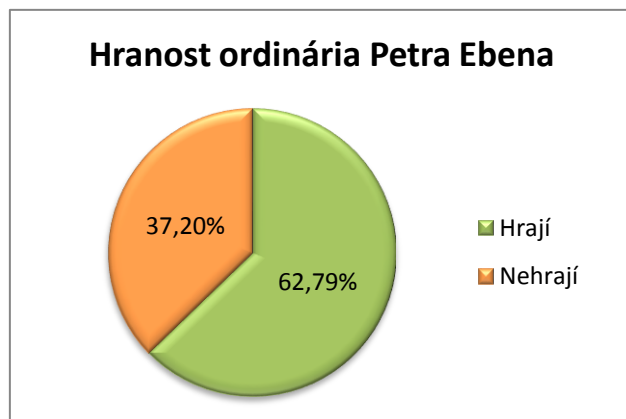
Graf 2

Graf 2 znázorňuje rozdělení dotazníků pro varhaníky podle množství vyplněných dotazníků z jednotlivých děkanství brněnské diecéze.

Z celkového počtu děkanství 20 (100%), které jsem obeslala, se vrátily dotazníky ze 14 (70,00%) děkanství vyplněny zpět. Dotazníky se nevrátily z 6 (30,00%) děkanství zpět.

Graf 3

Graf 3 znázorňuje rozdělení dotazníků pro varhaníky. Graf je rozdělen podle toho, zda varhaník hraje či nehraje ordinárium od Petra Ebena.

Z celkového počtu vyplněných dotazníků 83 (100%) hraje alespoň někdy ordinárium od Petra Ebena 52 (62,79%) varhaníků. Vůbec toto ordinárium nehraje 31 (37,20%) varhaníků.

Ordinária

Otázky k ordináriím se v obou dotaznících (pro varhaníky a pro laiky) lehce lišily. U obou byla vypsána nejčastěji hraná čtyři ordinária (ordinárium Petra Ebena, ordinárium Karla Břízy, ordinárium Josefa Olejníka, ordinárium Zdeňka Pololánika), která se hrají v brněnské diecézi.

Laici dávali každému ordináriu známku podle oblíbenosti tak jako ve škole (tedy od jedné do pěti). Známkování jako ve škole jsem použila z toho důvodu, že lidé jsou na něj zvyklí a je pro ně nejlépe pochopitelné. Pro lepší názornost grafu jsem známku převedla do bodového systému. Tedy čím více bodů ordinárium získalo, tím je oblíbenější. Hodnota sloupce vznikla z převedení aritmetického průměru uvedených známek do bodů. Tak vznikl sloupcový graf oblíbenosti jednotlivých ordinárií podle věku, pohlaví, vyznání a graf pruhový celkové oblíbenosti.

Pokud nenapsali nic, znamenalo to, že ordinárium neznají. Procento uvedené ve sloupci znázorňuje, kolik respondentů oznámkovalo dané ordinárium. Čím je procento vyšší, tím více lidí uvedlo, že je zná. Výsledek výzkumu znázorňují sloupcové grafy, a to podle věku, pohlaví a vyznání respondentů. Graf pruhový znázorňuje celkovou znalost laiků.

Varhaníci uváděli, od kterého skladatele hrají ordinárium nejčastěji. Protože mi mnozí napsali, že ordinária pravidelně střídají a nedá se tedy určit to nejčastěji hrané, zavedla jsem tedy i u nich bodování. Pokud hráli nejčastěji určité jedno ordinárium, pak získalo body čtyři. Pokud je pravidelně střídají, získalo každé po bodu. Pokud stejně střídají jen dvě, tak každé získalo po dvou bodech a tak dále. Protože byl tento výzkum zaměřený na liturgickou hudbu Petra Ebena, týkala se další otázka pro varhaníky toho, zda hrají jeho ordinárium. Pokud zatrhli, že je nehrají, byla tato otázka ještě rozvedena, abychom zjistili, jaký k tomu mají důvod. Měli na výběr z těchto možností:

- A) je příliš obtížné
- B) nelíbí se mi
- C) více se mi líbí jiný autor
- D) jiný důvod

Podbod jiný důvod nevyužilo mnoho varníků. Získala jsem tyto odpovědi: „Je to ve výhledové době.“ „Bříza je nejlépe zpívatelný.“ „Máme s ostatními varhaníky rozdělena jednotlivá ordinária a Ebena hraje někdo jiný.“ „Lidé u nás neznají jiné

ordinárium, než je Bříza, je i velice obtížné je to naučit – neochota se učit nové věci.“ „Ještě jsem je to nenaučila:-).“ „Lidé na to nejsou zvyklí a neumí je.“ „Nejsme tak velká farnost, abychom zaváděli více způsobů ordinária, než je zažité, ani farníci nemají rádi velké změny zpěvů a ordinárium P. Ebena není pro nás zrovna melodicky přitažlivé.“ „Jsou obtížné ty šestnáctiny v Ebenově ordináriu, lidé nejsou stavu to zazpívat. Když to hraju, musím vždy počkat a zrušit rytmus.“ „Nelíbí se mi (Gloria v G moll je nešťastné, Credo též, Agnus je překrásný, ale kromě Beránka se mi skutečně nelíbí. Ovšem když Ebenovo Beránku končí v tom pokorném D-Dur (daruj nám pokoj) – to je nádherné – takže to občas zazpívám sám, zatím to všichni lidé neumí. Ovšem hrál jsem Ebenovo ordinárium na vyžádání na asi 5 svatbách.“ „Ty šestnáctiny lidé nezazpívají a tak je musím vynechat, pak už to ale není ono a tak ho hraji jen zřídka.“

Výsledek výzkumu znázorňují grafy. Grafy sloupcové uvádí v procentech hranost ordinárií v jednotlivých děkanstvích a celkovou hranost ordinárií v brněnské diecézi.

Cílem těchto grafů bylo zjistit oblíbenost ordinárií a jejich znalost u lidí, dále hranost ordinárií v jednotlivých děkanstvích. Srovnáním těchto grafů lze vyčíst vliv jednotlivých posuzovaných předmětů na druhé a jejich společné působení. To znázorňují porovnávací grafy.

Cíle:

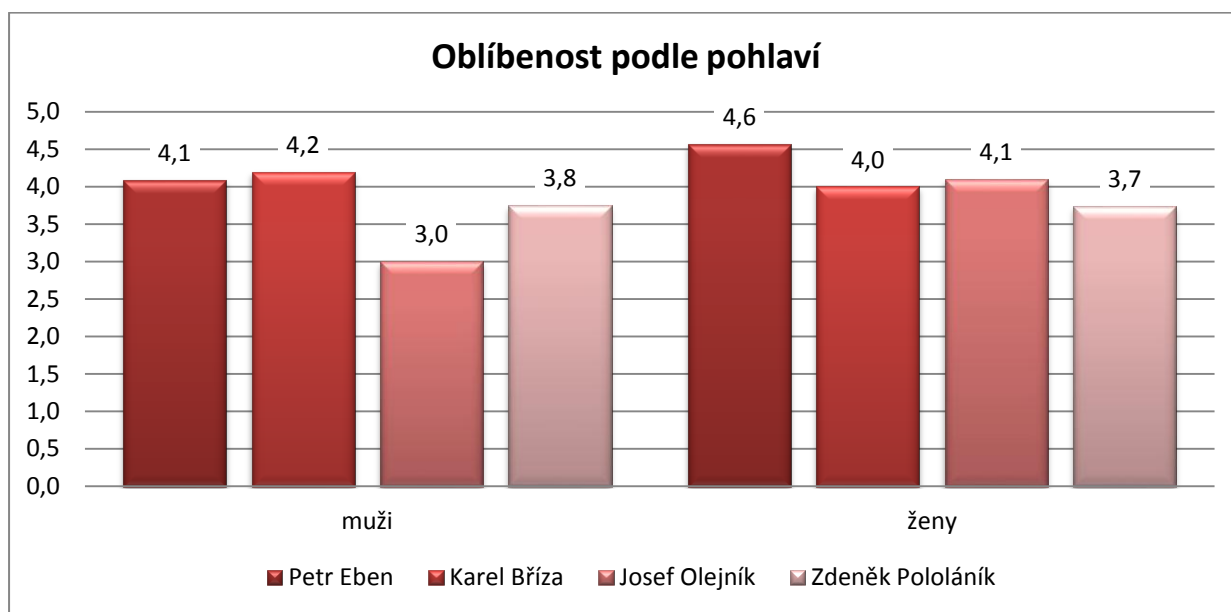
1. Potvrdit nebo vyvrátit, zda má hranost ordinárií vliv na jejich znalost u laiků.
2. Porovnat, co varhaníci hrají za ordinária při bohoslužbě s tím, co mají laikové rádi.
3. Zjistit, jak se v brněnské diecézi uplatňuje ordinárium profesora Petra Ebena a zda je oblíbené u laiků.
4. Zjistit jestli na oblíbenost ordinária má vliv věk, pohlaví, vyznání či vztah k hudbě.
5. Srovnat oblíbenost a znalost ordinárií.

Ordinária – Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololáníka

V dotazníku pro laiky ohodnotilo ze 70 respondentů Ebenovo ordinárium celkem 63 respondentů, Břízovo 60 respondentů, Olejníkovo 62 respondentů a Pololáníkovo 54 respondentů.

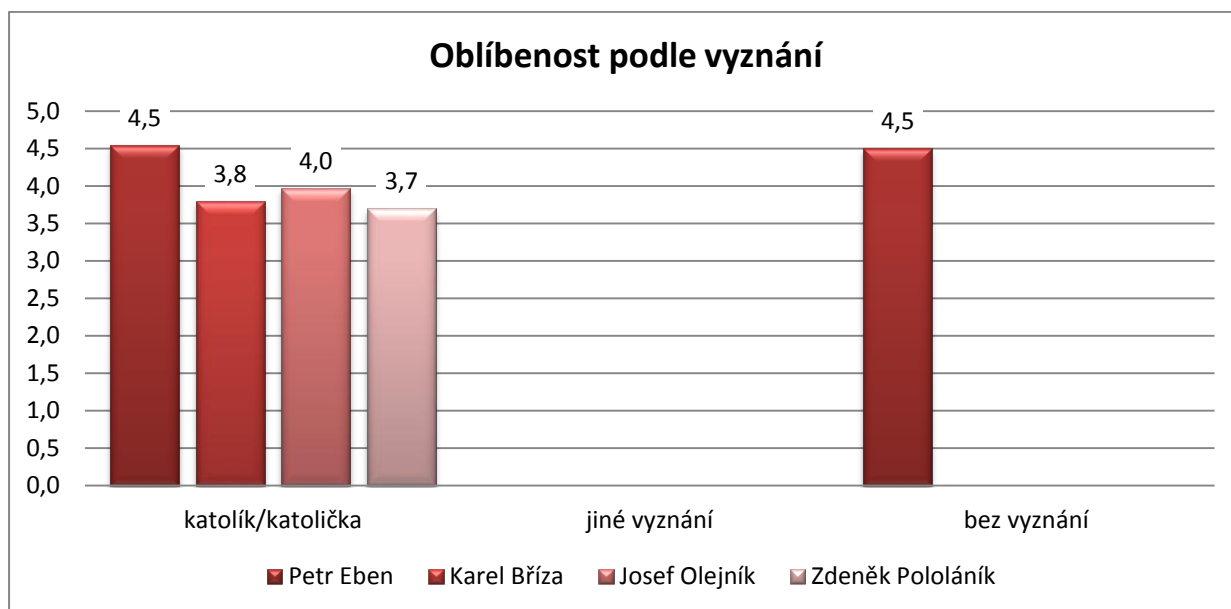
V dotazníku pro varhaníky označilo z celkových 83 varhaníků za nejhranější Ebenovo ordinárium celkem 32 varhaníků, Břízovo ordinárium celkem 66 varhaníků, Olejníkovo ordinárium celkem 29 varhaníků a Pololáníkovo 6 varhaníků.

Graf 1

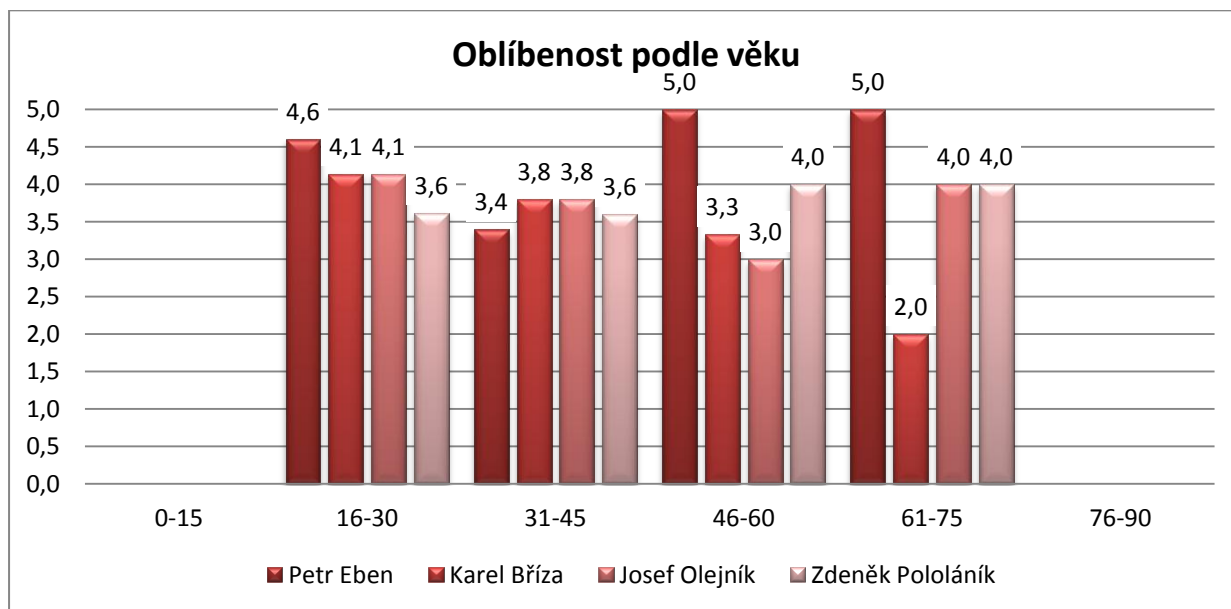
Graf 1 znázorňuje oblíbenost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololáníka) podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že na oblíbenost ordinárií nemá pohlaví takřka žádný vliv.

Graf 2

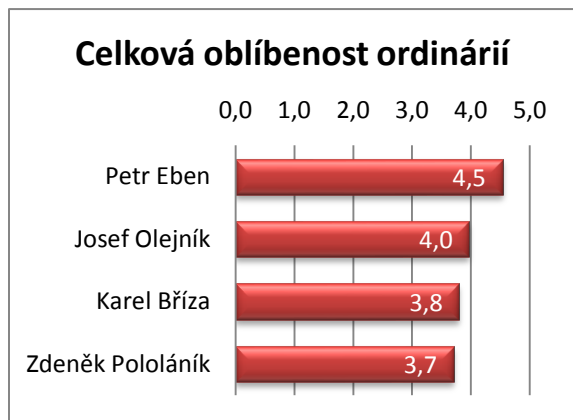
Graf 2 znázorňuje oblíbenost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololáníka) podle vyznání respondentů a to: katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak tato položka není vyhodnocena. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhých dvou dotazníků. Přesto je oblíbenost shodná s oblíbeností u katolíků.

Graf 3

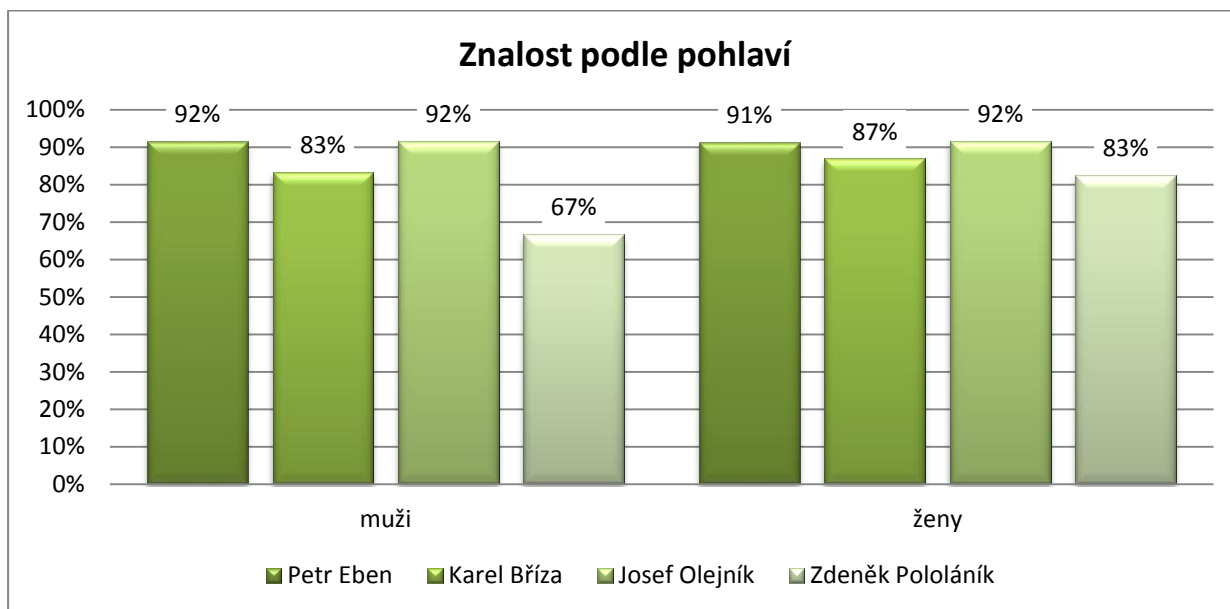
Graf 3 znázorňuje oblíbenost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololáníka) podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Ve všech věkových kategoriích je vidět velké bodové ohodnocení ordinária Petra Ebena, nejmenší oblíbenost získalo ordinárium Zdeňka Pololáníka, ale nedá se říci, že by rozdíl byl extrémní. Zjímavé je, že s rostoucím věkem klesá oblíbenost ordinária Karla Břízy.

Graf 4

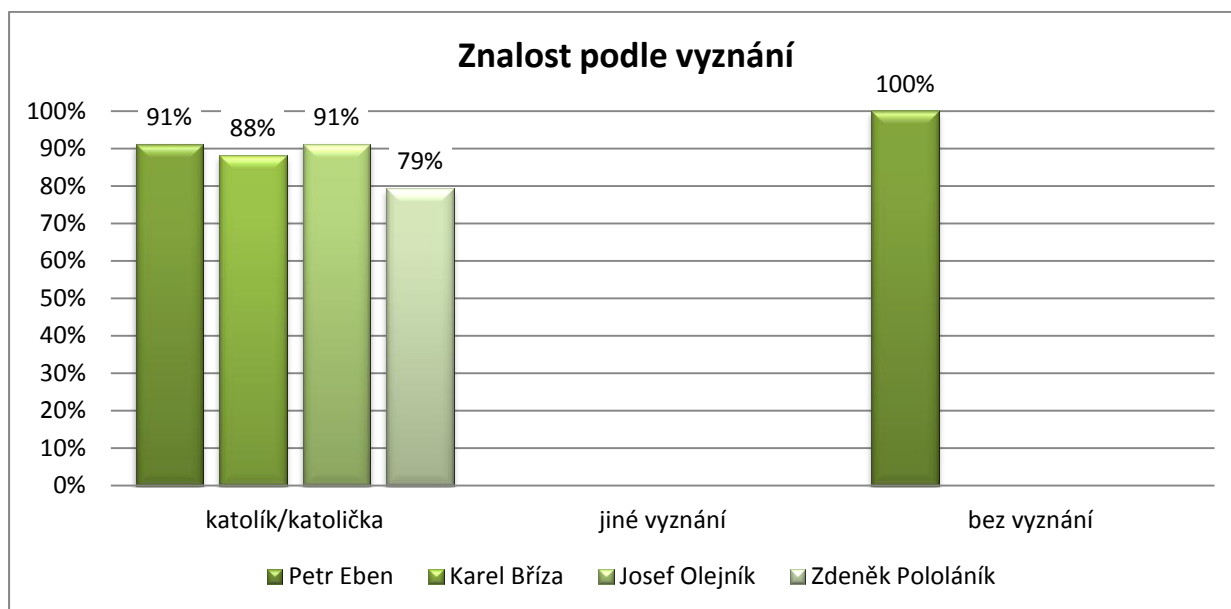
Graf 4 znázorňuje celkovou oblíbenost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Josefa Olejníka, Karla Břízy a Zdeňka Pololáníka) bez rozdělení respondentů. Nejoblíbenější se stalo ordinárium Petra Ebena. Druhé se umístilo ordinárium Josefa Olejníka, po něm Karla Břízy a poslední skončilo ordinárium Zdeňka Pololáníka.

Graf 5

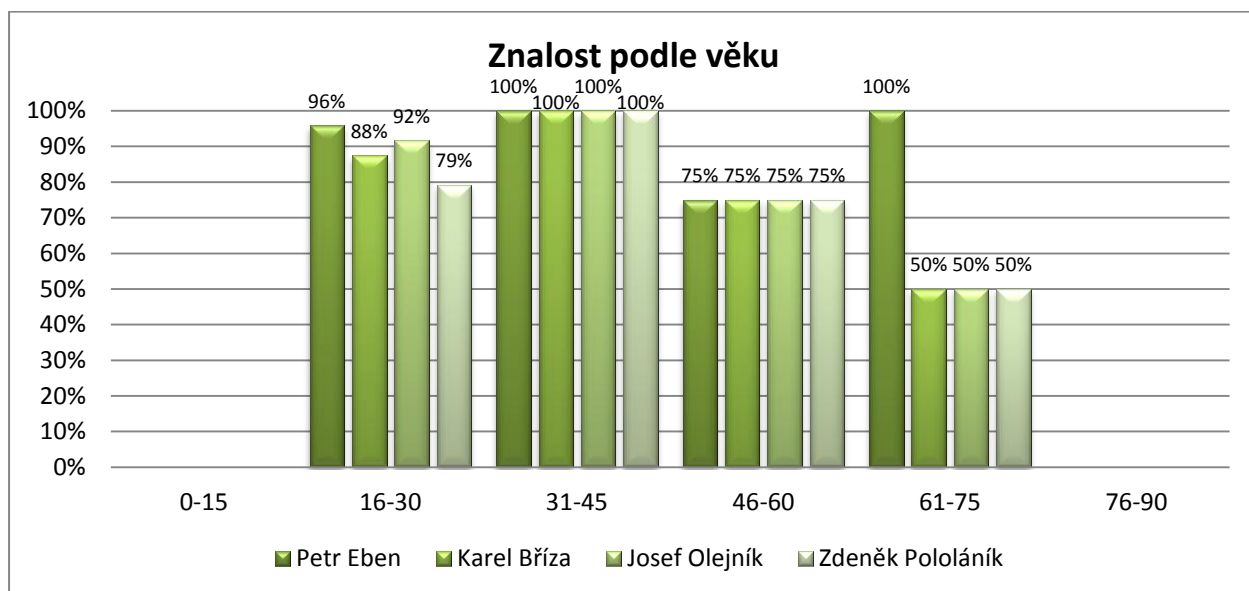
Graf 5 znázorňuje znalost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololáníka) podle rozdělení respondentů na muže a ženy. U mužů znalost více kolísá než u žen, ale výsledná křivka je u obou pohlaví takřka stejná. Nejznámějším ordináriem je ordinárium Petra Ebena, nejméně známým je ordinárium Zdeňka Pololáníka.

Graf 6

Graf 6 znázorňuje znalost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololáníka) podle vyznání respondentů a to: katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak tato položka není vyhodnocena. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhých dvou dotazníku.

Graf 7

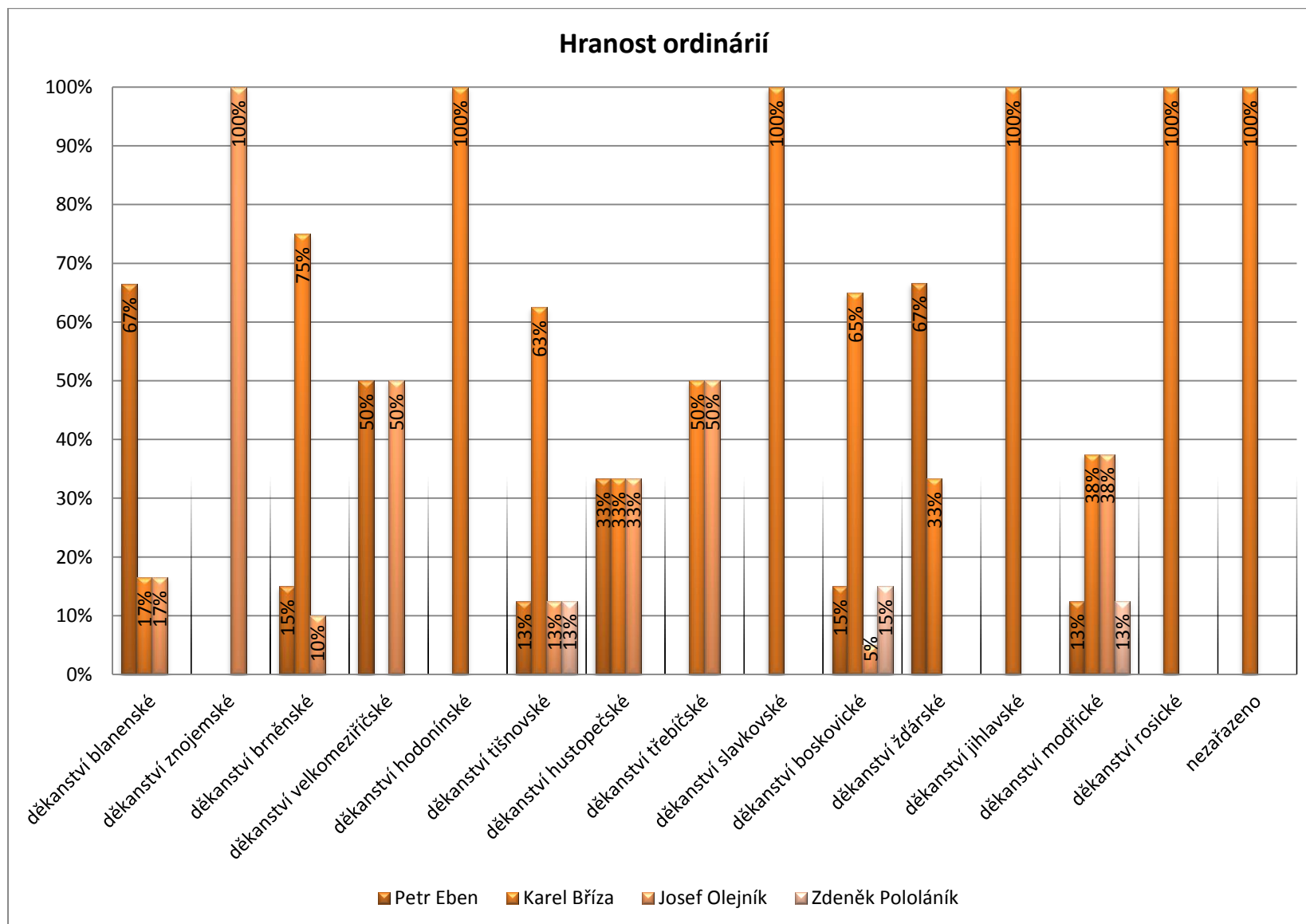
Graf 7 znázorňuje znalost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololáníka) podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Věková kategorie 31-45 let zná všechna ordinária. Věková kategorie 16-30 let je také hodně znalá. Méně znalá je kategorie 46-60 let, avšak její znalost je u všech ordinárií vyrovnaná. Poslední věková skupina 61-75 let zná nejvíce ordinárium Petra Ebena.

Graf 8

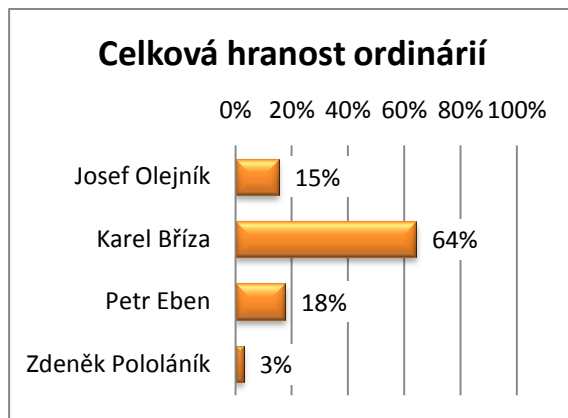
Graf 8 znázorňuje celkovou znalost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Josefa Olejníka, Karla Břízy a Zdeňka Pololáníka) bez rozdělení respondentů. Nejznámější se stalo ordinárium Petra Ebena. Druhé se umístilo ordinárium Josefa Olejníka, po něm Karla Břízy a poslední skončilo ordinárium Zdeňka Pololáníka.

Graf 9

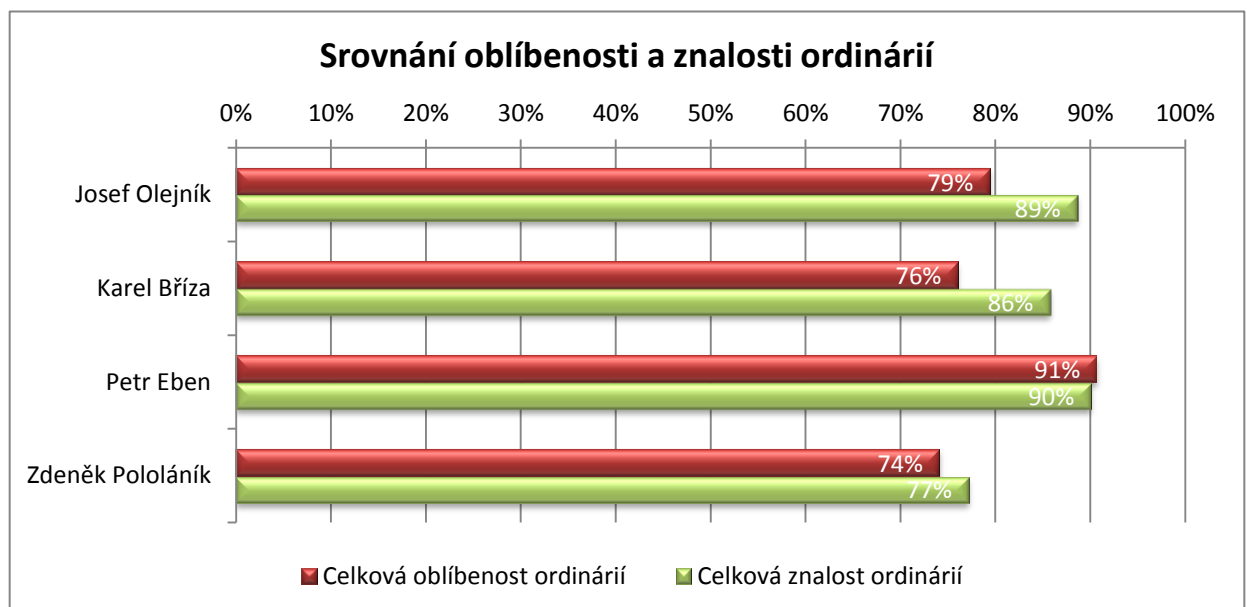
Graf 9 znázorňuje celkovou hranost jednotlivých ordinárií (Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololánika) v jednotlivých děkanstvích. U většiny děkanství je nejhranější ordinárium Karla Břízy. Toto ordinárium má velký náskok před ostatními. Nehrají je pouze tato děkanství: děkanství znojemské a děkanství velkomeziříčské. Oproti němu se velmi zřídka hraje ordinárium Zdeňka Pololánika. Hraje se jen ve třech děkanstvích, a to v děkanství tišnovském, děkanství boskovickém a děkanství modřickém. Ordinárium Josefa Olejníka se hraje jen o trochu více než ordinárium Petra Ebena. Co se týká ordinária Petra Ebena, nenašla jsem děkanství kde by se hrálo jen toto ordinárium, avšak hraje se téměř všude kromě těchto děkanství: děkanství znojemské, děkanství hodonínské, děkanství třebíčské, děkanství slavkovské, děkanství jihlavské a děkanství rosické.

Graf 10

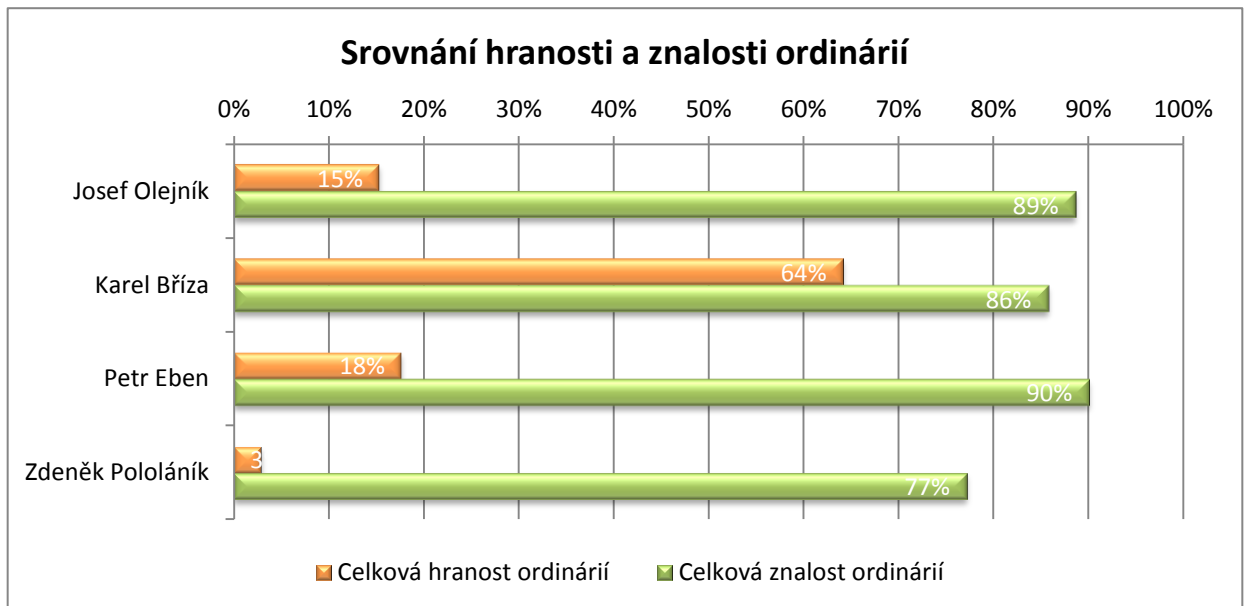
Graf 10 znázorňuje celkovou hranost ordinárií (Josefa Olejníka, Karla Břízy, Petra Ebena a Zdeňka Pololánika) v brněnské diecézi. Nejhranější ordinárium je Karla Břízy. Toto ordinárium má velký náskok před ostatními. Na druhém místě se umístilo ordinárium Petra Ebena a hned v závěsu za ním ordinárium Josefa Olejníka. V brněnské diecézi se nejméně hraje ordinárium Zdeňka Pololánika.

Graf 11

Graf 11 srovnává celkovou oblíbenost ordinárií s jejich znalostí (ordinarium Josefa Olejníka, Karla Břízy, Petra Ebena a Zdeňka Pololánika) u laiků v brněnské diecézi. Z výsledků dotazníků vyplývá, že nejvíce oblíbené ordinárium je Petra Ebena a také ho respondenti nejvíce znají. Z grafu je vidět, že v brněnské diecézi je vyváжено to, co se lidem líbí, s tím, co znají.

Graf 12

Graf 12 srovnává celkovou hranost jednotlivých ordinárií (Josefa Olejníka, Karla Břízy, Petra Ebena a Zdeňka Pololáníka) v brněnské diecézi se znalostí těchto ordinárií u laiků. Z výsledků dotazníků vyplývá, že nejvíce známé pro laiky je ordinárium Petra Ebena, ale v hranosti se umístilo až na druhém místě. Nejméně znají lidé ordinárium Zdeňka Pololáníka, které se také nejméně hraje. Avšak je mnohem více známé než hrané. Z grafu je vidět, že lidé znají všechna ordinária nezávisle na tom, jak se hrají nebo nehrají.

Vyhodnocení:

Cílem bylo potvrdit nebo vyvrátit, že má hranost ordinárií vliv na jejich znalost u laiků. Z výsledků výzkumu vyplývá, že lidé znají všechna ordinária nezávisle na tom, jak se hrají nebo nehrají. Jediné ordinárium Zdeňka Pololáníka skončilo na posledním místě jak ve znalosti lidí, tak v hranosti v brněnské diecézi, ale jeho znalost je však procentuálně mnohem větší než hranost.

Dalším z mých cílů bylo porovnat, co varhaníci hrají za ordinária při bohoslužbě s tím, co mají laikové rádi. Nejhranější v brněnské diecézi je ordinárium Karla Břízy. Laikové toto ordinárium umístili na druhé místo. Naopak za nejoblíbenější mají ordinárium Petra Ebena, které se v hranosti umístilo hodně daleko za ordináři Karla Břízy, byť je na druhém místě. Myslím si, že výsledky laiků mohly být ovlivněny tím, že přibližně polovina z nich dotazník vypisovala na výstavě o Petru Ebenovi, a tak jeho práci měli čerstvě v paměti. Nejméně oblíbené i hrané je ordinárium Zdeňka Pololáníka. Při celkovém porovnání se dá

řící, že křivka oblíbenosti nekopíruje křivku hranosti a v těchto dvou položkách je rozpor.

Následujícím cílem bylo zjistit, jestli na oblíbenost ordinária má vliv věk, pohlaví, vyznání či vztah k hudbě. Nejprve se zaměříme na vliv věku. U věkových skupin 16-30 let a 34-45 let (tedy u mladší poloviny dotazovaných) se oblíbenost všech ordinárií drží na podobné úrovni. Oproti tomu u věkových skupin 46-60 let a 61-75 let se hodnocení více liší a vznikají velké rozdíly oblíbenosti mezi jednotlivými ordinárii. Ebenovo ordinárium získalo nejvíce bodů u věkových skupin 46-60 let a 61-75 let, což svědčí o nutnosti hudebně vyzrát pro jeho pochopení a docenění. Oproti tomu nejhranější ordinárium Karla Břízy s věkem respondentů na hodnocení klesá. Důvod tohoto poklesu je otázkou. Můžeme jen spekulovat, zda to nemůže být tím, že je nejhranější a lidé vyššího věku ho mají tedy už „přeposlouchané“, a proto více ocení obměnu jiného skladatele.

Z dotazníků vyplynulo, že pohlaví na oblíbenost ordinárií nemá vliv. Obě pohlaví hodnotila jednotlivá ordinária blízkými hodnotami. Vliv vyznání se nepodařilo zjistit, protože 97,2 % dotázaných uvedlo, že jsou katolíci. Zbývající 2,8% uvedlo, že je bez vyznání. Lidé bez vyznání velmi kladně ohodnotili ordinárium Petra Ebena. Ostatní autory neznali. Myslím si, že tento výsledek mohl být způsoben tím, že přišli na výstavu svého oblíbeného skladatele, a tak za oblíbené ordinárium vyplnili jeho. Ovšem je to také důkaz oblíbenosti tvorby profesora Ebena i mimo církevní kruhy.

Všichni respondenti označili svůj vztah k hudbě za kladný, a tak nelze z této kategorie cokoli usuzovat.

Posledním cílem bylo zjistit, jestli na oblíbenost ordinárií má vliv jejich znalost. Z výsledků dotazníků vyplynulo, že nejvíce oblíbené je ordinárium Petra Ebena a že je i pro laiky nejvíce známé. Z výsledků výzkumu se dá říci, že v brněnské diecézi je vyváženo to, co se lidem líbí s tím, co znají.

Písňe profesora Petra Ebena v Kancionálu

V dotaznících byly vypsány všechny písňe Petra Ebena v Kancionálu.

Laici dávali písňím známku dle oblíbenosti jako ve škole (tedy od jedné do pěti). Pokud nenapsali nic, znamenalo to, že písň neznejí. Známkování jako ve škole jsem použila z toho důvodu, že lidé jsou na něj zvyklí a je pro ně nejlépe pochopitelné. Pro lepší názornost grafu jsem známky převedla do bodového systému. Tedy čím více bodů písň získala, tím je oblíbenější. Hodnota sloupce vznikla z převedení aritmetického průměru uvedených známek do bodů.

Dále z tohoto vyplnění vznikl graf znalosti dané písňe. Procento uvedené ve sloupci znázorňuje, kolik respondentů oznámkovalo danou písň. Čím je procento vyšší, tím více lidí uvedlo, že ji zná.

Varhaníci pouze uváděli, zdali tuto písň hrají či nikoli. Graf pruhový v procentech uvádí hranost jednotlivé písňe v daných děkanstvích.

Cílem těchto grafů bylo zjistit, oblíbenost dané písňe a její znalost u lidí, dále hranost písňe v jednotlivých děkanstvích. Srovnáním těchto grafů lze vyčíst vliv jednotlivých posuzovaných předmětů na druhé a jejich společné působení. To znázorňují porovnávací grafy.

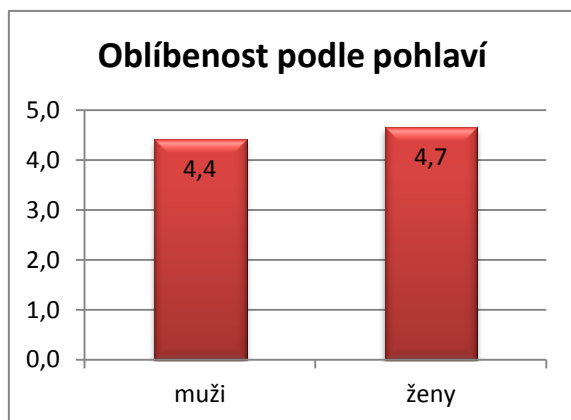
Cíle:

1. Potvrdit, jestli hranost písňí má vliv na jejich znalost u laiků.
2. Porovnat, co varhaníci hrají za písňe při bohoslužbě s tím, co mají laikové rádi.
3. Najít písňe, které jsou oblíbené u laiků a v některých děkanstvích nejsou hrané a opačně.
4. Zjistit, jestli na oblíbenost písňe má vliv věk, pohlaví, vyznání či vztah k hudbě.

312 – Nedejme se k spánku svěsti

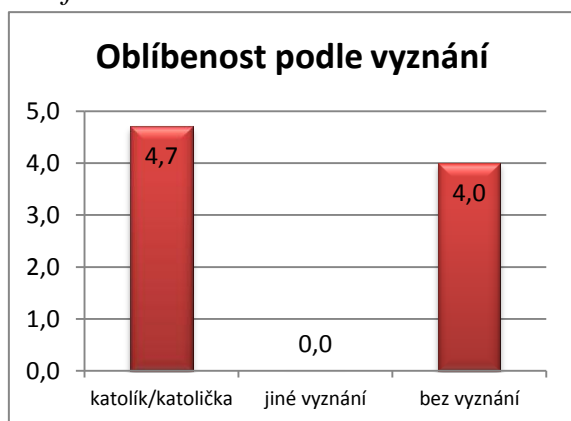
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 63 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 68 varhaníků z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

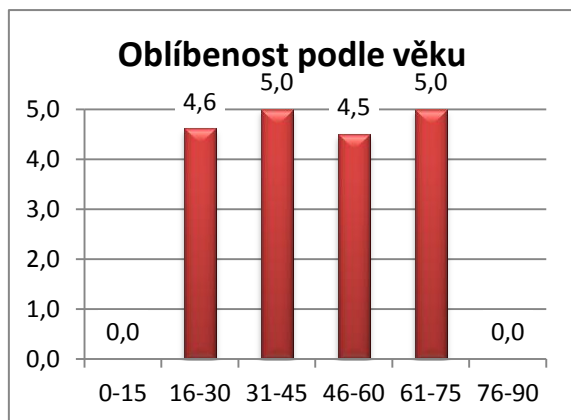
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u žen oblíbenější než u muže, ale jen o 0,3 bodu. Celkově je tato píseň velmi oblíbená.

Graf 2

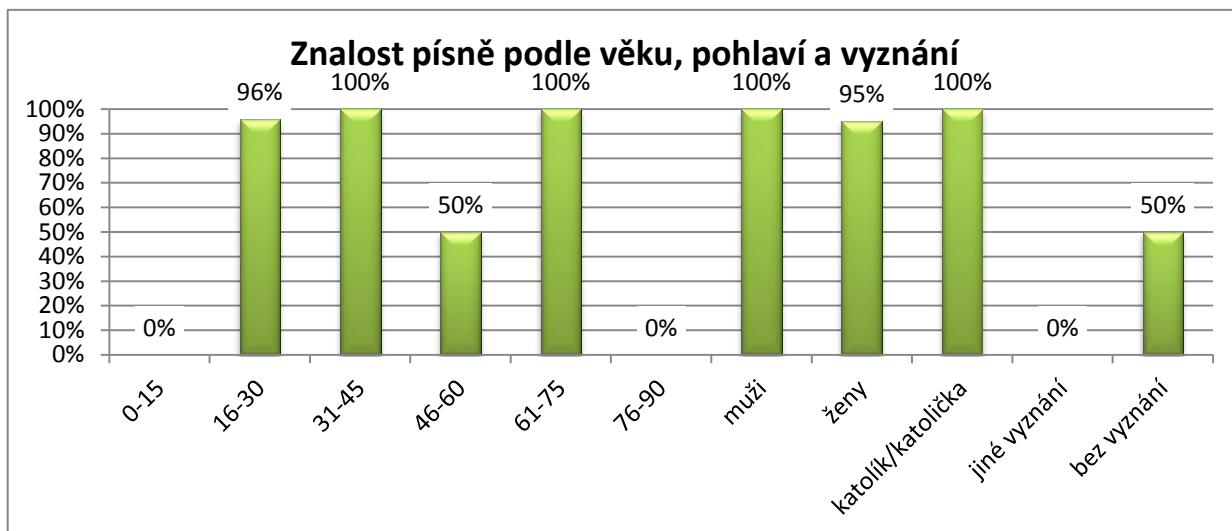
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku. Celkově je tato píseň druhá nejoblíbenější z uvedených Ebenových písní.

Graf 3

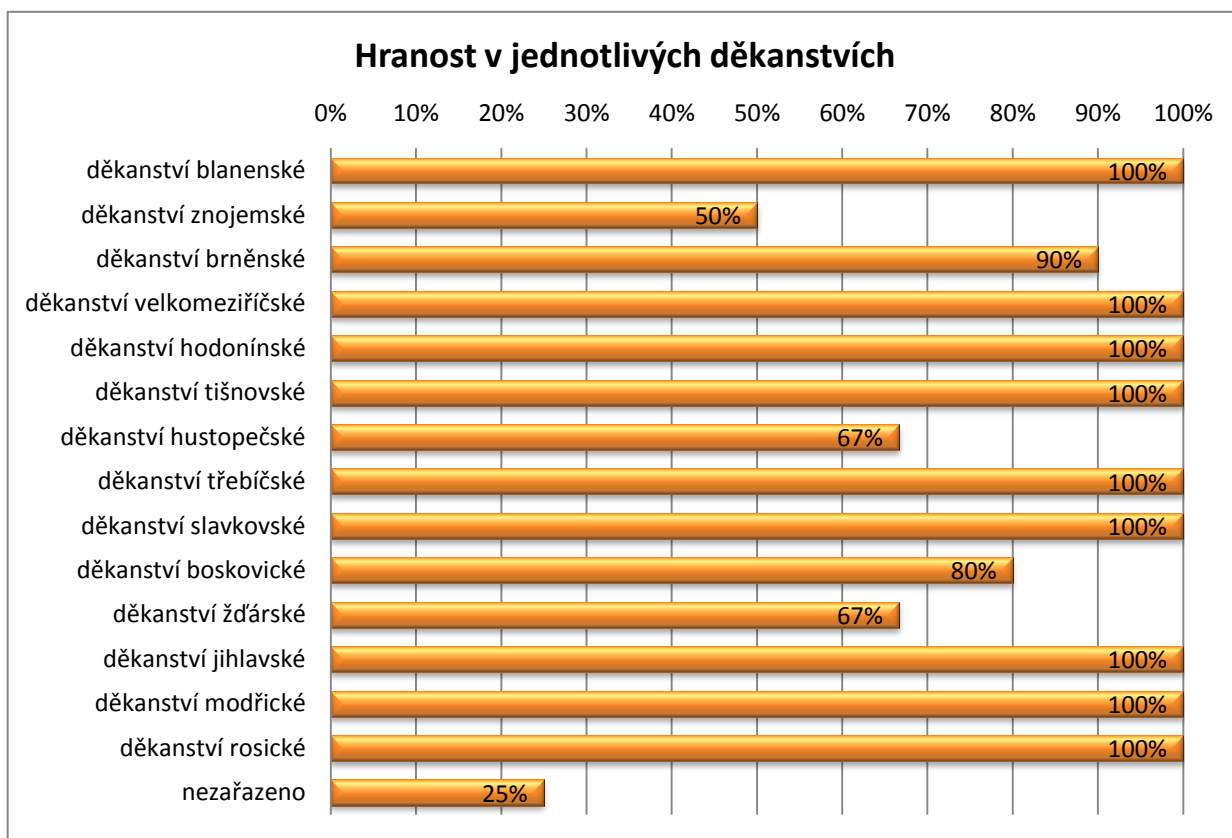
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Ve všech věkových kategoriích získala píseň velké bodové ohodnocení, mírný pokles jsem zaznamenala pouze u věkové kategorie 31-45 let.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písně u laiků. Mezi ostatními písněmi získala jedny z nejvyšších hodnot. Zajímavé je srovnání znalosti a oblíbenosti písně u jednotlivých věkových kategoriích, protože zde jsem dostala podobnou křivku hodnot.

Graf 5

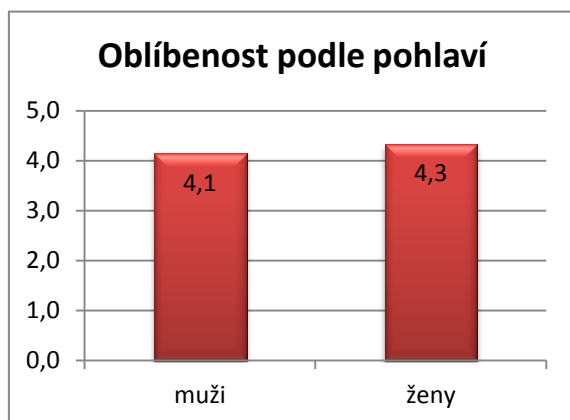

Graf 5 znázorňuje, jak se píseň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. U většiny získala vysokou hranost, tím je výsledek podobný s hodnotami grafu znázorňujícího, jak ji lidé znají (graf 4).

671 – Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí

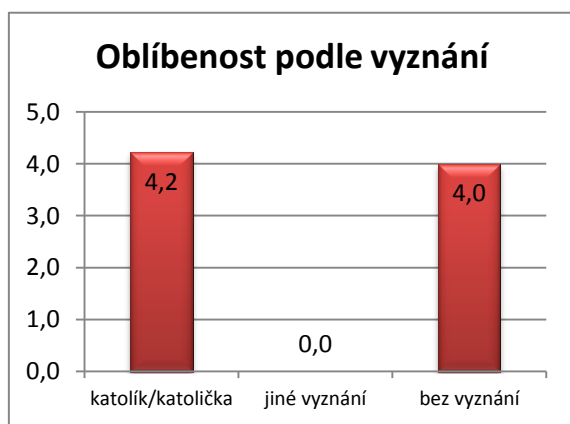
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 45 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 12 varhaníků z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

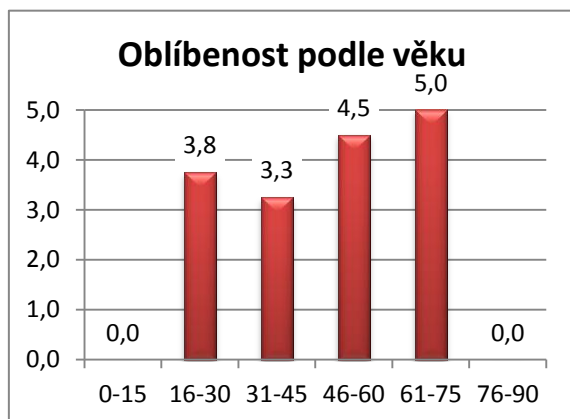
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u žen oblíbenější než u mužů, ale jen o 0,2%. Celkově je tato píseň velmi oblíbená.

Graf 2

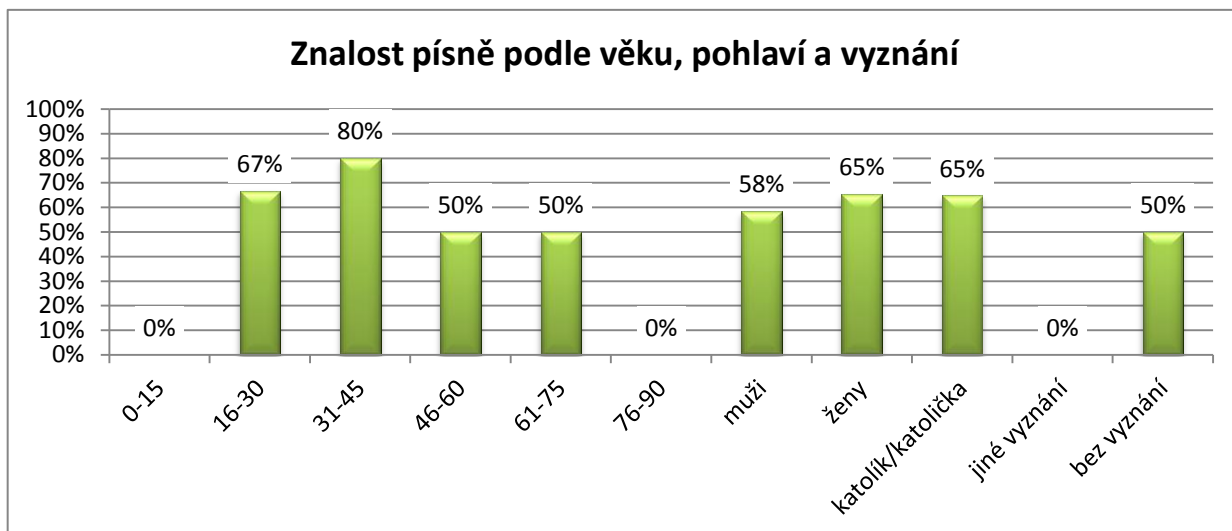
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku. Celkově je tato píseň velmi oblíbená z uvedených Ebenových písní.

Graf 3

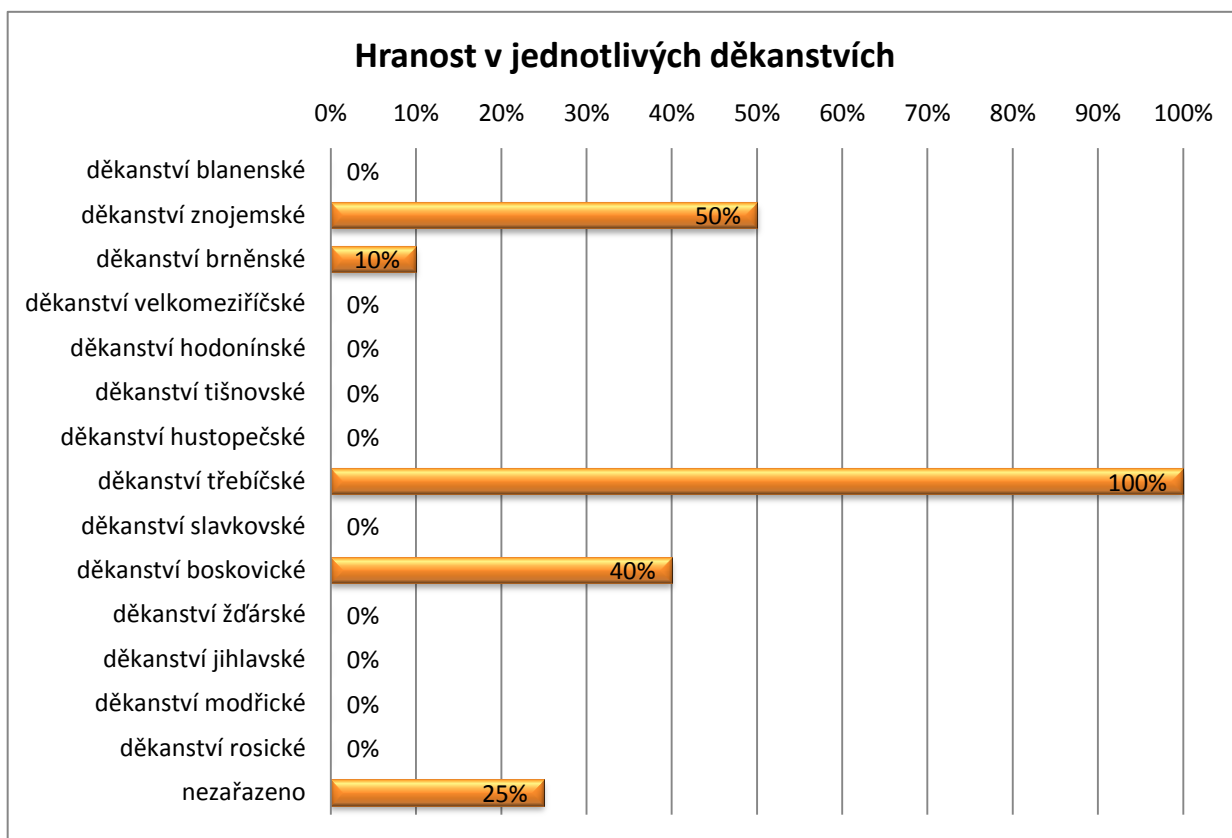
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Ve všech věkových kategoriích získala píseň vysoké bodové ohodnocení, mírný pokles jsem zaznamenala pouze u věkové kategorie 31-45 let. U věkové kategorie 61-75 znal tuto píseň jeden respondent, a tak není výsledek příliš objektivní.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písňe u laiků. Píseň získala nadpoloviční hodnoty. Zajímavé je srovnání znalosti a oblíbenosti písňe u věkové kategorie 31-45, kde je znalost proti ostatnímu věku nejvyšší, ale je u tohoto věku také nejméně oblíbená.

Graf 5

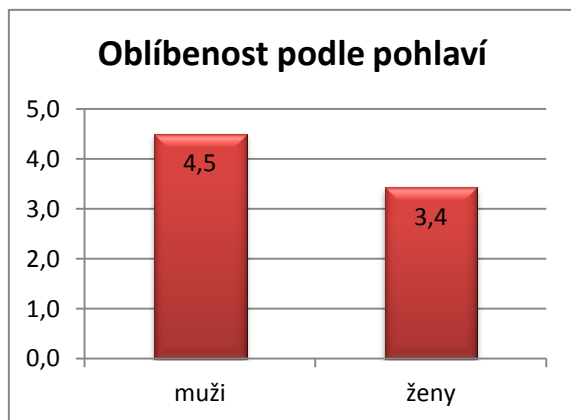

Graf 5 znázorňuje, jak se píseň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. Je hraná v pouhých pěti děkanstvích ze čtrnácti, přesto je její znalost u laiků vysoká (graf 4).

683 – Pane, smiluj se a sjednot' nás ze všech národů světa

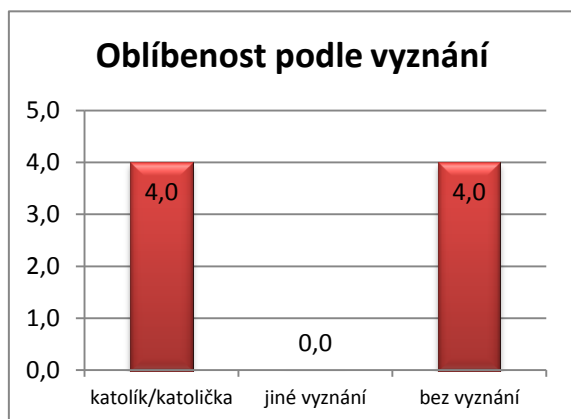
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 25 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označili 4 varhaníci z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

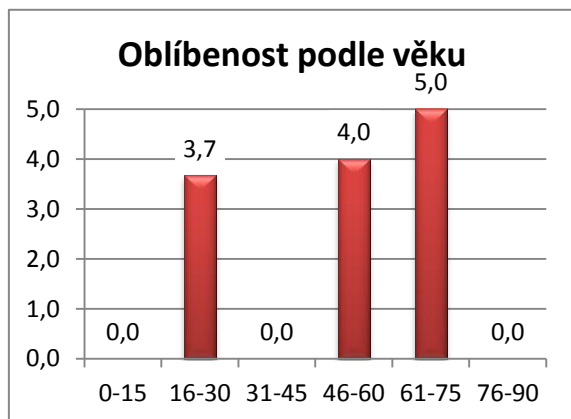
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u mužů oblíbenější než u žen, a to o 1,1 bodu. Celkově je tato píseň oblíbená.

Graf 2

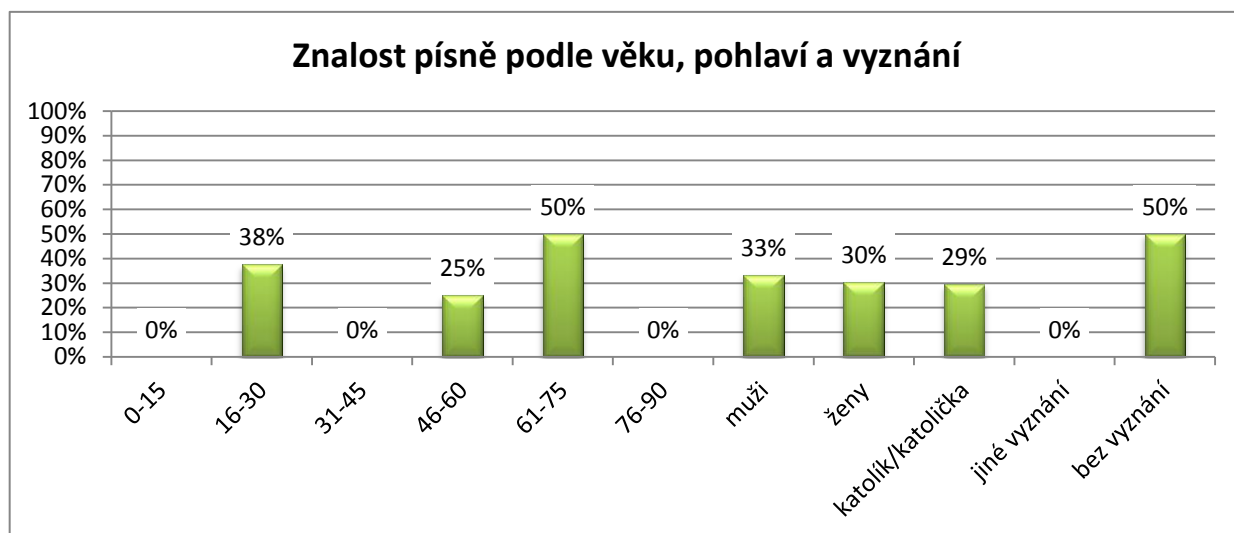
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku. Přesto je oblíbenost shodná s oblíbeností u katolíků.

Graf 3

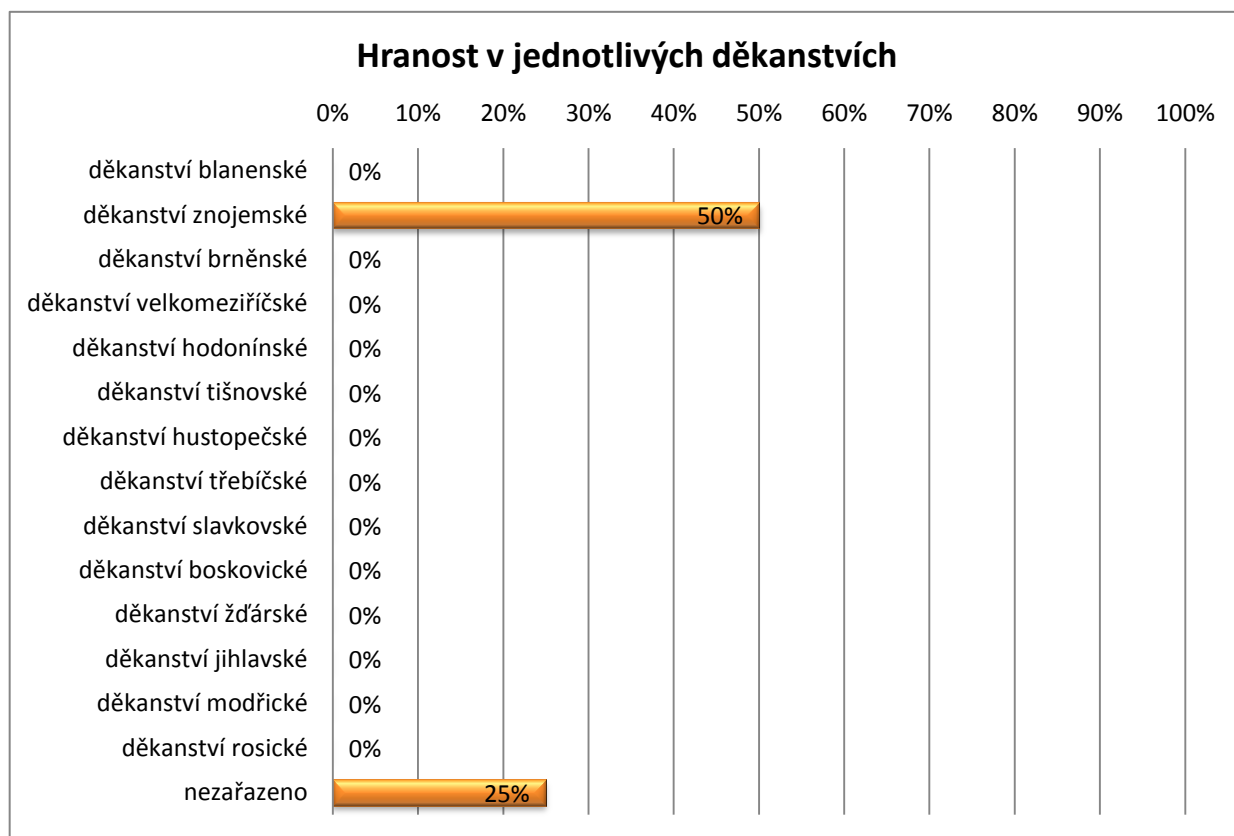
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Z toho tuto píseň neznala vůbec věková skupina 31-45 let. Z výsledku vyplývá, že s vyšším věkem se těší větší oblíbenosti.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písňe u laiků. Mezi ostatními písňemi získala jedny z nejnižších hodnot. Zajímavé je srovnání znalosti a oblíbenosti písňe, protože přestože je méně známá, je mezi více oblíbenými písňemi.

Graf 5

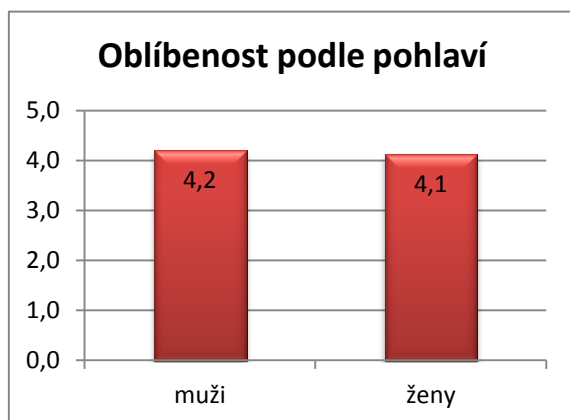

Graf 5 znázorňuje, jak se písňe hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. Tato písňe se hraje nejméně ze všech uvedených písňí, i když je poměrně vysoká její oblíbenost (grafy 1, 2, 3).

821 – Dělníku Boží

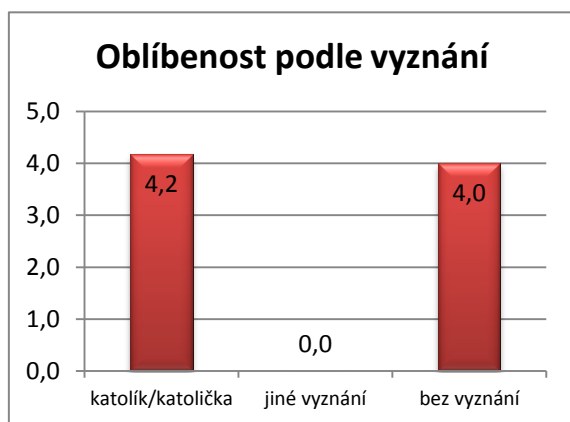
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 25 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 36 varhaníků z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

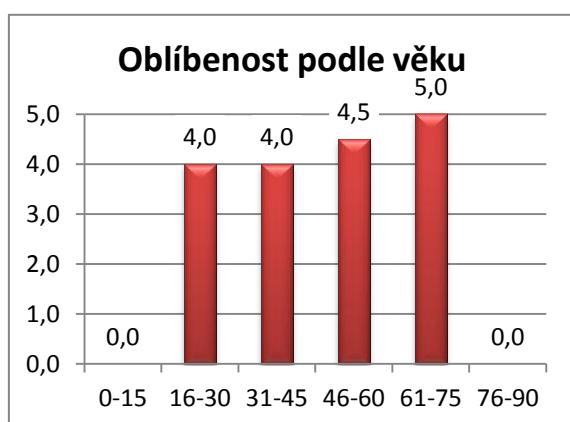
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u mužů oblíbenější než u žen, ale jen o 0,1%, což je zanedbatelné, a tak se dá říci, že je celkově tato píseň velmi oblíbená.

Graf 2

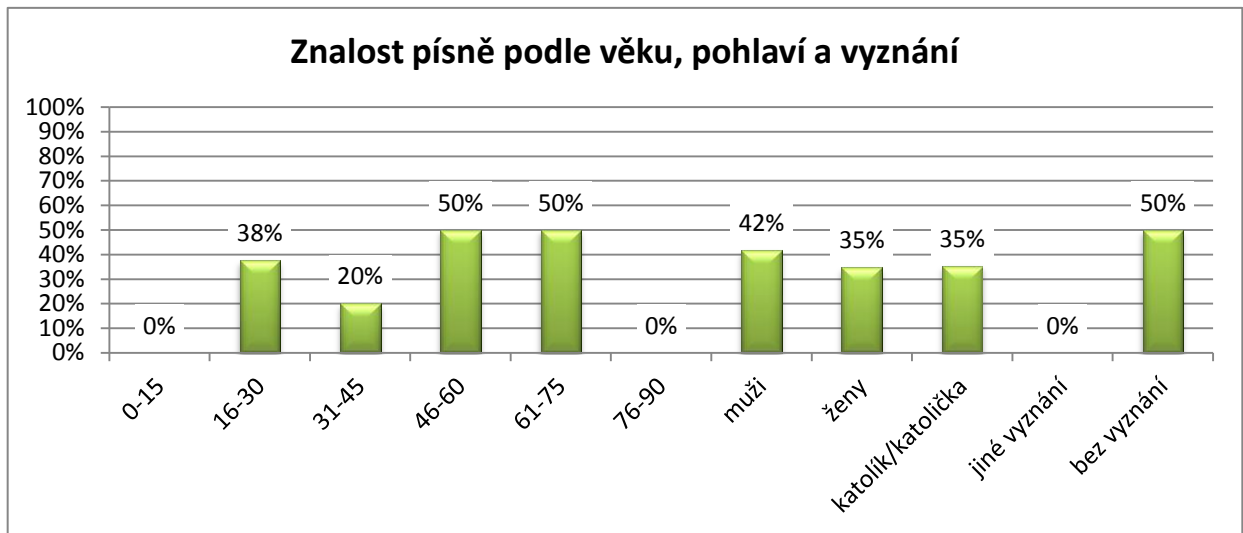
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku.

Graf 3

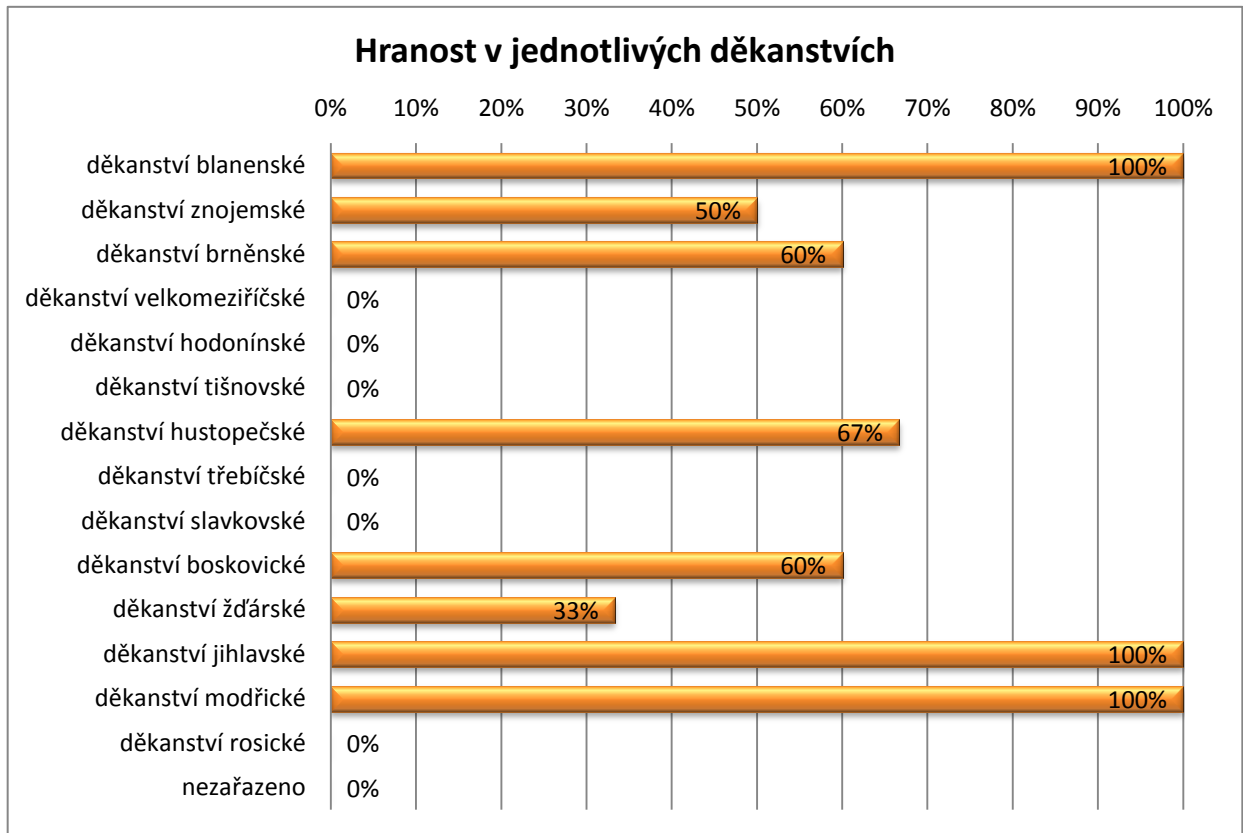
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Ve všech věkových kategoriích získala píseň vysoké bodové ohodnocení.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písňe u laiků. Mezi ostatními písňemi získala jedny z nejnižších hodnot. Zajímavé je srovnání znalosti a oblíbenosti písňe, protože přestože je méně známá, je mezi více oblíbenými písňemi.

Graf 5

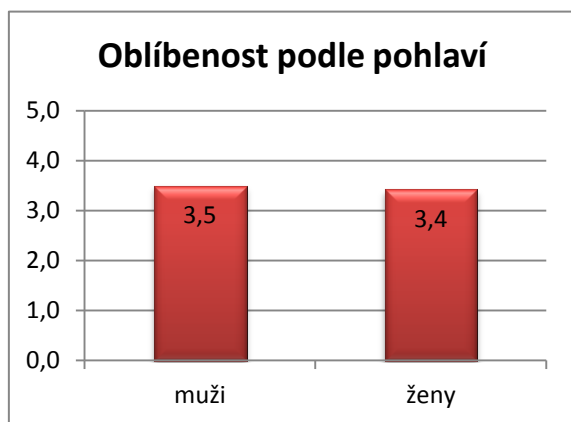

Graf 5 znázorňuje, jak se píseň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. Tato píseň patří k polovině hranějších, ale až na její konec. Její hranost je extrémní – dosahuje absolutních hodnot na obou stranách.

832 – Ještě než vzpjal se první chrám

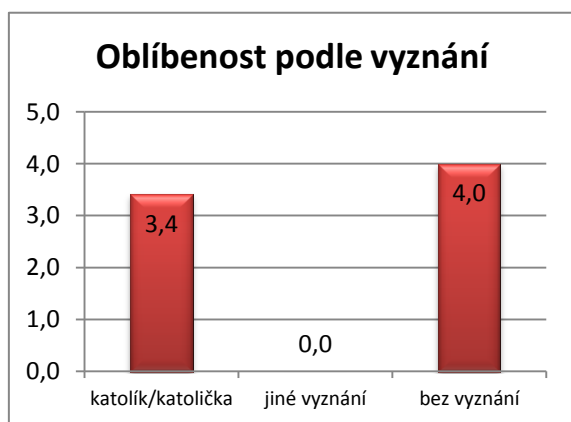
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 25 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 61 varhaníků z celkových 83, že tuhle píseň hrají.

Graf 1

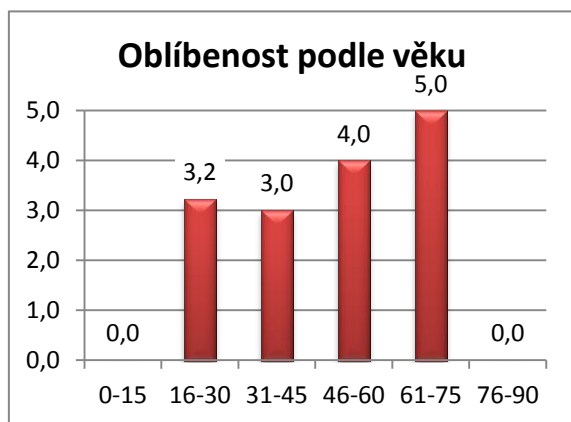
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u mužů oblíbenější než u žen, ale jen o 0,1%, což je zanedbatelné, a tak se dá říci, že celková oblíbenost písně u obou pohlaví je mírně nadprůměrná.

Graf 2

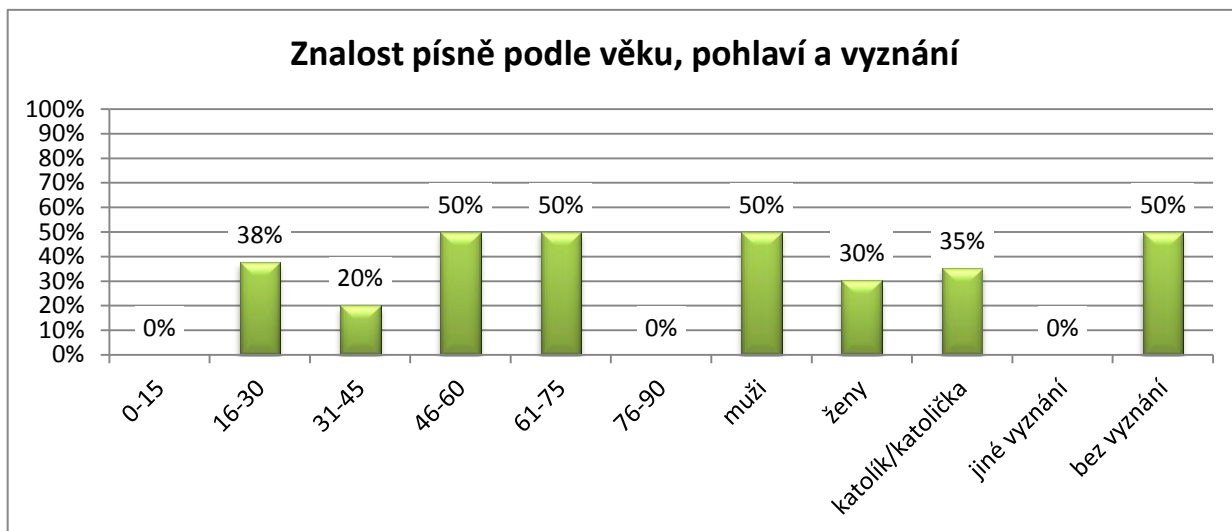
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku. Tato píseň má nejmenší oblibu mezi zde uvedenými písněmi profesora Petra Ebena. Přesto její ohodnocení není špatné.

Graf 3

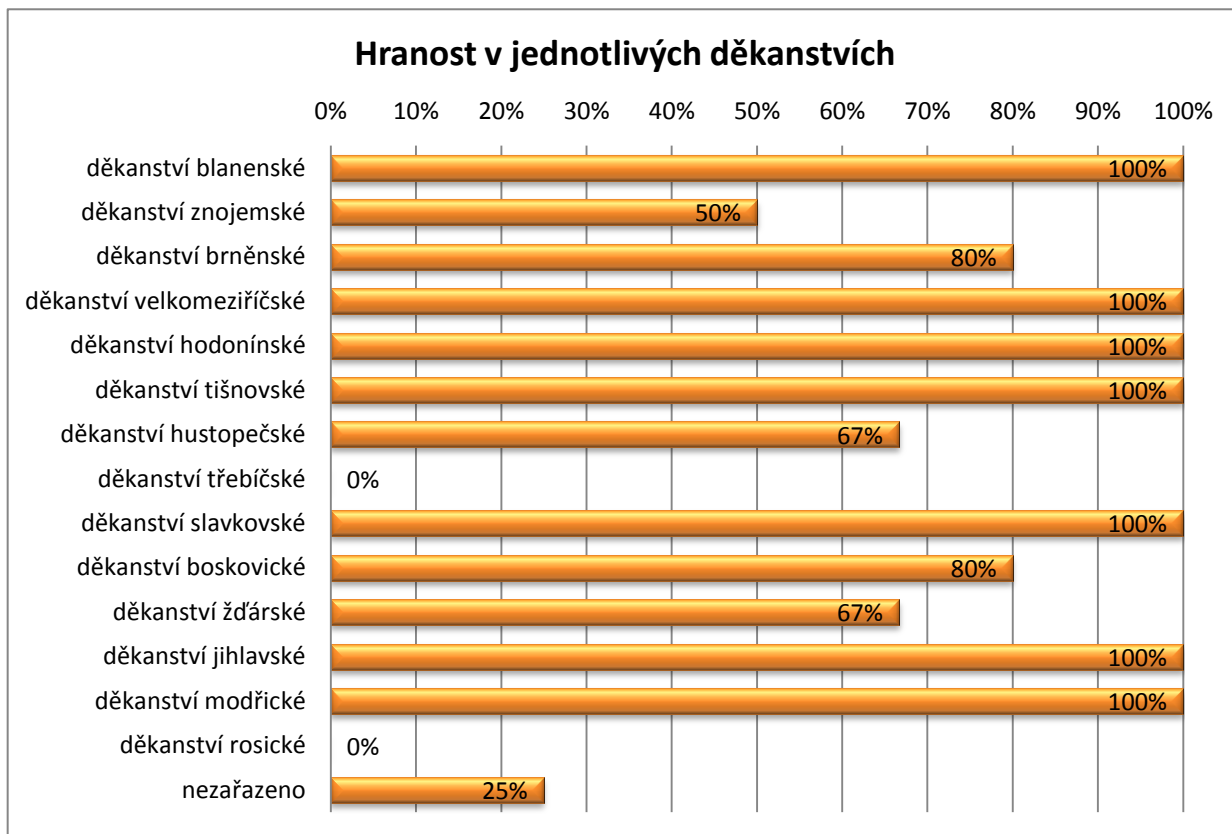
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písňe u laiků. Mezi ostatními písňemi získala jedny z nejnižších hodnot. Zajímavé je, že přestože není moc známá, je druhá nejhranější v brněnské diecézi (graf 5).

Graf 5

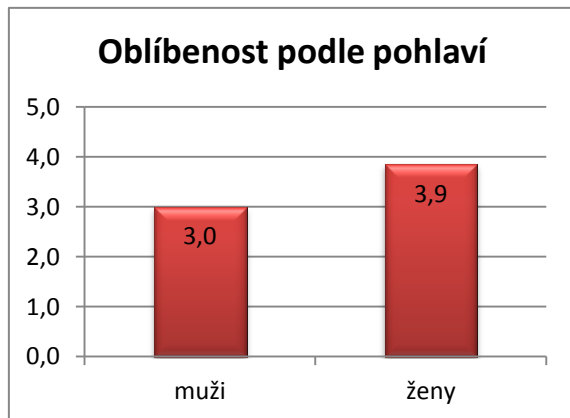

Graf 5 znázorňuje, jak se písň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. U většiny získala velkou hranost, a tím tím obsadila druhé místo. Zajímavé je, že se u laiků netěší tak velké oblibě, jak by odpovídalo její hranosti (grafy 1,2,3).

902 - Chvalme Hospodáře všehomíra

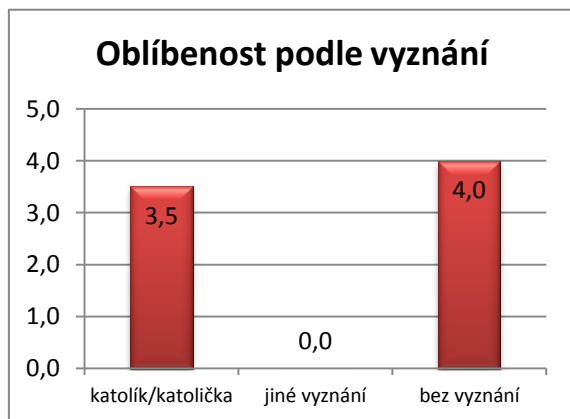
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 21 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 12 varhaníků z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

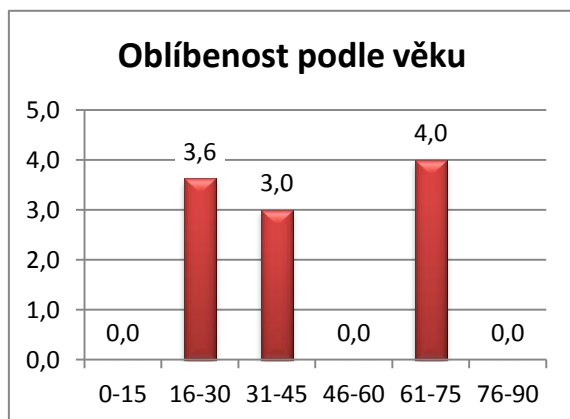
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u žen oblíbenější než u muže, a to skoro o celý bod, což je největší rozdíl mezi pohlavími ze všech písní. Celkově je tato píseň velmi málo oblíbená.

Graf 2

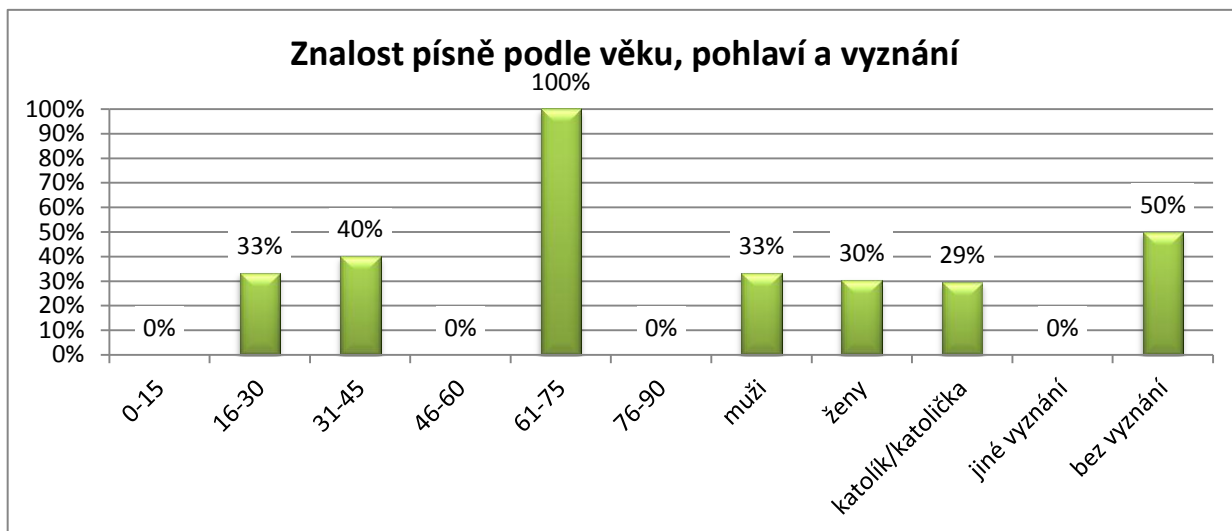
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku.

Graf 3

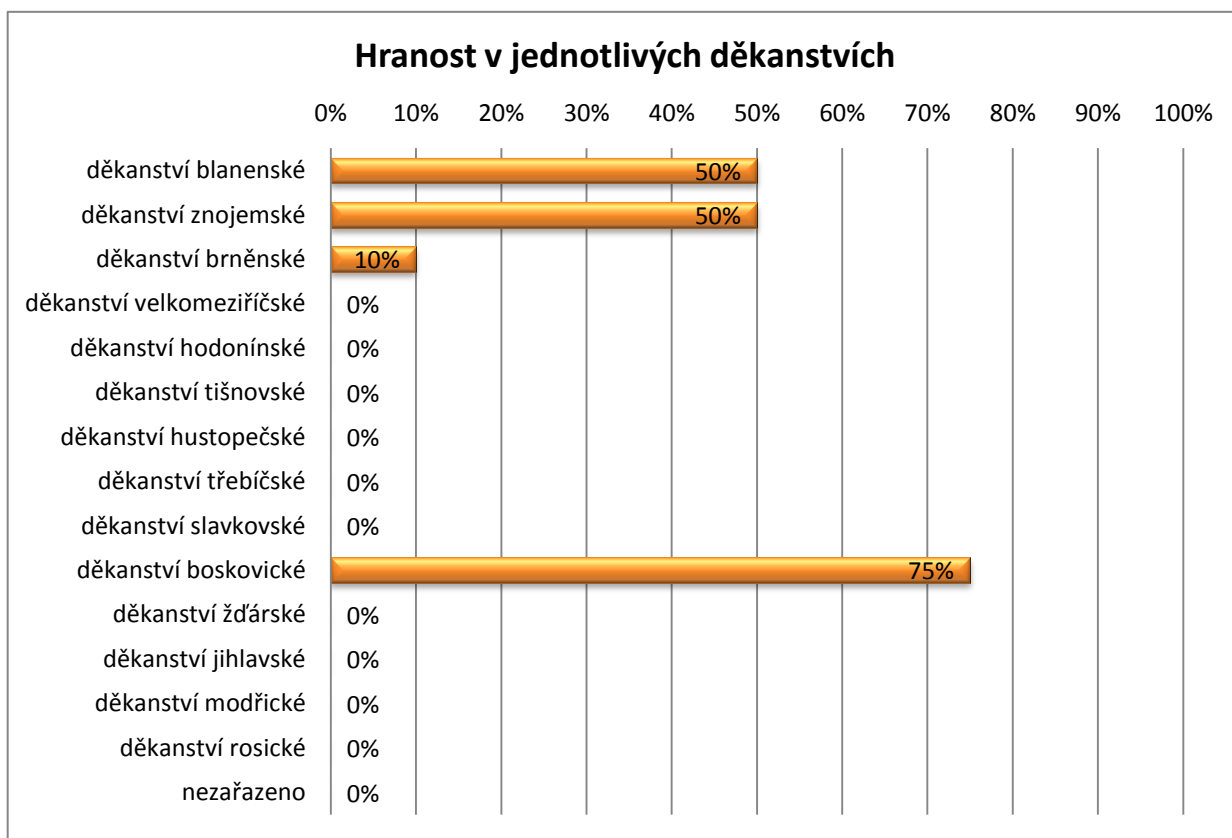
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnoceny pouze tři věkové kategorie, a to 16-30; 31-45; 61-75. Věk z dotazovaných 46-60 let tuto píseň nezná. Uvedené hodnoty oblíbenosti se liší až o bod.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písňe u laiků. Mezi ostatními písňemi získala jedny z nejmenších hodnot. Při srovnání hodnot s hodnotami získanými při zkoumání oblíbenosti zjišťujeme, že malá oblíbenost jde ruku v ruce s malou znalostí.

Graf 5

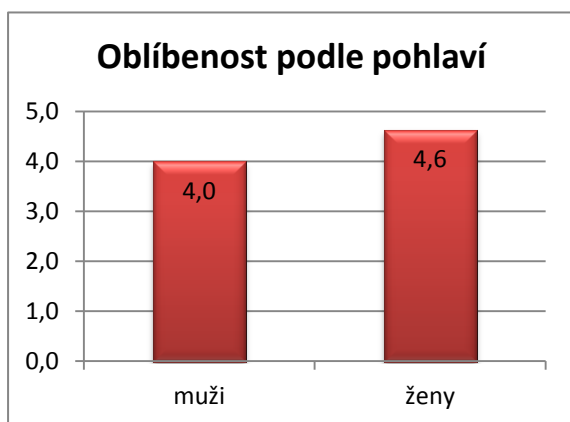

Graf 5 znázorňuje, jak se píseň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. Ve většině děkanství se nehraje. Vyjimkou je děkanství boskovické, kde získala celých 75%.

907 – Chvalte Pána, chvalte

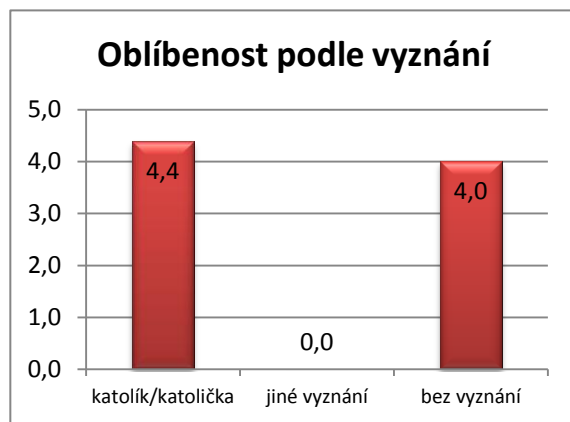
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 37 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 22 varhaníků z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

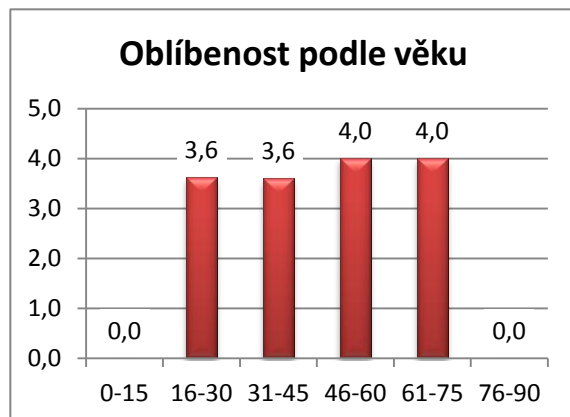
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u žen oblíbenější než u muže, a to o 0,6 bodu. Celkově je tato píseň velmi oblíbená.

Graf 2

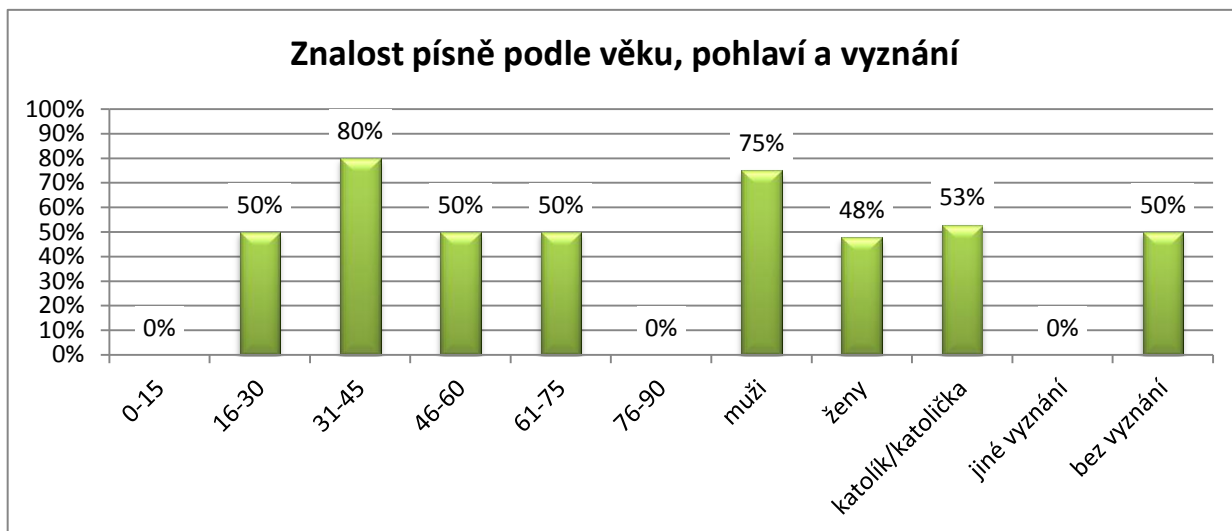
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku.

Graf 3

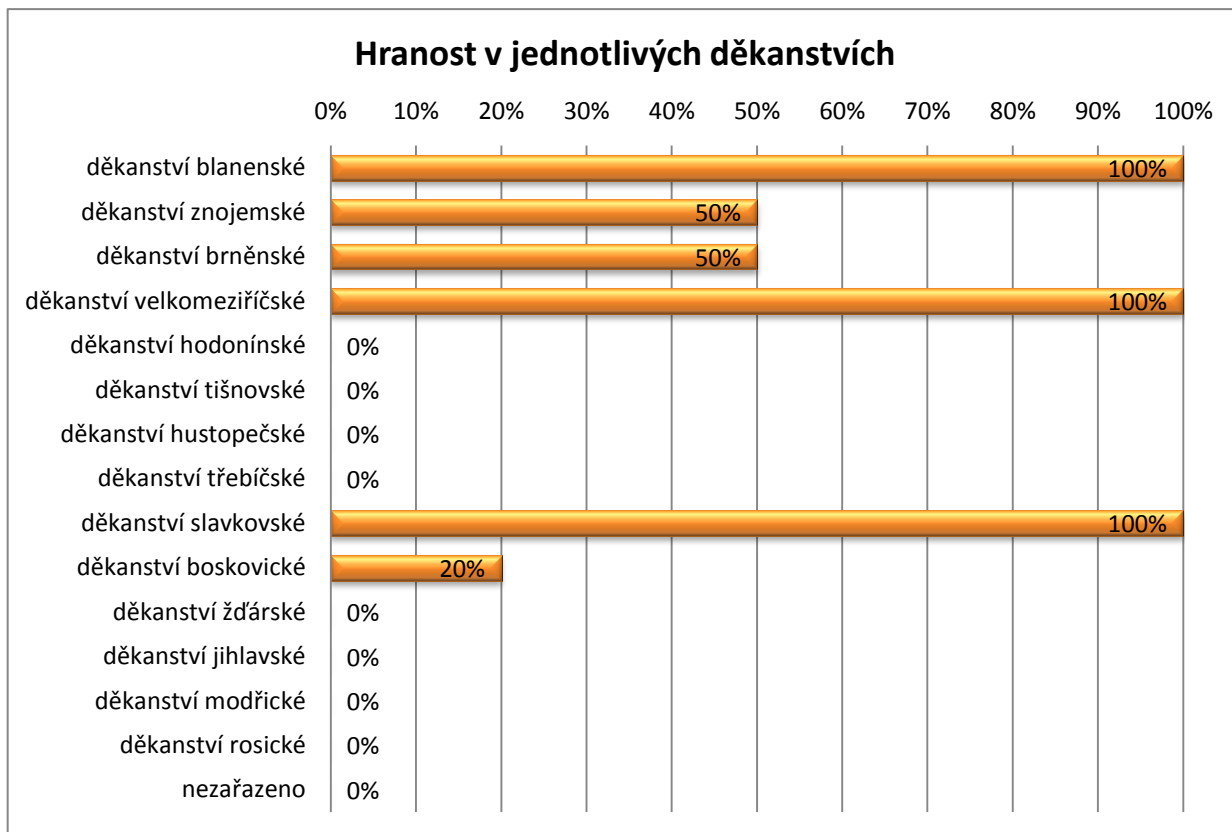
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Ve všech věkových kategoriích získala píseň velké bodové ohodnocení. S rostoucím věkem roste i oblíbenost. Oblíbenost je pak shodná u věkové kategorie 16-30 s věkovou kategorií 31-45 a u věkové kategorie 46-60 s věkovou kategorií 61-75 let.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písňe u laiků. Mezi ostatními písňemi získala místo v polovině dle znalosti.

Graf 5

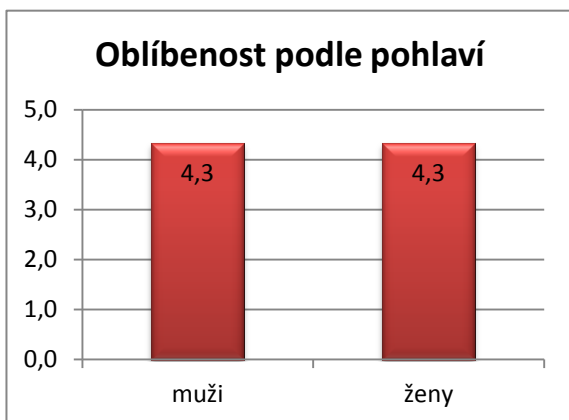

Graf 5 znázorňuje, jak se píseň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. Tato píseň patří v brněnské diecézi k hranějším. Jednotlivá děkanství k ní zaujímají postoj absolutních hodnot – 0% a 100%.

910 – Jeden Pán

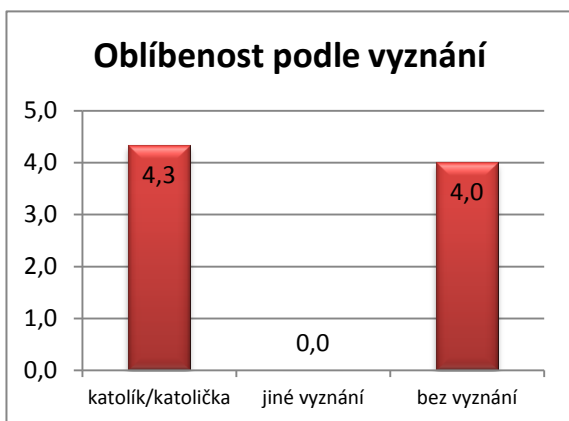
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 43 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 49 varhaníků z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

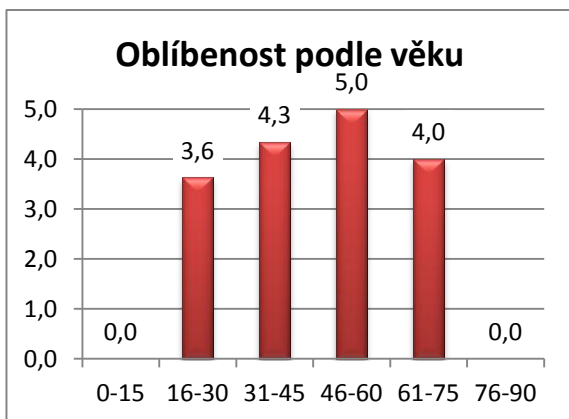
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u žen stejně oblíbená jako u mužů. Obě pohlaví jí dalo vysoké ohodnocení a je čtvrtou nejoblíbenější písní z uvedených.

Graf 2

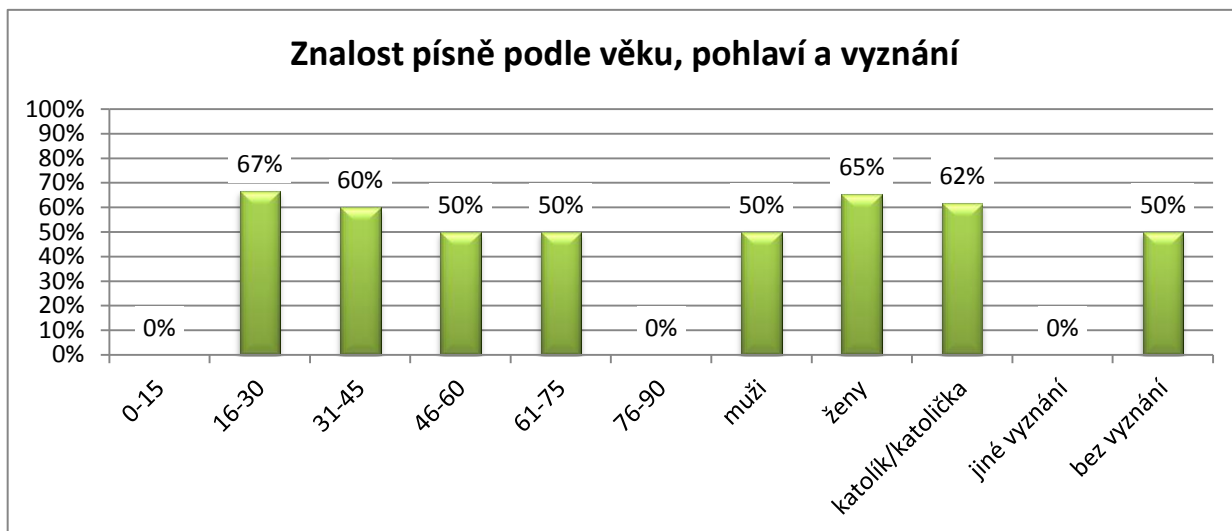
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku.

Graf 3

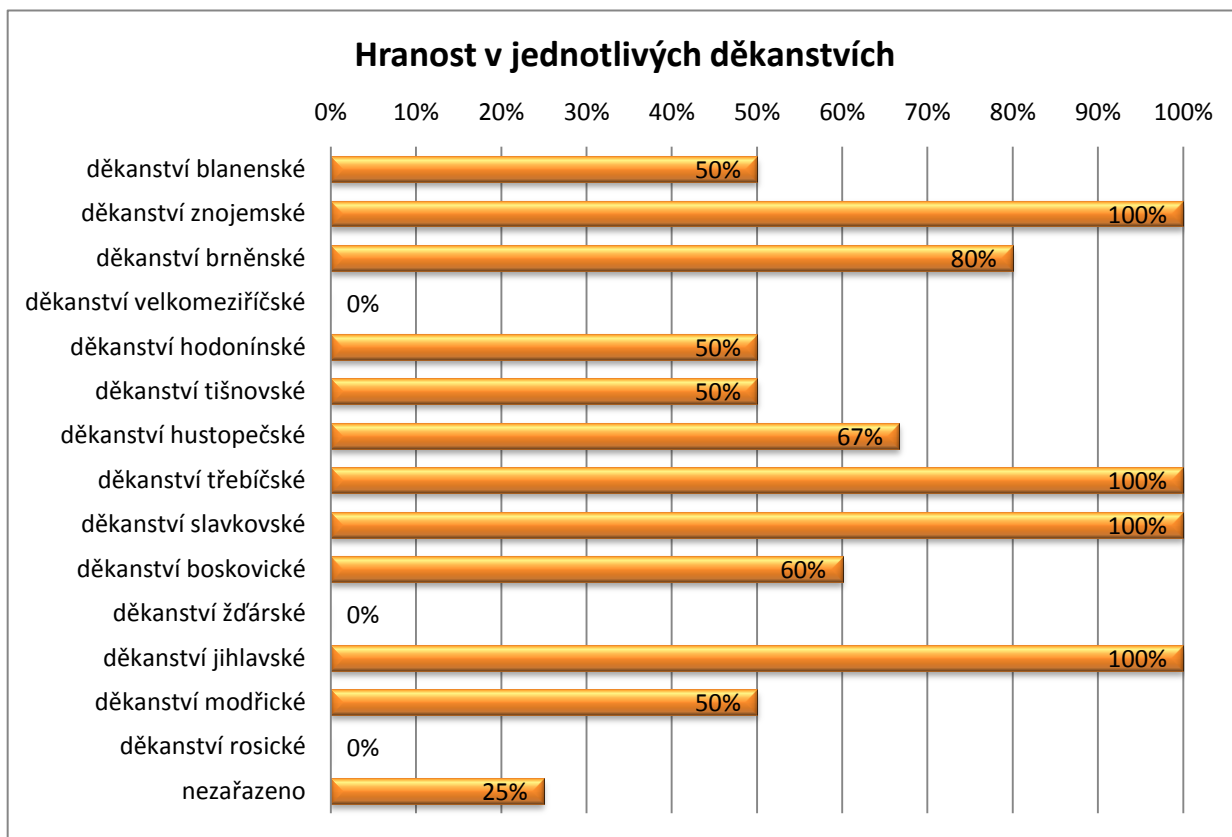
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Ve všech věkových kategoriích získala píseň velké bodové ohodnocení. Dokonce u věkové kategorie 46-60 let získala plný počet bodů.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písňe u laiků. Mezi ostatními písňemi získala jedny z nejvyšších hodnot a je čtvrtou nejznámější z uvedených písňi Petra Ebena v Kancionálu.

Graf 5

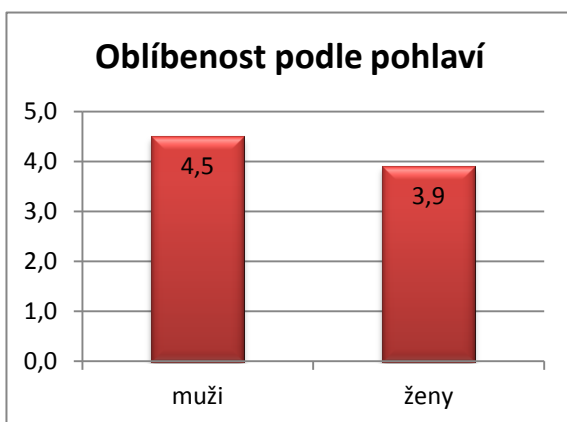

Graf 5 znázorňuje, jak se píseň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. U většiny získala velkou hranost. Pouze tři děkanství uvedla, že ji nehrají. Tato píseň dosáhla celkové shody ve všech třech zkoumaných oblastech (oblíbenost, znalost, hranost) a všude obsadila čtvrté místo.

927 – Dej mi, Pane, bdělé srdce

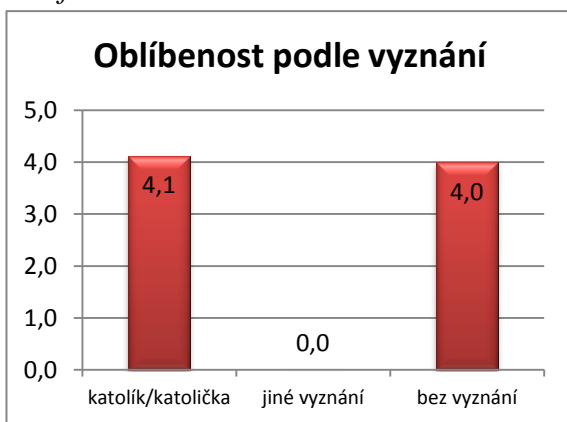
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 33 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 10 varhaníků z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

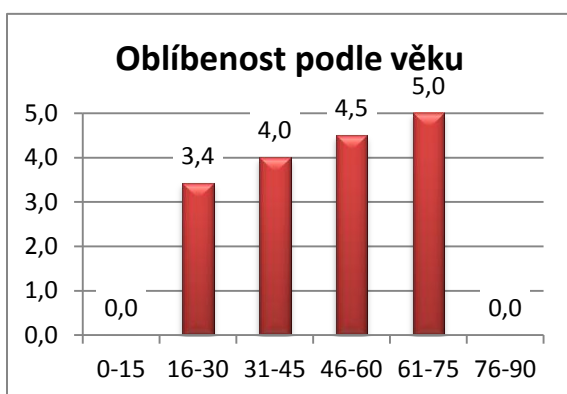
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u mužů oblíbenější než u žen, a to o 0,6%. Celkově je tato píseň velmi oblíbená.

Graf 2

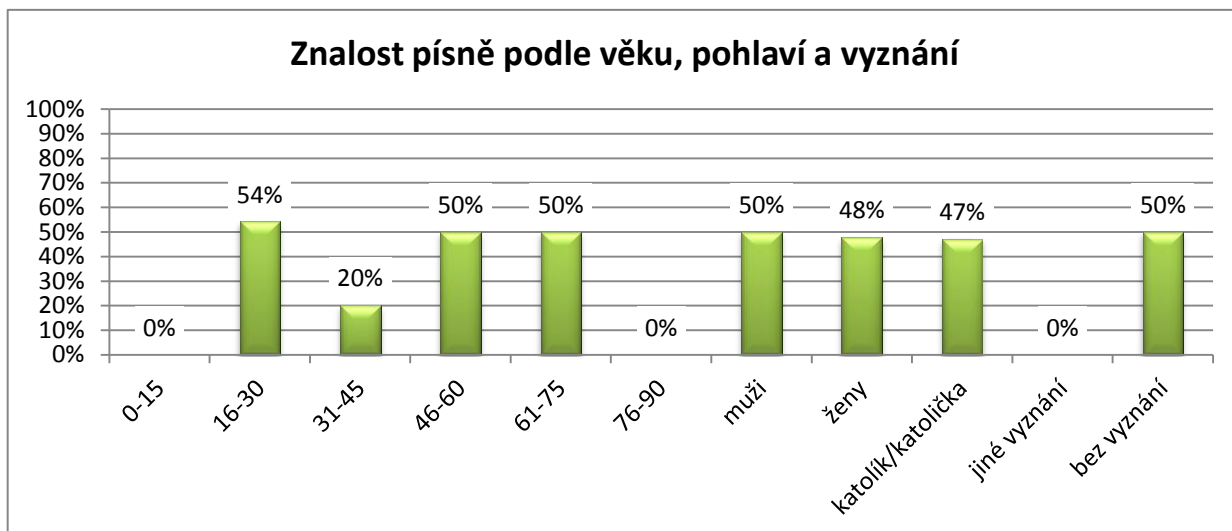
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku. Přesto u obou výsledků panuje shoda.

Graf 3

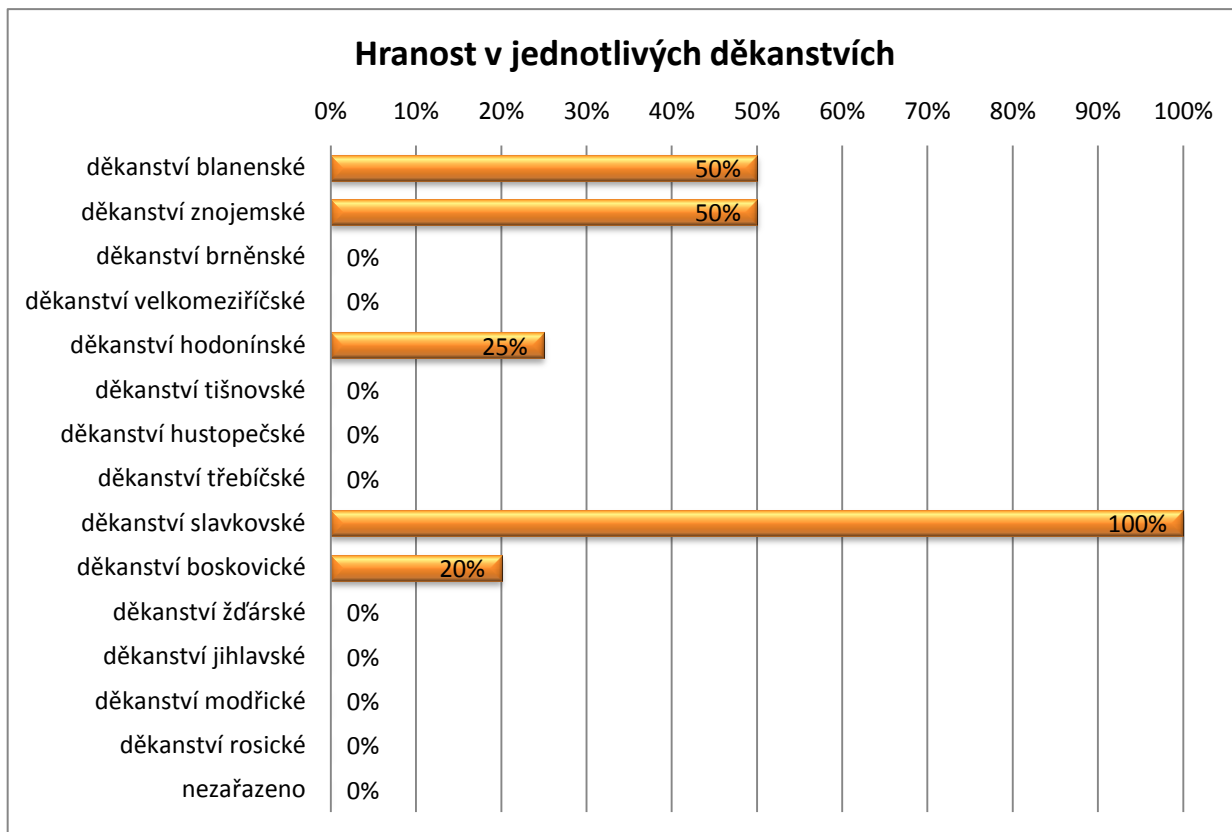
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Bodové hodnocení má vzestupnou tendenci, kde vrcholu pěti bodů dosáhla u věkové skupiny 61-75 let.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písňe u laiků. Mezi ostatními písňemi získala průměrnou hodnotu. Přestože není moc známá, těší se velké oblibě u těch, kteří ji znají.

Graf 5

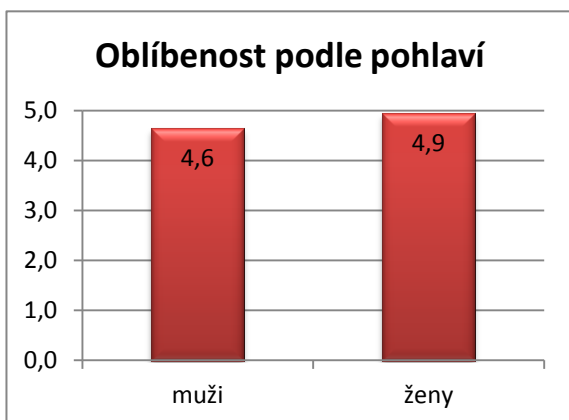

Graf 5 znázorňuje, jak se píseň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. Hranost písňe odpovídá hodnotám znalosti písňe v grafu 4.

928 – Učiň mě, Pane, nástrojem

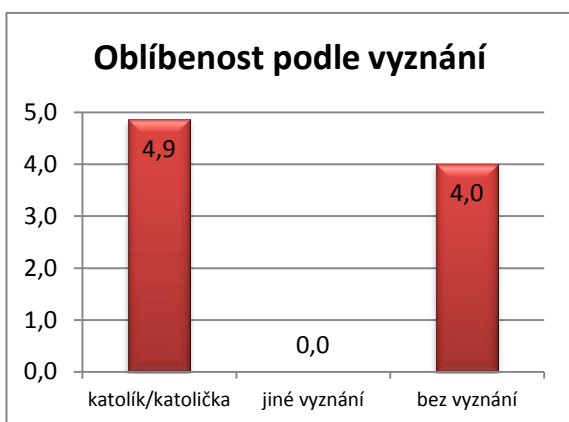
V dotazníku pro laiky ohodnotilo tuto píseň celkem 59 respondentů ze 70. V dotazníku pro varhaníky označilo 52 varhaníků z celkových 83, že tuto píseň hrají.

Graf 1

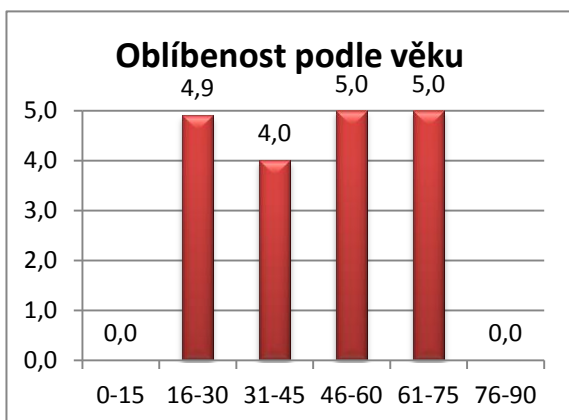
Graf 1 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na muže a ženy. Z grafu vyplývá, že je u žen oblíbenější než u mužů, ale jen o 0,3%. Tato píseň je nejoblíbenější ze všech písní od profesora Petra Ebena uvedených v Kancionálu.

Graf 2

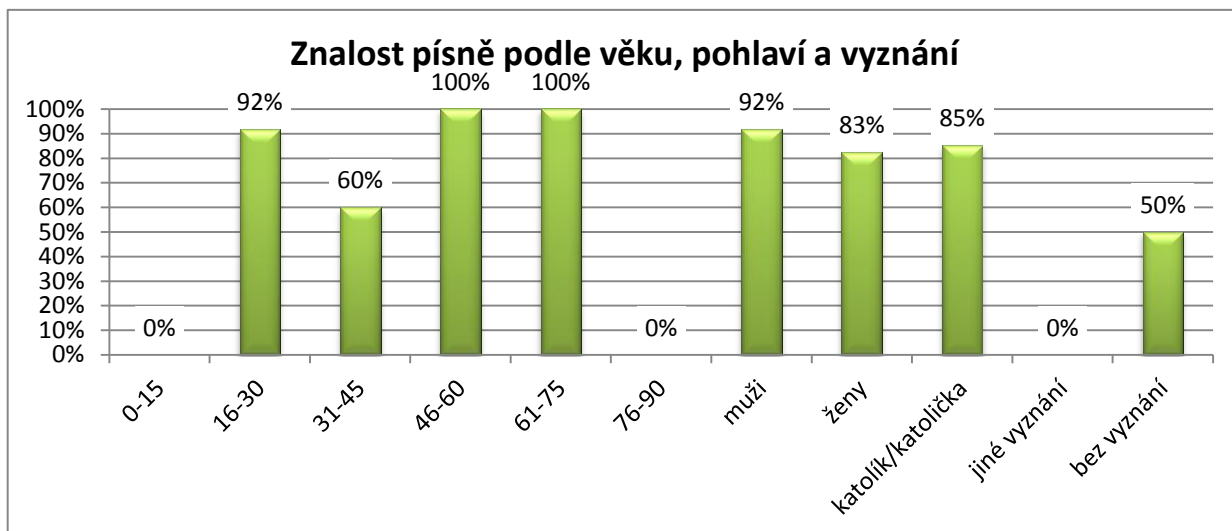
Graf 2 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů na katolík/katolička, jiné vyznání a bez vyznání. Jiného vyznání nebyl žádný dotazovaný, a tak jsou sloupečky jen dva. Sloupeček bez vyznání není příliš objektivní, protože je vyhodnocen z pouhého jednoho dotazníku.

Graf 3

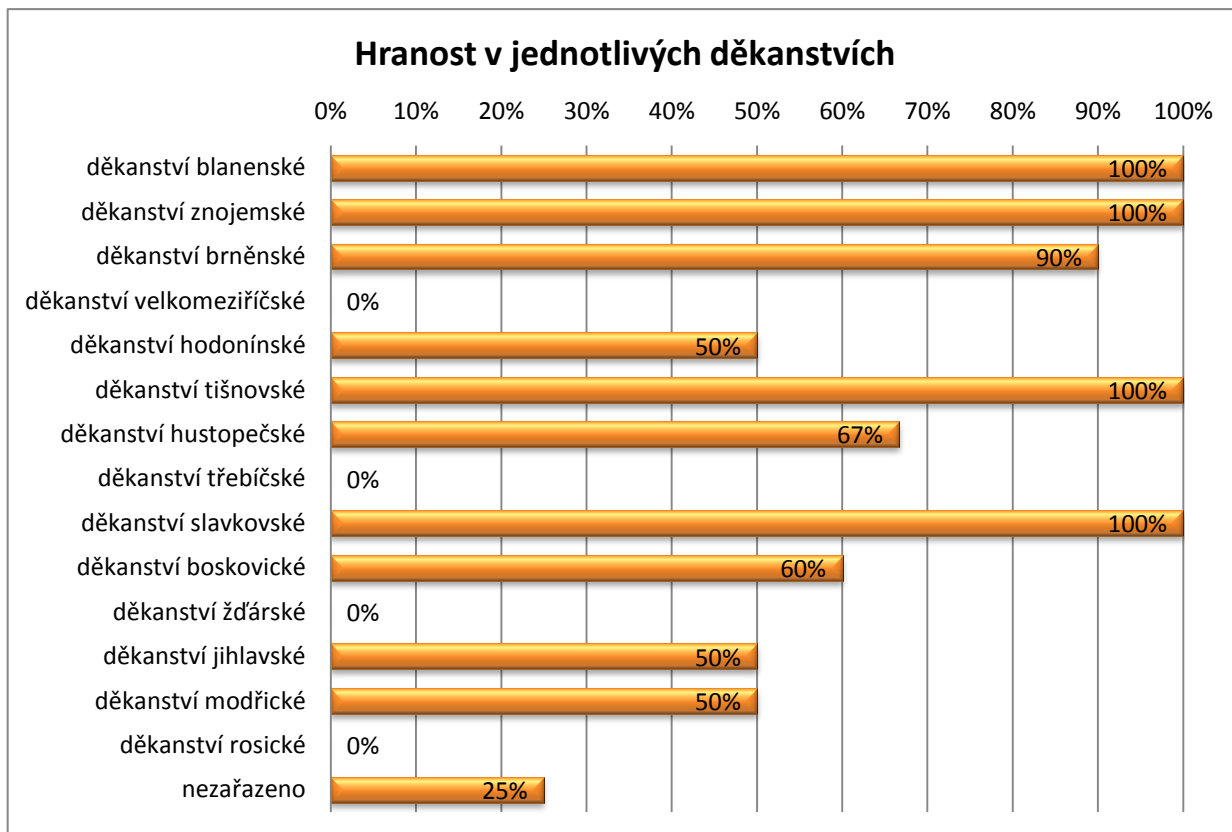
Graf 3 znázorňuje oblíbenost písně podle rozdělení respondentů dle věku do kategorií 0-15; 16-30; 31-45; 46-60; 61-75; 76-90. Nepodařilo se mi získat odpovědi od všech věkových skupin, a proto mám vyhodnocen pouze věk 16-75 let. Ve všech věkových kategoriích získala píseň jedno z nejvyšších bodových ohodnocení, mírný pokles jsem zaznamenala pouze u věkové kategorie 31-45 let.

Graf 4

Graf 4 znázorňuje znalost písně u laiků. Podle výsledku dotazníku je tato píseň druhou nejznámější písní profesora Petra Ebena v Kancionálu.

Graf 5

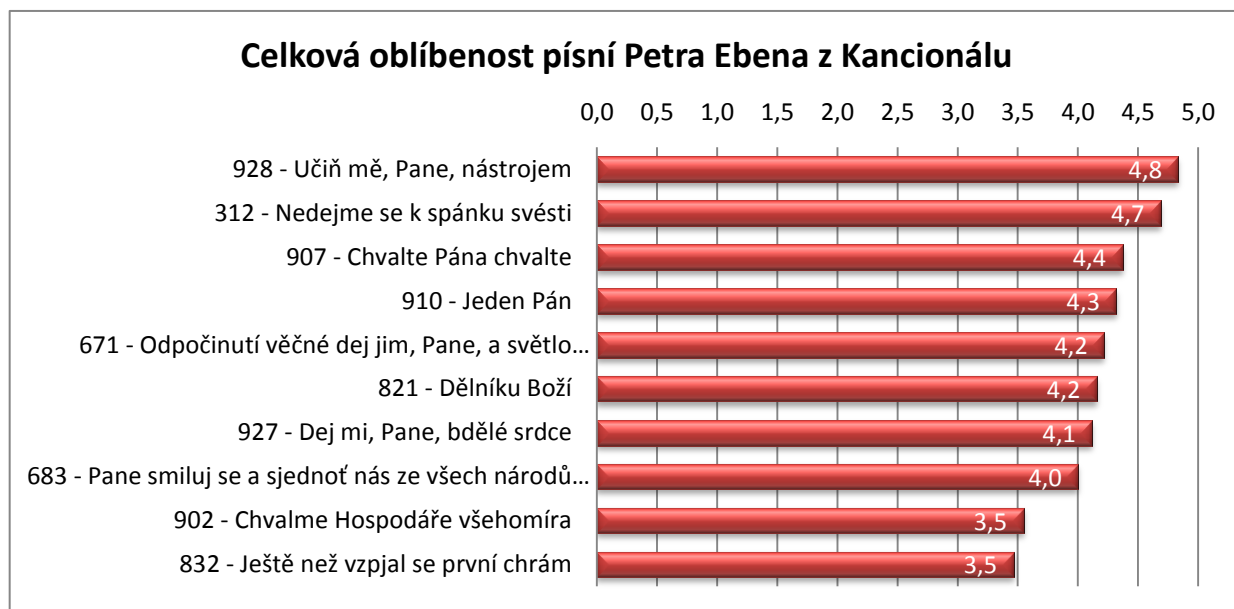

Graf 5 znázorňuje, jak se píseň hraje v jednotlivých děkanstvích brněnské diecéze. Je zastoupena vysokými hodnotami takřka u všech děkanství. Je třetí nejhranější z písní profesora Petra Ebena v Kancionálu.

Celkové vyhodnocení písní profesora Petra Ebena v Kancionálu

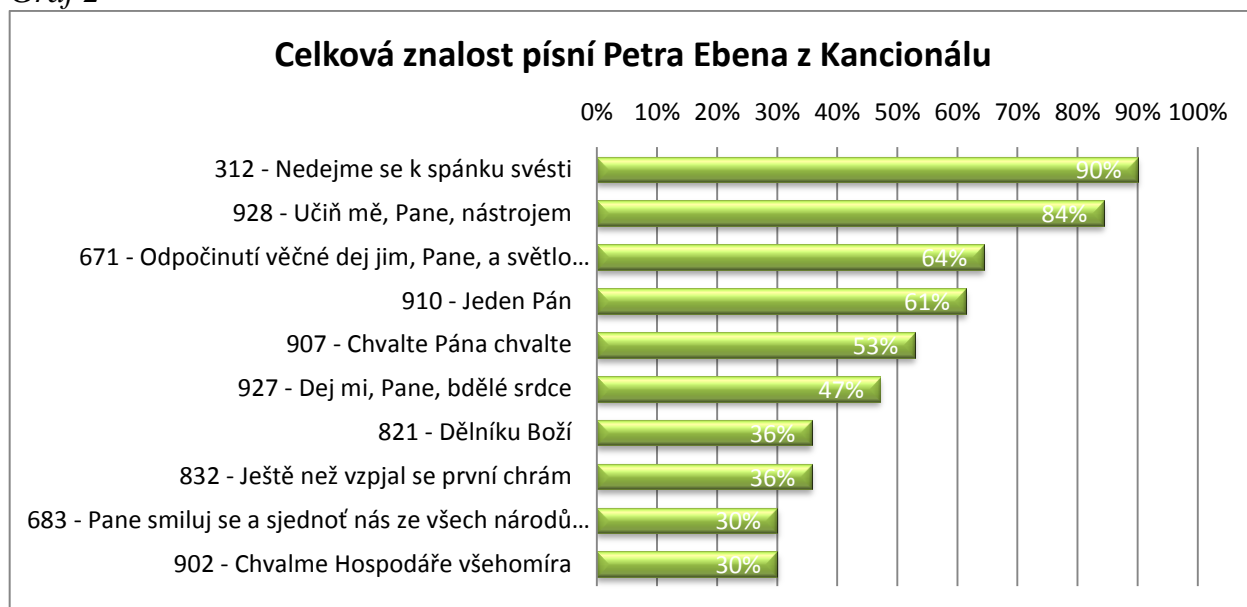
Tato část spojuje výsledky jednotlivých písní ze všech děkanství dohromady a vytváří nám tak celkový pohled na jejich oblíbenost, znalost a hranost v brněnské diecézi. Porovnáním, těchto grafů pak můžeme zjistit jednotlivé vazby a provázanost těchto jevů, což nám může posloužit jako podklad pro další plánování a směřování liturgické hudby profesora Petra Ebena v brněnské diecézi.

Graf 1

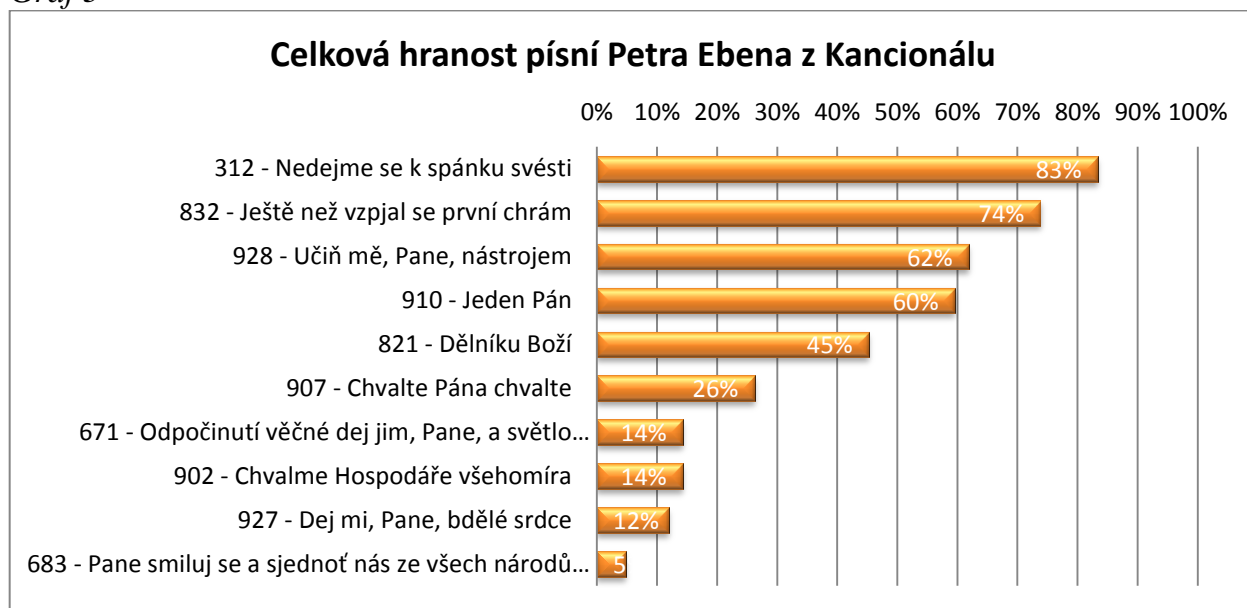
Graf 1 znázorňuje celkovou oblíbenost písní bez rozdělení respondentů. Nejoblíbenější se stala píseň „UČIŇ MĚ, PANE NÁSTROJEM“ a hned v závěsu za ní se umístila píseň „NEDEJME SE K SPÁNKU SVĚSTI“. Prostřední skupinu písní tvoří s nepatrnými rozdíly písně: CHVALTE PÁNA, CHVALTE; JEDEN PÁN; ODPOČINUTÍ VĚČNÉ DEJ JIM, PANE, A SVĚTLO ...; DĚLNÍKU BOŽÍ; DEJ MI, PANE, BDĚLÉ SRDCE; PANE SMILUJ SE A SJEDNOŤ NÁS ZE VŠECH NÁRODŮ... Na posledním místě skončily dvě písně, a to: CHVALTE HOSPODÁŘE VŠEHOMÍRA a JEŠTĚ NEŽ VZPJAL SE PRVNÍ CHRÁM.

Graf 2

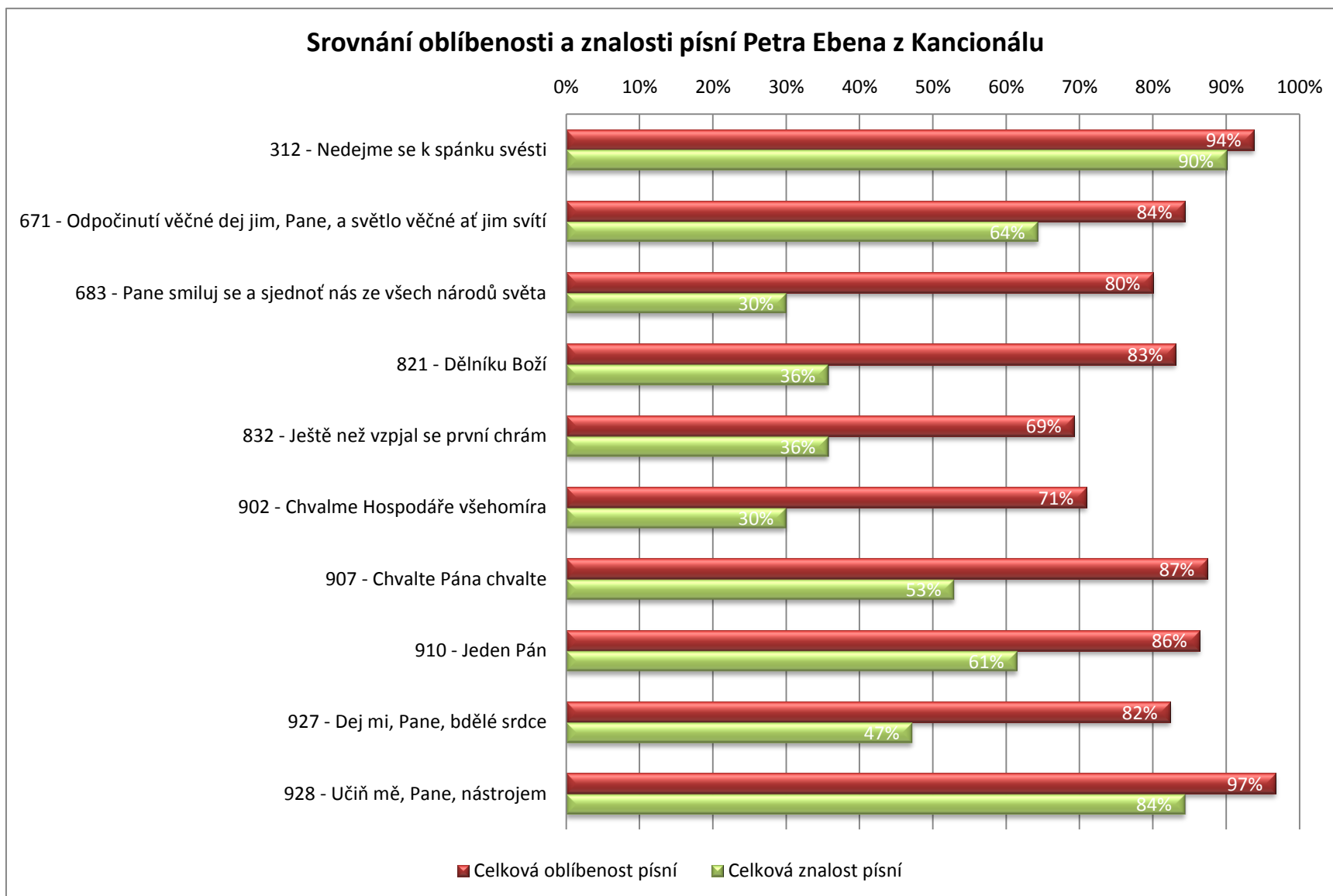
Graf 2 znázorňuje celkovou znalost písní bez rozdělení respondentů. Nejznámější písní je píseň NEDEJME SE K SPÁNKU SVĚSTI, kterou znalo 90% dotázaných. Nejméně známé jsou písně: PANE SMILUJ SE A SJEDNOŤ NÁS ZE VŠECH NÁRODŮ a CHVALME HOSPODÁŘE VŠEHOMÍRA, které znalo pouze 30% dotázaných. Ostatní písně se umístily mezi tyto mylníky.

Graf 3

Graf 3 znázorňuje celkovou hranost písní v brněnské diecézi. Z výsledků dotazníků vyplývá, že se všechny písně hrají v brněnské diecézi. Nejhranější píseň, a to s 83%, je píseň NEDEJME SE K SPÁNKU SVĚSTI. Nejméně hraná píseň, a to s pouhými 5%, je píseň PANE SMILUJ SE A SJEDNOŤ NÁS ZE VŠECH NÁRODŮ. Jak vyplynulo z grafu 2, tak tato píseň není ani moc známá mezi věřícím. Překvapivý výsledek v porovnání hranosti se znalostí má píseň JEŠTĚ NEŽ VZPJAL SE PRVNÍ CHRÁM, která v hranosti obsadila druhé místo, přesto však u lidí není moc známá.

Graf 4

Graf 4 srovnává celkovou oblíbenost se znalostí písní u laiků v brněnské diecézi. Z výsledků dotazníků vyplývá, že nejvíce oblíbené písně jsou také nejvíce známé.

Nejzajímavější je rozdíl u písně PANE, SMILUJ SE A SJEDNOŤ NÁS ZE VŠECH NÁRODŮ, která je velmi oblíbená, ale mnoho respondentů ji neznalo. Myslím si, že by u ní stálo za zvážení častější hraní. V hranosti získala také pouhých 5% (graf 3), což je takřka nehratelnost.

Velkého rozdílu dosáhly i písně DĚLNÍKU BOŽÍ a CHVALTE HOSPODÁŘE VŠEHOMÍRA.

U žádné písně však nevyplývalo, že by byla méně oblíbená, a přesto velmi známá. Z toho lze usoudit, že v brněnské diecézi je poměrně vyvážené, co se hraje a co má oblibu u lidí.

Vyhodnocení:

Cílem bylo potvrdit, že hranost písní má vliv na jejich znalost u laiků. Z odpovědí vyplývá, že u většiny písní má na jejich znalost opravdu vliv to, zda jsou hrané. Tento výsledek však není absolutní. Nepotvrdilo se to u písní: ODPOČINUTÍ VĚČNÉ DEJ JIM, PANE, A SVĚTLO ...; CHVALTE PÁNA, CHVALTE; DEJ MI PANE BDĚLÉ SRDCE; PANE, SMILUJ SE A SJEDNOŤ NÁS ZE VŠECH NÁRODŮ..., kde je znalost větší než hranost. Zůstává otázkou, kde se lidé s těmito písněmi seznámili. Zdali jim tyto písně zprostředkovaly jiné diecéze nebo si je soukromě prozpěvují.

Z výzkumu vyplynul i opačný jev – že i přesto, že je píseň JEŠTĚ NEŽ VZPJAL SE PRVNÍ CHRÁM hojně hraná (získala 74%, čímž se umístila na druhém místě), tak tuto píseň za známou ohodnotilo jen 36% laiků.

Dalším z mých cílů bylo porovnat, co varhaníci hrají za písně při bohoslužbě, s tím, co mají laikové rádi. Obě tyto proměnné se takřka kopírují, z čehož plyne, že v brněnské diecézi se hrají Ebenovy písně v takové četnosti, jaká je jejich oblíbenost.

Následujícím cílem bylo najít písně, které jsou oblíbené u laiků a v některých děkanstvích nejsou hrané a opačně. Celkově nejoblíbenější písní je píseň UČIŇ MĚ, PANE, NÁSTROJEM, avšak tato píseň se podle výsledků nehraje hned ve čtyřech děkanstvích, a to v děkanství velkomeziříčském, děkanství třebíčském, děkanství žďárském a děkanstvím rosickém. Velmi překvapivé zjištění je u písně CHVALTE PÁNA, CHVALTE, která obsadila třetí místo v oblíbenosti, přesto že se nehraje v osmi dotazovaných děkanstvích. Jsou to tato děkanství: děkanství hodonínské, děkanství tišnovské, děkanství hustopečské, děkanství třebíčské, děkanství žďárské, děkanství jihlavské, děkanství modřické a děkanství rosické. I píseň JEDEN PÁN,

která se těší u laiků velké oblibě, se nehraje ve třech děkanstvích. Jsou to tato děkanství: děkanství velkomeziříčské, děkanství žďárské a děkanství rosické. Naopak píseň JEŠTĚ NEŽ VZPJAL SE PRVNÍ CHRÁM, která je mezi lidmi nejméně oblíbená, se nehraje pouze ve dvou děkanstvích. Jedná se o tato děkanství: děkanství třebičské a děkanství rosické.

Posledním cílem bylo zjistit, jestli na oblíbenost písně má vliv věk, pohlaví, vyznání či vztah k hudbě. Nejprve se zaměříme na vliv věku. U naprosté většiny písní se zvyšuje jejich oblíbenost s rostoucím věkem respondentů. Důvodem tohoto výsledku může být nutnost pochopení Ebenovy hudby s určitou znalostí a zkušeností v hudbě, kterou samozřejmě člověk získává spolu s věkem. Další důvod může být to, že starší lidé jsou vyzrálejší, a tak vděčněji a pokorněji přijímají práci druhých. Výjimkou, potvrzující toto pravidlo vzestupné oblíbenosti v závislosti na zvyšujícím se věku, je píseň CHVALME HOSPODÁŘE VŠEHOMÍRA, která nezískala body oblíbenosti u věkové skupiny 46-60 let. Z grafu znalosti je patrné, že tato věková skupina tuto píseň nezná, a to zřejmě způsobilo tento pokles v hodnocení.

Z dotazníků vyplynulo, že pohlaví na oblíbenost nemá vliv. Obě pohlaví hodnotila písně blízkými hodnotami. Vliv vyznání se nepodařilo zjistit, protože 97,2% dotázaných uvedlo, že jsou katolíci. Zbývající 2,8% uvedlo, že je bez vyznání. Dá se tedy říci, že výsledek je vztažený pouze na lidi hlásící se ke katolické církvi. Všichni respondenti označili svůj vztah k hudbě za kladný, a tak nelze ani z této kategorie cokoli usuzovat.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce na téma „Petr Eben a uplatnění jeho liturgické hudby v brněnské diecézi“ bylo představit skladatele Petra Ebena, jeho osobnost a vše, co utvářelo jeho život a vepsalo se do jeho díla, které je uznávané nejen u nás, ale i ve světě. Profesor Petr Eben nebyl jen skvělým skladatelem, ale také velmi věřícím člověkem, a tak pochopitelně zanechal velké množství duchovní hudby. Její část – liturgická hudba, je hojně hraná při liturgii a tato práce zprostředkovává náhled na uplatnění právě této jeho liturgické hudby v brněnské diecézi, a to jak z pohledu odborníků (varhaníků), tak z pohledu laiků. Oba tyto pohledy jsou zkonfrontovány a srovnány.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou.

První kapitola s názvem „Petr Eben“ pojednává o skladateli Petru Ebenovi. – co pro něj znamenalo být skladatelem. Další část první kapitoly s názvem „Život profesora Petra Ebena“ uvádí jeho základní životopisné údaje a seznamuje čtenáře s jeho tvorbou a dílem v průběhu jeho života. Je zde představena rodina, z které vyšel, jeho dětství, dospívání, první lásky i zážitky z koncentračního tábora. Věnuje se také jeho rodině, kterou založil, a profesním úspěchům, kterých docílil. Dále popisuje, odkud skladatel čerpal sílu, lásku k Bohu a inspiraci. Dále následuje část první kapitoly s názvem „Charakteristika díla Petra Ebena“, která popisuje přístup profesora Petra Ebena k tvorbě. Velmi dobře věděl, že vše, co člověk má, nemá ze sebe, ale od Boha, a za dar skladby byl velmi vděčný. Přistupoval k němu s obrovskou pokorou a zodpovědností. Přirovnal ho k dítěti, které je také darem rodičům od Pána a za které nesou zodpovědnost. Toto dítě je jim tedy propůjčeno a není jejich dílem či majetkem. Rodiče pak za toto dítě nesou zodpovědnost.

Tato část popisuje rozdělení života skladatele do tří fází podle pana Ebena. Dále je zde nastíněn jeho rukopis, mistrná práce s texty a již ověřenými melodiemi, reakce na ostatní hudební směry a práce s dosud nepoužitými formálními principy. Dále pak způsob, kterým čerpal z gregoriánského chorálu, historických období, míst, kde žil, i situací, které prožil.

Třetí část první kapitoly s názvem „Liturgická hudba Petra Ebena“ je rozdělena do dvou oddílů. První obecně uvádí do této problematiky a okolností, které ovlivnily duchovní život skladatele Petra Ebena. Druhý pak pojednává konkrétně přímo

o jeho práci v liturgické hudbě, o konkrétních skladbách, za jakým účelem vznikly a proč jsou zkomponovány takovým či jiným způsobem.

Poslední část první kapitoly se jmenuje „Petr Eben očima jeho osobní asistentky a jeho dalších interpretů“. Nejdlejší rozhovor mi poskytla jeho osobní asistentka a sopránová zpěvačka Karlínského divadla Eliška Prokschová. Byla tak laskavá, že mi poskytla mnoho materiálů a přijela na výstavu o Petru Ebenovi. Z jejího vyprávění jsem se utvrdila v tom, že skladatel Petr Eben byl nesmírně laskavým, pokorným a dobrým člověkem, který i přes svůj obrovský talent a pílil si nepřestal být vědom, že je Božím služebníkem spolu s ostatními. Měl vřelý vztah k Bohu, lidem a hudbě.

Rozhovor s varhanicí paní Alenou Lavičkovou z farnosti Drásov je více zaměřen na její interpretaci jeho díla při bohoslužbě. Z jejich slov však lze také vyčíst její kladný postoj k Ebenově práci a hudbě.

Druhá kapitola nese název „Liturgická hudba“. Tato kapitola upřesňuje pojem liturgická hudba, popisuje, jaká je její úloha v životě každého člověka a jakým vývojem prošla. Více jsem se zastavila u žalmů a židovského chápání těchto modliteb. Poznání židovství, ze kterého naše náboženství vyšlo, je velmi důležité pro porozumění, proč určité věci v hudbě mají určitou podobu a obsah. Dále je zde vysvětlen rozdíl mezi synagogální liturgií a chrámovou liturgií. Následující část patří prvotní církvi a vývoji liturgické hudby až do dnešní doby.

Třetí kapitolou s názvem „Výzkum – uplatnění liturgické hudby profesora Petra Ebena v brněnské diecézi“ se dostáváme do praktické části diplomové práce.

První dvě kapitoly představily profesora Petra Ebena a liturgickou hudbu. Třetí kapitola tyto dvě části propojuje a reflektuje je s jejich využitím v brněnské diecézi. Jejím úkolem bylo popsat ohlas jak u varhaníků, tak u laiků a oba tyto pohledy zkonfrontovat.

První část třetí kapitoly nás uvádí do celé problematiky. Představuje jednotlivé cíle a postupy, kterými se k nim ubíralo. Je zde představen dotazník a spektrum respondentů, kteří byli požádáni o jeho vyplnění.

První část třetí kapitoly s názvem „Analýza vyplněných dotazníků“ slouží pro přehled o vyplněných dotaznících, a to jak od laiků, tak dotazníků pro varhaníky brněnské diecéze. Statistika vyplněných dotazníků je pak přehledně znázorněna koláčovými grafy v hodnotě procent. V této části se má očekávání docela splnila.

Vzhledem k tomu, že je v církvi více žen, tak i dotazník vyplnilo více žen než mužů. Návratnost dotazníků byla dobrá. Největší věkovou skupinou bylo 16-30 let, což jsem také čekala vzhledem k tomu, že i já spadám do této věkové kategorie, a tak většina mých známých je podobného věku. Dále to bylo ovlivněno místem, kde se konala výstava o Petru Ebenovi, na níž byla také část dotazníků vyplněna (Kostel Nanebevzetí Panny Marie je studentským kostelem). Výsledek otázky vztahu k hudbě mě překvapil, protože jsem zde nečekala 100% označení odpovědi kladný. Když jsem tvořila dotazník, měla jsem na mysli spíše rozdělení respondentů na hudebníky dle pokročilosti, ať už pasivní či aktivní. Zvolení možností odpovědi kladný, neutrální a záporný nebyl nejvhodnější a dnes bych tuto otázku formulovala jinak.

Co se týká dotazníků pro varhaníky, tak mě velmi mile překvapila jejich návratnost. A to z toho důvodu, že většinou se mi nepodařilo získat přímo e-mail na varhaníka a o vyplnění dotazníku jsem žádala přes další osobu (kněze, správce internetových stránek dané farnosti). Vrátilo se mi neuvěřitelných 61 dotazníků, což je 95%. Milý výsledek výzkumu byl také ten, že se ordinárium Petra Ebena hraje v 62,79% brněnské diecéze.

Druhá část třetí kapitoly s názvem „Ordinária“ vyhodnocuje výsledky, které se týkají nejčastěji čtyř hraných ordinárií v brněnské diecézi, a to ordinárium Petra Ebena, ordinárium Karla Břízy, ordinárium Josefa Olejníka, ordinárium Zdeňka Pololáníka. Mezi laiky získalo největší oblibu ordinárium Petra Ebena. Tento výsledek mohl být způsoben tím, že je měli v nejčerstvější paměti spolu s osobou Petra Ebena, pokud vypsali svůj dotazník na výstavě o něm. Takřka stejné oblíbenosti dosáhlo ordinárium Josefa Olejníka. Oproti tomu z dotazníků pro varhaníky vyplynulo, že z 64% se v brněnské diecézi hraje ordinárium Karla Břízy. Myslím si, že podle celkem vyrovnané oblíbenosti ordinárií u laiků by stálo varhaníkům za zvážení, zdali více nepoužívat díla všech skladatelů a neupínat se jen na jednoho. Také by tento náhled do této problematiky mohl pomoci varhaníkům v přehledu, jaký výběr ordinárií volí jejich kolegové. Možná by stálo za zvážení udělat průzkum všech diecézí a porovnat diecéze mezi sebou.

Třetí část třetí kapitoly s názvem „Písň profesora Petra Ebena v Kancionálu“ popisuje výsledky, které se týkají znalosti, oblíbenosti a hranosti písni Petra Ebena, které jsou uvedeny v Kancionálu, a to jak u laiků, tak u varhaníků. Mezi laiky

získala největší oblibu píseň „UČIŇ MĚ, PANE, NÁSTROJEM“ a hned v závěsu za ní se umístila píseň „NEDEJME SE K SPÁNKU SVĚSTI“, která obsadila zároveň první příčku ve znalosti laiků a v hranosti u varhaníků.

Prostřední skupinu písní v oblíbenosti s nepatrnými rozdíly tvoří písně: CHVALTE PÁNA, CHVALTE; JEDEN PÁN; ODPOČINUTÍ VĚČNÉ DEJ JIM, PANE, A SVĚTLO...; DĚLNÍKU BOŽÍ; DEJ MI, PANE, BDĚLÉ SRDCE; PANE, SMILUJ SE A SJEDNOŤ NÁS ZE VŠECH NÁRODŮ...

Na posledním místě skončily dvě písně, a to JEŠTĚ NEŽ VZPJAL SE PRVNÍ CHRÁM a CHVALTE HOSPODÁŘE VŠEHOMÍRA, která je u laiků také nejméně známá.

Z výsledků dotazníků vyplývá, že nejvíce oblíbené písně jsou také nejvíce známé. Nejzajímavější je rozdíl u písně PANE, SMILUJ SE A SJEDNOŤ NÁS ZE VŠECH NÁRODŮ, která je velmi oblíbená, ale mnoho respondentů ji neznalo. Myslím si, že by u ní stálo za zvážení, jestli ji častěji nehrávat. Celkově však lze říci, že v brněnské diecézi je poměrně vyváжено to, co se hraje a co má oblibu u lidí.

Otázkou však zůstává, jakým směrem se budou nadále ubírat jednotliví varhaníci, což zároveň záleží na tom, jak s nimi budou laikové spolupracovat a jakým směrem se bude vyvíjet celá liturgická hudba v brněnské diecézi.

Literatura:

1. *Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona*, Česká biblická společnost 1995, ISBN 80-85810-08-05
2. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2002, ISBN 80-7192-438-5
3. *Katechismus katolické církve*, Zvon, Praha 1995, ISBN 80-7113-132-6
4. VONDROVICOVÁ KATEŘINA, *Petr Eben*, Panton s.r.o. Praha 1995, ISBN 35-007-95
5. VÍTOVÁ EVA, *Petr Eben: sedm zamyšlení nad životem a dílem*, Baronet a.s. Praha 2004, ISBN 80-7214-743-9
6. KUNETKA FRANTIŠEK, *Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii*, Matice cyrilometodějská, Olomouc 1999, ISBN 80-7266-027-6
7. POSPÍŠIL, CTIRAD VÁCLAV, *Jako v nebi, tak i na zemi: náčrt trinitární teologie*, 1. vyd. Praha: Krystal OP 2007 ISBN 9788071951230
8. *O směřování katecheze v dnešní době. Národní text pro směřování katecheze ve Francii a principy její organizace*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2008, ISBN 978-80-7195-221-3
9. *Kancionál: Společný zpěvník českých a moravských diecézí*, Praha 1990
10. VÁŇOVÁ HANA – SKOPAL JIŘÍ, *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*, Praha 2007, ISBN 978-80-246-1367-3
11. ČERNÝ MIROSLAV, *Kapitoly z metodologie hudební vědy*, Olomouc 1998, ISBN 80-7067-914-X
12. POSPÍŠIL JIŘÍ, ROUBALOVÁ MARCELA, *Mládež a hodnoty 2007: Výchova k hodnotám v kontextu pluralitní a multikulturní společnosti*, Olomouc 2008, ISBN 978-80-244-2142-1

Internetové zdroje:

<http://www.cho.cz/clanky/Modlitba-chval-v-Pismu.html>
<http://cs.wikipedia.org>
http://coena.edunix.cz/Members/grombi/diplo_il2.pdf
<http://www.gregoriana.cz/cs/david-eben>
<http://www.violinschool.eu/download/dejinyhudby/Slovnicek.pdf>
http://coena.edunix.cz/Members/grombi/diplo_il2.pdf
<http://www.christnet.cz>
<http://coena.edunix.cz/Members/grombi/vik/vikprace.pdf>
<http://www.cho.cz/clanky/Modlitba-chval-v-Pismu.html>
http://www.sdh.cz/sdh_htm/archiv/predpisyn.htm
http://www.sdh.cz/sdh_htm/archiv/mus-sac.htm#nahoru
<http://zivotopis.osobnosti.cz/petr-eben.php>
<http://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/106218-petr-eben.html>

Seznam zkratek:

Písmo svaté

Starý zákon

Ex Druhá Mojžíšova (Exodus)

Dt Pátá Mojžíšova (Deuteronomium)

Neh Nehemiáš

Ž Žalmy

Nový zákon

Ef Efezským

Ko Koloským

Seznam grafů:

Analýza vyplněných dotazníků

Dotazníky pro laiky:

Graf 1 - Rozdělení podle použitelnosti dotazníku pro výzkum

Graf 2 - Rozdělení podle pohlaví dotazovaných

Graf 3 - Rozdělení podle věku dotazovaných

Graf 4 - Rozdělení respondentů podle místa bydliště

Graf 5 - Rozdělení podle vyznání dotazovaných

Graf 6 - Rozdělení podle vztahu k hudbě

Dotazníky pro varhaníky:

Graf 1- Prozkoumané farnosti

Graf 2 - Prozkoumaná děkanství

Graf 3 - Hranost ordinária Petra Ebena

Ordinária

Ordinária – Petra Ebena, Karla Břízy, Josefa Olejníka a Zdeňka Pololánika

Graf 1- Oblíbenost podle pohlaví

Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání

Graf 3 - Oblíbenost podle věku

Graf 4 - Celková oblíbenost ordinárií

Graf 5 - Znalost podle pohlaví

Graf 6 - Znalost podle vyznání

Graf 7- Znalost podle věku

Graf 8 - Celková znalost ordinárií

Graf 9 - Hranost ordinárií

Graf 10 - Celková hranost ordinárií

Graf 11 - Srovnání oblíbenosti a znalosti ordinárií

Graf 12 - Srovnání hranosti a znalosti ordinárií

Písně profesora Petra Ebena v Kancionálu

312 – Nedejme se k spánku svěsti

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlav

Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání

Graf 3 - Oblíbenost podle věku

Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání

Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

671 – Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlav

Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání

Graf 3 - Oblíbenost podle věku

Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání

Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

683 – Pane, smiluj se a sjednot' nás ze všech národů světa

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlav

Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání

Graf 3 - Oblíbenost podle věku

Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání

Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

821 – Dělníku Boží

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlaví

Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání

Graf 3 - Oblíbenost podle věku

Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání

Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

832 – Ještě než vzpjal se první chrám

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlav

Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání

Graf 3 - Oblíbenost podle věku
Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání
Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

907 – Chvalte Pána, chvalte

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlav
Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání
Graf 3 - Oblíbenost podle věku
Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání
Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

910 – Jeden Pán

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlav
Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání
Graf 3 - Oblíbenost podle věku
Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání
Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

927 – Dej mi, Pane, bdělé srdce

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlav
Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání
Graf 3 - Oblíbenost podle věku
Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání
Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

928 – Učiň mě, Pane, nástrojem

Graf 1 - Oblíbenost podle pohlav
Graf 2 - Oblíbenost podle vyznání
Graf 3 - Oblíbenost podle věku
Graf 4 - Znalost písně podle věku, pohlaví a vyznání
Graf 5 - Hranost v jednotlivých děkanstvích

Celkové vyhodnocení písní profesora Petra Ebena v Kancionálu

Graf 1 - Celková oblíbenost písní Petra Ebena z Kancionálu

Graf 2 - Celková znalost písní Petra Ebena z Kancionálu

Graf 3 - Celková hranost písní Petra Ebena z Kancionálu

Graf 4 - Srovnání oblíbenosti a znalosti písní Petra Ebena z Kancionálu

Seznam příloh:

- Obrázek 1: Pozvánka na výstavu o Petru Ebenovi
- Obrázek 2 – Fotografie z výstavy č.1
- Obrázek 3 – Fotografie z výstavy č.2
- Obrázek 4 – Fotografie z výstavy č.3
- Obrázek 5 – Fotografie z výstavy č.4
- Obrázek 6 – Fotografie z výstavy č.5
- Obrázek 7 – Fotografie z výstavy č.6
- Obrázek 8 – Fotografie z výstavy č.7
- Obrázek 9 – Fotografie z výstavy č.8
- Obrázek 10 – Panel č.1 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 11 – Panel č.2 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 12 – Panel č.3 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 13 – Panel č.4 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 14 – Panel č.5 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 15 – Panel č.6 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 16 – Panel č.7 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 17 – Panel č.8 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 18 – Panel č.9 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 19 – Panel č.10 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 20 – Panel č.11 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 21 – Panel č.12 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 22 – Panel č.12 z výstavy o Petru Ebenovi
- Obrázek 23 – Dotazník pro varhaníky
- Obrázek 24 – Dotazník pro laiky

PŘÍLOHY

Obrázek 1: Pozvánka na výstavu o Petru Ebenovi

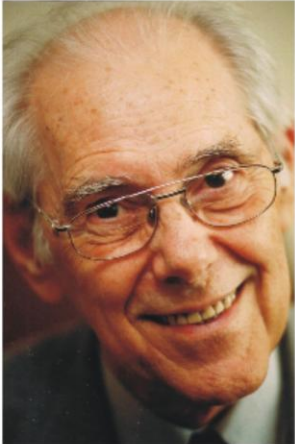
PETR EBEN

Zveme Vás na výstavu o skladateli profesoru Petru Ebenovi, která se uskuteční **v Brně 15. 11. 2010 v aule Martina Středy**.
(Vstup z lodí kostela Nanebevzetí Panny Marie, ulice Jezuitská, za oltářem doleva.)

Začátek **ve 20:00 hod.** Vstup volný.

Kromě fotografií si zde budete moci poslechnout jeho hudbu a dozvědět se něco o jeho životě od současné mezzosopránistky Karlínského divadla Elišky Prokschové, která od roku 2005 o něj pečovala.

Bude připravené i pohoštění, tak přijďte zavzpomínat na osobnost soudobé české i světové hudby!

Obrázek 2 – Fotografie z výstavy č.1

Obrázek 3 – Fotografie z výstavy č.2

Obrázek 4 – Fotografie z výstavy č.3

Obrázek 5 – Fotografie z výstavy č.4

Obrázek 6 – Fotografie z výstavy č.5

Obrázek 7 – Fotografie z výstavy č.6

Obrázek 8 – Fotografie z výstavy č.7

Obrázek 9 – Fotografie z výstavy č.8

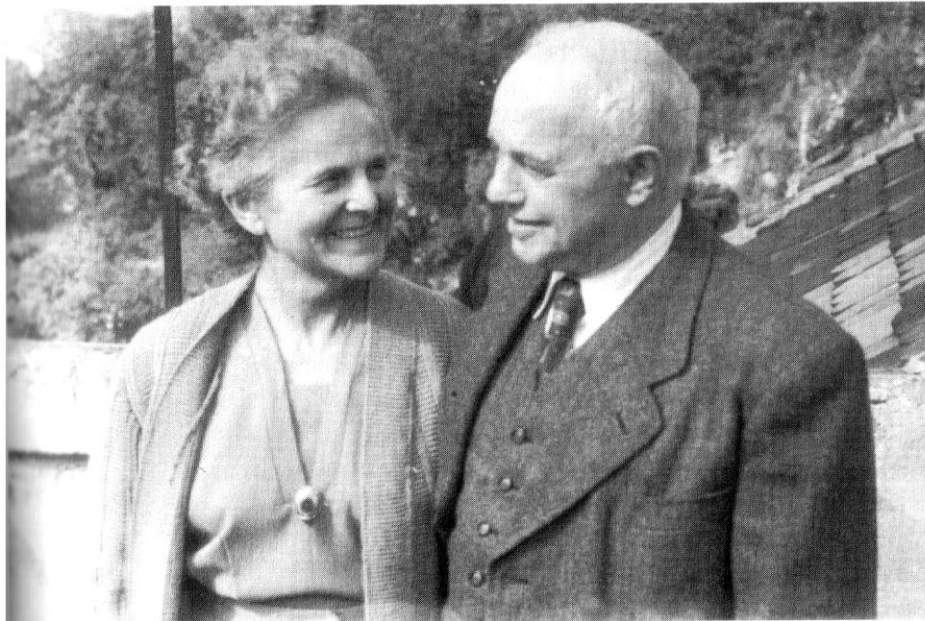

Obrázek 10 – Panel č.1 z výstavy o Petru Ebenovi

ŽIVOT PETRA EBENA

22. 1. 1929 NAROZEN V ŽEMBERKU
1939 - 44 REÁLNÉ GYMNÁZIUM V ČESKÉM KRUMLOVĚ
1944 Z RASOVÝCH DŮVODŮ NUCEN OPUSTIT GYMNÁZIUM
1945 KONCENTRAČNÍ TÁBOR BUCHENWALD
1950 - 54 AMU, KLAVÍR, PROFESOR FRANTIŠEK RAUCH
1952 - 54 AMU, SKLADBA, PROFESOR PAVEL BOŘKOVEC
1953 SŇATEK SE ŠÁRKOU HURNÍKOVOU
1954 NAROZEN SYN KRYŠTOF
1954 - 55 EXTERNÍ LEKTOR AMU
1955 DRAMATURG HUDEBNÍHO VYSÍLÁNÍ ČT
1955 - 90 KATEDRA HUDEBNÍ VĚDY FF UK
1957 NAROZEN SYN MAREK
1965 NAROZEN SYN DAVID
1978 - 9 HOSTUJÍCÍM PROFESOREM SKLADBY
V MANCHESTERU, ROYAL NOTHER COLLEGE OF MUSIC
1989 ZASLOŽILÝ UMĚLEC
1990 - 92 PŘEDSEDA VÝBORU MEZINÁRODNÍHO HUDEBNÍHO
FESTIVALU PRAŽSKÉ JARO
1990 NÁRODNÍ CENA ZA SKLADBU JOB
1990 DOCENT NA KATEDŘE SKLADBY AMU
1991 - 94 PROFESOR NA KATEDŘE SKLADBY AMU
1991 RYTÍŘ UMĚNÍ
1992 ČESTNÁ PROFESURA V MANCESTRU
1994 ČESTNÝ DOKTORÁT UK
1994 ŘÁD SV. CYRILA A METODĚJE UDĚLENÝ BISKUPSKOU
KONFERENCÍ
2001 CENA BISKUPSKÉ KONFERENCE V MAINZU
2002 MEDAILE ZA ZÁSLUHY (STÁTNÍ VYZNAMENÁNÍ UDĚLENÉ
PREZIDENTEM VÁCLAVEM HAVLEM 28. ŘÍJNA)
24. 10. 2007 ZEMŘEL V PRAZE

Obrázek 11 – Panel č.2 z výstavy o Petru Ebenovi

RODIČE MARIE A VILÉM EBENOVÍ, ASI POLOVINA 50. LET

Republika Československá	Diecéze královéhradecká
Politický okres: <i>Lambark</i>	Křesťanský úřad: <i>Lambark</i>
Soudní okres: <i>Lambark</i>	Okr. <i>XV</i>
Místo narození: <i>Lambark</i>	Uč. <i>—</i>
Číslo domku: <i>671</i>	Uč. <i>271</i>

Křestní list.

Čís. 228	
narození	<i>20. ledna 1929. Vzhledem k tomu, že dítě bylo narozeno v době, kdy nebyl v úřadě žádný duchovní, bylo křtěno v úřadě dne 20. února 1929. Dvaleté dítě.</i>
Jméno dítěte	<i>Petr Antonín Eben</i>
Náboženská	<i>římsko-katolická</i>
Parod	<i>manuclská</i>
Otec	<i>Vilém Eben, narozen 18. listopadu 1876, manželka Marie Ebenová, narozená Kozová, narozená 20. srpna 1887, oba v Lambarku. Otec byl zaměstnán jako dělník v továrně na sklo v Lambarku. Matka byla zaměstnána jako dělnice v továrně na sklo v Lambarku. Oba rodiče byli křesťany římsko-katolického vyznání. Otec byl členem farnosti v Lambarku. Matka byla členkou farnosti v Lambarku. Oba rodiče byli členy farního společenství v Lambarku. Otec byl členem farního společenství v Lambarku. Matka byla členkou farního společenství v Lambarku. Oba rodiče byli členy farního společenství v Lambarku.</i>
Matka	<i>Kateřina Vondrovicová, narozená 19. srpna 1896, manželka Viléma Ebena, narozeného 18. listopadu 1876, oba v Lambarku. Matka byla zaměstnána jako dělnice v továrně na sklo v Lambarku. Otec byl zaměstnán jako dělník v továrně na sklo v Lambarku. Oba rodiče byli křesťany římsko-katolického vyznání. Otec byl členem farnosti v Lambarku. Matka byla členkou farnosti v Lambarku. Oba rodiče byli členy farního společenství v Lambarku.</i>
Křtěl	<i>František Koblík, děkan.</i>
Kmotr a svědek	<i>Vilém Eben, narozený 18. listopadu 1876, manželka Marie Ebenová, narozená 20. srpna 1887, oba v Lambarku. Oba rodiče byli křesťany římsko-katolického vyznání. Otec byl členem farnosti v Lambarku. Matka byla členkou farnosti v Lambarku. Oba rodiče byli členy farního společenství v Lambarku.</i>
Parodní baba	<i>Marie Kozová, narozená 20. srpna 1887, v Lambarku.</i>
Dáno v	<i>19. února 1929.</i>
	<i>František Koblík, děkan.</i>

KŘESTNÍ LIST PETRA EBENA

MALÝ PETR EBEN (1931)

Z knihy PETR EBEN Kateřina Vondrovicová

Obrázek 12 – Panel č.3 z výstavy o Petru Ebenovi

RODIČE MARIE A VILÉM EBENOVÍ

PETR EBEN VYSOKOŠKOLÁKEM

S KLAVÍRISTOU PROF. FRANTIŠKEM RAUČEM
A SVOJÍ ŽENOU ŠÁRKOU

RODINA EBENOVÝCH

S PĚVCEM JIŘÍM BĚHOU, S NIMŽ MNOHO LET
SPOLEČNĚ KONCERTOVAL (50. LĚTA)

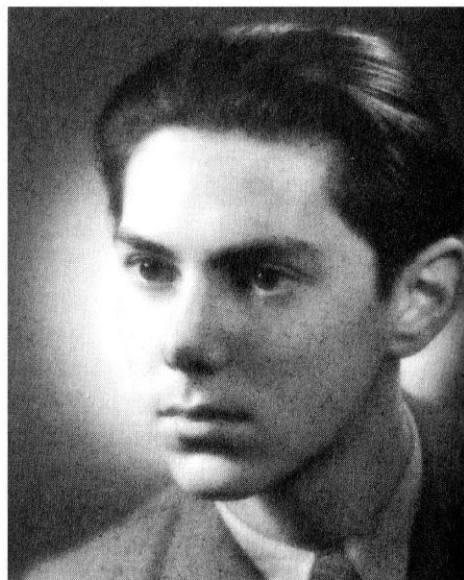
SYNOVÉ MAREK, DAVID A KRYŠTOF(1968)

Z knihy PETR EBEN Eva Vítová

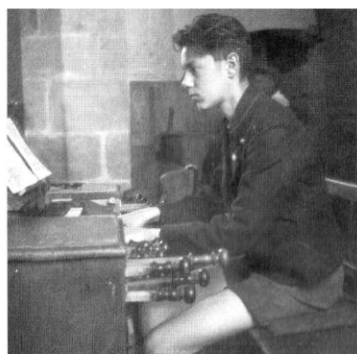
Obrázek 13 – Panel č.4 z výstavy o Petru Ebenovi

PETR EBEN (1931)

PETR EBEN (1945)

V MLÁDÍ U VARHAN V KÁJOVĚ, ASI (1942)

PETR EBEN S BRATREM BEDŘICHEM (1939)

PŮDNÍ BYT V PRAZE SE SOCHOU SV. JANA KŘTITELE
OD JIŘIHO SOZANSKÉHO

DŮM V RADNIČNÍ ULICI V ČESKÉM KRUMLOVĚ

Z knihy PETR EBEN Kateřina Vondrovicová

Obrázek 14 – Panel č.5 z výstavy o Petru Ebenovi

SVATEBNÍ FOTOGRAFIE (24.6. 1953)
PŘED TÝNSKÝM CHRÁMEM V PRAZE

S DĚTMI KRYŠTOFEM, MARKEM A DAVIDEM (1967)

MANŽELÉ EBENOVÍ (1957)

PETR EBEN ASI V 2. POLOVINĚ 70. LET

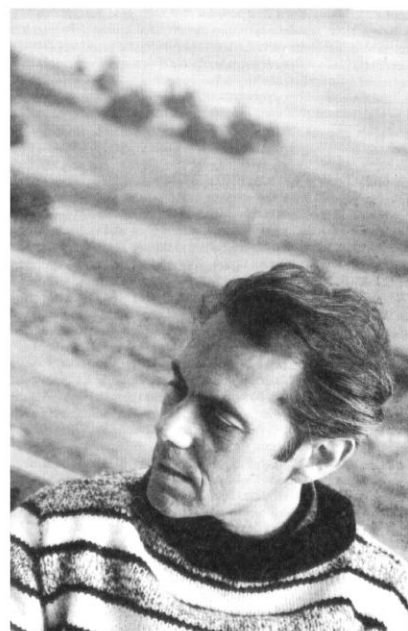
PŘI KOMPOZIČNÍ PRÁCI U VARHAN 80. LÉTA

Z knihy PETR EBEN Kateřina Vondrovicová

Obrázek 15 – Panel č.6 z výstavy o Petru Ebenovi

U VARHAN KOSTELA SV. MARTINA VE ZDI (ASI 1967)

PETR EBEN NA CHATĚ VE VÝCHODNÍCH ČECHÁCH

PETR EBEN ASI V 2. POLOVINĚ 50. LET

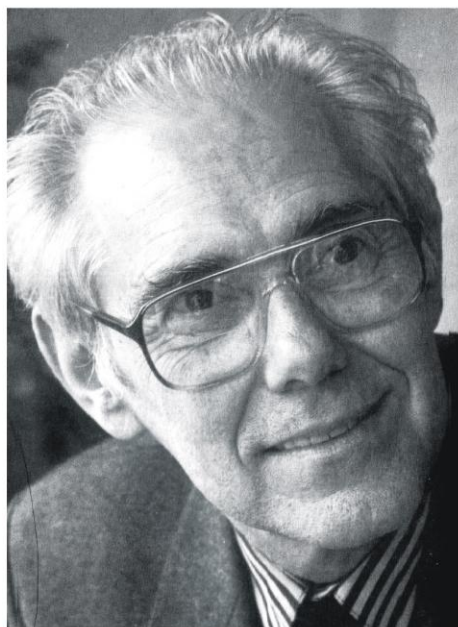
S ILJOU HURNÍKEM A ORFFOVSKÝMI NÁSTROJI

S BELGICKOU KRÁLOVNOU FABILOU V NEERPELTU (1972)

Z knihy PETR EBEN Kateřina Vondrovicová

Obrázek 16 – Panel č.7 z výstavy o Petru Ebenovi

PETR EBEN (1991)

PŘI VÝUCE NA KATEDŘE HUDEBNÍ VĚDY FF UK
1. POLOVINA 80. LET

VE VALDŠTEJNSKÉ ZAHRADĚ V PRAZE (1978)

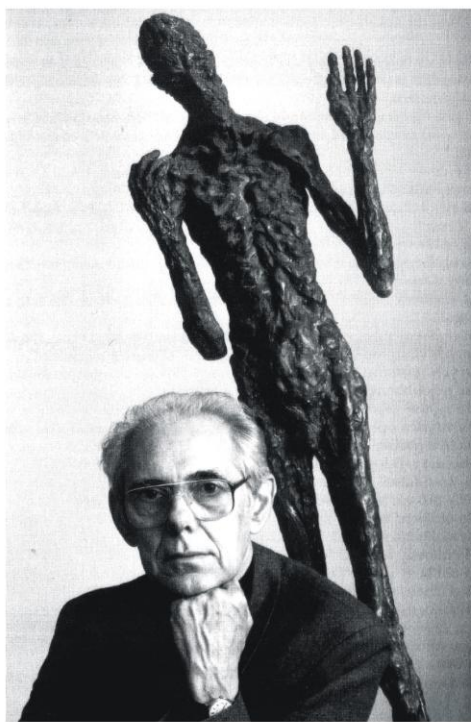
PŘI VÝUCE V BONNU (1988)

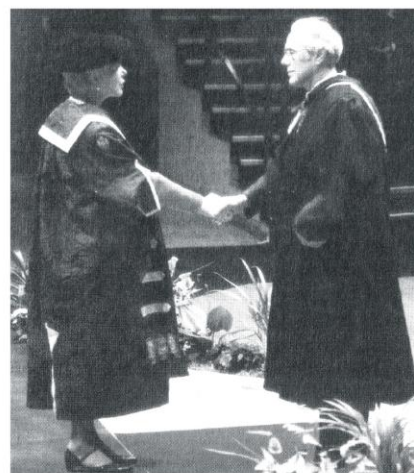
S OLIVEREM MESSIAENEM (1987)

Z knihy PETR EBEN Kateřina Vondrovicová

Obrázek 17 – Panel č.8 z výstavy o Petru Ebenovi

PETR EBEN SE SOCHOU SV. JANA KŘTITĚLE
OD JIŘÍHO SOZANSKÉHO (1991)

S VĚVODKYNÍ Z KENTNU PŘI PŘEDÁVÁNÍ ČESTNÉ PROFESURY
ROZAL NORTHERN COLLEGE OF MUSIC V MANCHESTERU (1992)

S RAFAELEM KUBELÍKEM (1991)

UKÁZKA AUTOROVA RUKOPISU
OKNA PODLE MARCA CHAGALLA
PRO TRUBKU A VARHANY (1976)

UKÁZKA AUTOROVA RUKOPISU
KONCERTU PRO VARHANY
A ORCHESTR Č. 2 (1982)

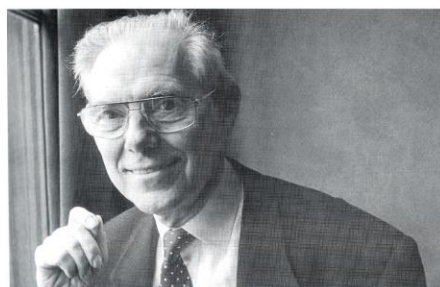
UKÁZKA AUTOROVA RUKOPISU
VERBA SAPIENTIAE (1991-92)

Z knihy PETR EBEN Kateřina Vondrovicová

Obrázek 18 – Panel č.9 z výstavy o Petru Ebenovi

PETR EBEN (90. LÉTA)

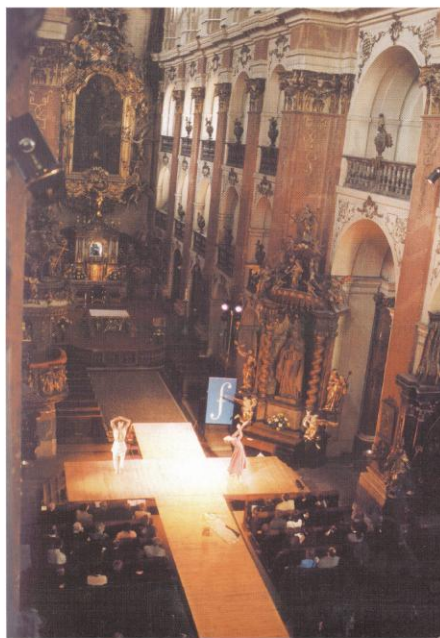
PETR EBEN (90. LÉTA)

PETR EBEN U SVÉHO KLAVÍRU (70. LÉTA)

V TRIU S JIŘÍM KANIAKEM A LUMÍREM VAŇKEM (1970)

PROVEDENÍ BIBLICKÝCH TANCŮ U SV. JAKUBA (1994)

Z knihy PETR EBEN Eva Vítová

Obrázek 19 – Panel č.10 z výstavy o Petru Ebenovi

PETR EBEN (1991)

PETR EBEN (1991)

PETR EBEN SE SOCHOU SV. JANA KŘTITELE
OD JIŘIHO SOZANSKÉHO (1991)

PETR EBEN S MANŽELKOU ŠÁRKOU EBENOVOU (1991)

ZPROSTŘEDKOVALA EVA EBENOVÁ

Obrázek 20 – Panel č.11 z výstavy o Petru Ebenovi

SE SKLADATELEM JANEM HANUŠEM (1997)

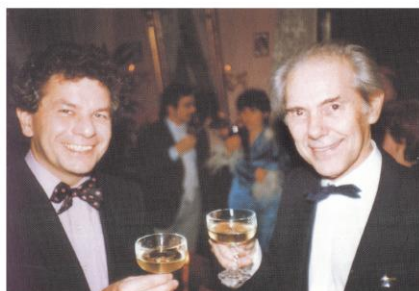
S VIOLONCELISTOU JIŘÍM BÁRTOU (90. LÉTA)

S DIRIGENTEM MARTINEM TURNOVSKÝM (90. LÉTA)

SE SKLADATELI VIKTOREM KALABISEM A OLDŘICHEM KORTEM, S NIMŽ VYTVOŘIL SKLADBU STAROZÁKONNÍ FRESKA (1993)

S DIRIGENTEM JIŘÍM BĚLOHLÁVKEM (1990)

S PĚVKYŇÍ DAGMAR PECKOVOU, KLAVÍRISTOU IRWINWM GAGEM, VIOLISTOU JANEM PĚRUŠKOU (90. LÉTA)

S VÉVODKYNÍ Z KENTNU PŘI UDÍLENÍ ČESTNÉ PROFESURY NA ROYAL NOTHEN COLLEGE OF MUSIC V MANCHESTERU (1992)

PŘI ZAHÁJENÍ ADVENTNÍHO FESTIVALU V PRAZE (2000)

Z knihy PETR EBEN Eva Vítová

Obrázek 21 – Panel č.12 z výstavy o Petru Ebenovi

SPOLEČNOST PŘÁTEL, S NIŽ SE PETR EBEN SETKÁVAL NA PRAVIDELNÝCH SCHŮZKÁCH PO DOBU DVACETI LET (1990)

SE SYNEM MARKEM A ŽENOU ŠÁRKOU (1996)

S RODINOU PŘI VÝROČÍ ZLATÉ SVATBY (2003)

Mezi spolužáky ročníku narození 1929 stojí Petr Eben v zadní řadě uprostřed, hned před panem učitelem Rederem

S MANŽELKOU ŠÁRKOU A SYNY NA KONCERTĚ K OSLAVĚ SVÝCH 75. NAROZENIN (2004)

Z knihy PETR EBEN Eva Vítová

SLOVA PETRA EBENA

Profesor Petr Eben viděl v životě skladatele tři fáze.

„V té první je volný a vybírá si skladby, které chce napsat, jen podle své chuti a potřeby. Když pak na sebe upozorní, přicházejí první objednávky, a těch se ovšem rád chopí, protože mu zaručují brzké provedení – a autor potřebuje své skladby slyšet. Má-li skladatel štěstí, octne se ve třetí fázi, kdy má tolik objednávek, že si opět může vybírat podle toho, cítí-li se víc přitahován k orchestru, ke komornímu zvuku či k vokálnímu projevu. A je zvláště potěšitelné, když tyto objednávky přicházejí i z kdysi vytoužených dálek. Někdy se zdá jaksi smutné, že všechny ty zahraniční objednávky, festivaly a pozvání na autorské večery, ze kterých bychom v mládí byli celí nadšení, přicházejí až v poslední etapě našeho života, a tudíž pozdě. Ale snad je v tom kus moudrosti osudu, že nás brzdí v extenzivním způsobu života, že nám tu trošku pozlátka a slávy upírá v dobách, kdybychom je možná nestrávil, a že je uštěďuje až ve chvíli, kdy nám už nemohou poplést hlavu.“

Profesor Petr Eben o dětství:

„Dětství je jako jádro ořechu, ze kterého vyrůstá strom života. Sám nacházím v krumlovské etapě svého života všechny inspirační zdroje svých kompozic.“

Zážitek z války profesora Petra Ebena, který později označil sám za jeden z stěžejních v jeho osobním vztahu k Bohu a jeho důvěry a lásky k němu.

Byly Velikonoce. „...Viděl jsem smutnou kořist smrt, když jsme kopali masové hroby a ukládali do nich mrtvé po náletech. Ale jen jednou jsem se díval smrti opravdu do očí a na ten okamžik nikdy nezapomenu. Bylo to v táboře na Velký pátek roku 1945. Nacisté nás najednou odváželi místo práce někam do lesů, pryč na odsvícení. Vynořila se budova s vysokým komínem. Při vstupu nás svlékli do naha, odebrali nám šactvo a hnali do místnosti se sprchami. Věděli jsme dost, nepotřebovali jsme poučení. Nikdo to ovšem nevyslovil. Když se zavřely dveře, chytli jsme se s bratrem za ruce a čekali, co z těch sprch půjde. Byla to nekonečná chvíle v hrobovém tichu a smrt byla tak blízko, že jsme se jí mohli dotýkat. Pak najednou z těch sprch začala téct voda a já s tím proudem vody objímal život jako nesmírný dar. Snad musí člověk prožít ono absolutní ohrožení života, aby celým srdcem poznal jeho cenu.“

Jakkoli se profesor Petr Ebenovi zdál jeho život těžký, a on byl, tak naznal, že:

„ona Boží schopnost, která je také jeho ospravedlněním tváří v tvář utrpení ve světě, totiž schopnost pro každého jedince obrátit zlo v dobro, vyzískat ze všeobecného zla pro jednotlivce požehnání.“

Obrázek 23 – Dotazník pro varhaníky

DOTAZNÍK – VARHANÍK

1. Napište prosím město kde hrajete

2. zakrouškujte, prosím, od kterého skladatele hrajete nejčastěji ordinárium

- a) Petra Ebena
- b) Karla Břízy
- c) Josefa Olejníka
- d) Zdeňka Pololánika

3. zakrouškujte, prosím, jednu z možností. Pokud jste zatrhlí možnost b) doplňte proč

- a) hrají České mešní ordinárium od Petra Ebena
- b) nehrají České mešní ordinárium od Petra Ebena - je příliš obtížné na interpretaci

- nelíbí se mi
- více se mi líbí jiný autor
- jiný důvod..... ..

4. zakrouškujte, prosím, písně Petra Ebena, které hrajete při bohoslužbě

- 312 – Nedejme se k spánku svěsti
- 671 – Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí.
- 683 – Pane smiluj se a sjednot' nás ze všech národů světa
- 821 – Dělníku Boží
- 832 – Ještě než vzbudil se první chrám
- 902 – Chvalme Hospodáře všehomíra
- 907 – Chvalte Pána chvalte
- 910 – Jeden Pán
- 927 – Dej mi, Pane, bdělé srdce
- 928 – Učiň mě, Pane, nástrojem

5. pokud mi napíšete pár slov jak na Vás zapůsobila tato výstava a čím třeba obohatila budu ráda

.....
.....
.....
.....
.....

Moc děkuji za vyplnění

Obrázek 24 – Dotazník pro laiky

DOTAZNÍK

1. Pohlaví – prosím zatrhněte: muž / žena

2. Věk – prosím napište:

3. Město kde bydlím – prosím napište:

4. Jsem –zakroužkujte odpovídající číslo:

1. katolík/katolička
2. jiné vyznání
3. bez vyznání

5. Můj vztah k hudbě –zakroužkujte odpovídající číslo:

1. kladný
2. neutrální
3. záporný

6. Oznamkujte (jako ve škole) KAŽDÉ ORDINÁRIUM podle Vaší oblíbenosti:

Ordinárium od	Známka
Petra Ebena	
Karla Břízy	
Josefa Olejníka	
Zdeňka Pololánika	

7. Oznamkujte (jako ve škole), prosím, KAŽDOU PÍSEŇ podle Vaší oblíbenosti :

Název písně	Známka
312 – Nedejme se k spánku svěsti	
671 – Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí.	
683 – Pane smiluj se a sjednot' nás ze všech národů světa	
821 – Dělníku Boží	
832 – Ještě než vzpjál se první chrám	
902 – Chvalme Hospodáře všehomíra	
907 – Chvalte Pána chvalte	
910 – Jeden Pán	
927 – Dej mi, Pane, bdělé srdce	
928 – Učiň mě, Pane, nástrojem	

8. pokud mi napíšete pár slov jak na Vás zapůsobila tato výstava a čím třeba obohatila budu ráda

.....
.....
.....

DĚKUJI ZA VÁŠ ČAS